

XX. ÉVFOLYAM
14. SZÁM

BUDAPEST, 1930
MÁJUS 10.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ :
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL : BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Finn vendégeink.

Messze Északról, az ezertó országából érkezett kedves vendégei voltak az elmúlt héten a magyar csendőrségnek: a finn belügyminisztérium rendészeti osztályfőnökének vezetése alatt a finn állami rendőrségnek huszonnégy tagú tanulmányi bizottsága tett látogatást a budapesti csendőrlaktanyában, hogy csendőrségünk szervezetét, szolgálatát és berendezéseit általánosságban, elméletileg, a Budapesten levő alakulatainkat pedig személyesen is tanulmány tárgyává tegye.

A bizottság rendelkezésére állott idő rövidsége nem engedte meg, hogy a csendőrség tulajdonképeni működési területére, vidékre is ellátogasson s szolgálatunkat, valamint a vidéken levő örseinket, iskoláinkat és egyéb alakulatainkat megtekintse, ezért nehéz volt számukra a magyar csendőrségről teljes és kimerítő tájékoztatást nyújtani, annál inkább, miután Finnországnak nincsen csendőrsége, mégis: az volt a benyomásunk, hogy a látottak rendkívüli mértékben megnyerték vendégeink tetszését és elismerését s hogy bennük olyan újabb barátokra lettünk, akik őszinte hírvivői lesznek a magyar csendőrségnek Európa azon részében, amellyel eddigi kapcsolataink már csak a távolság miatt is, meglehetősen hézagosak voltak.

Finn barátainkban azonban többet láttunk a szokásos tanulmányutak során hozzánk is ellátogató külföldi szakembereknél. Jöttükre megelevenedtek előttünk a gyermekkorunkban hallott hősi mondák a magyar nemzet titokzatos keleti bölcsőjéről, ahonnan ezer és ezer esztendővel ezelőtt együtt indultak el új hazát keresni a két nemzet ősvitézei. Az évszázadok elszakították egymástól a testvéreket, eltávolították őket egymástól földrajzilag, nyelvben és kultúráik irányában; a természet és a különböző életkörülmények reájuk nyomták a maguk külön-külön bélyegét, de a vér köteléke most, évezredek múlva is, melegebbé tette kezünk szorítását. A mi nagy, rokonságtalan egyedülvalóságunkban sokszorosan tudjuk értékelni és viszonzni ennek a testben-lélekben erős nemzetnek irányunkban tanúsított önzetlen barátságát és szeretetét, amely a maga egészében sok és szép rokonvonást mutat a magyar lélek hasonló tulajdonságaival.

Méltó és megbecsülendő barátság és rokonság ez számunkra. Nemzetek nagysága nem mindig abban

rejlik, hogy hány millió ember vallja magát hozzája tartozónak, hanem — és talán elsősorban — azokban a tulajdonságokban is, amelyek egy nép összességének erkölcsi és lelki értékét adnak. Ilyen értékekben alig van gazdagabb nép a kis finn nemzetnél.

A tragikusan összeomlott, egyszer oly hatalmas cári Oroszországnak a finn nemzet csak elenyészően kis töredékét alkotta. Mégis elég erős volt ahhoz, hogy nemzeti önállóságát nemcsak megőrizze, hanem, hogy kultúrájával messze túlszárnyalja hatalmas elnyomóját. Finnországban egyetlen analfabéta sincsen, nem fokmérője-e ez egy nemzet kultúrájának és szellemi rátermettségének, különösen egy olyan nemzetének, amelynek a természet mostohasága csak nehéz küzdelem árán adja meg a legszükségesebbeket is?

Vagy nem hőskölteménybe illő-e az a győzelmes küzdelem, amelyet a maroknyi finn nép ősi ellenségével, a most már vörössé vedlett Oroszországgal folytatott, amikor a vörös hullámok bősülten rontottak a finn határoknak? Józan mérlegelés, bölcs előre látás, egészséges, tiszta világszemlélet és rettenthetetlen vitézség együttes eredménye lett, hogy Finnországot megkímélték a kommunizmus borzalmait s hogy teljesen önálló államiságát nem kellett mindjárt tragikus összeomlással kezdenie.

Amit pedig a finn nemzet a test kultúrája, a sport terén felmutatott, az méltán keltette fel mind az öt világrész csodálatát. A Nurmi nevet ma több ember ismeri, mint a világháború egynémely neves politikusaét és hadvezéréét. A legutóbbi amszterdami olimpiászon voltak versenyszámok, amelyeknek első három-négy eredményén finn atléták osztoztak s egyes versenyek befejezése után mind a három győzelmi árbócon finn zászló lengett diadalmasan.

Ha való az — és való! — hogy ép testben ép lélek lakozik, akkor a finn nemzetet a maga kicsinységében is azok közé a nemzetek közé kell sorolnunk, amelyek valamilyen tekintetben a világ élén haladnak. Anyagi erőforrást, félelmetes fizikai segítséget nem jelent számunkra az ő barátságuk és rokonságuk, de jelent annál szebb nyereséget: a szittya faj élni akarásának és életerejének bátor bizonyosságát.

Finnország most állami életének berendezésében is lépést akar tartani a mai idők követelményeivel. Közbiztonsági szervezete modern alapokon nyugszik ugyan, de a háború utáni néhány év alatt még nem alakulhatott ki annyira, hogy javítani, tökéletesíteni ne lehetne. Örömünkre szolgál, hogy közbiztonságának vezető egyéniségei ebben a törekvésükben elsősorban Magyarország közbiztonsági szerveit igyekeznek megismerni; tanulságainkat, tapasztalatainkat szívesen bocsátottuk rendelkezésükre s büszkék leszünk reá, ha útjuk nem volt hiábavaló.

Tüzesetek nyomozása.

Írta: Posszert Jakab százados.

Az őrök fogalmazványainak felülbírálása során azt tapasztaltam, hogy a tüzesetek nyomozása nem mindig történik a kellő szakértelemmel, aminek természetesen következménye, hogy azoknak igen jelentékeny százaléka kiderítetlenül marad. Tény, hogy a tüzesetek keletkezésének tisztázása a legnehezebb nyomozási feladatok közé tartozik, mert a csendőr azokkal a nehézségekkel küzd, amelyek a tűz jellegéből, az elenyészésből származnak s így teljesen ki nem küszöbölhetők, mégis bővebb szaktudással az évente oly nagy nemzeti vagyont felemésztő tüzesetek száma csökkenne, a megtörtént tüzesetek kiderítésének száma pedig növekednék.

Ennek a cikknek a tárgya (amelynek összeállításánál Erdélyi Ernő győri tűzoltóparancsnok úr, a csendőrnemzetfőparancsnok volt tanára által kiadott jegyzeteknek s egy osztrák csendőrtiszt művének igénybevételétől nem tekinthettem el) a tüzesetek megelőzését célzó rendelkezéseket nem érinti, mert ezek pontos ismeretét s lelkiismeretes ellenőrzését feltételezem.

A tüzesetek eredményes nyomozásának előfeltétele elsősorban a keletkezési okoknak s tűznemeknek alapos ismerete. A tűz okának megbízható megállapításából az okozóra, vagyis a tettes kilétére — amennyiben ilyenről egyáltalában szó lehet —, az ok és okozat között mindig fennálló láncolat révén a legtöbb esetben következtetni lehet.

Az őrök működési területét tekintve, annak megfelelő terjedelemben szabtam meg az alanti ismertetést amelynek az elsajátítása annál inkább szükséges,

mert a falusi tűzoltóság sokhelyütt fejletlen s attól a csendőr vajmi kevés szakvéleményre számíthat.

I. A tűz keletkezési okai a következők:

1. Öngyulladás, melynek három nemét ismerjük:

a) A vegyi folyamat folytán keletkező öngyulladás, melynél a tűz akként keletkezik, hogy valamely zárt, szellőzés nélküli anyag belsejében vagy felületén hőfejlődés és ennek következtében vegyi bomlás indul meg, mely huzamosabb idő elteltével addig fokozódik, míg végül minden külső behatás nélkül lángra lobban.

Ily öngyúló anyag a nagyobb rakásban összerakott barnaszén (néha a feketeszen is). Az egyes széndarabok felső rétegén levő poros szén ugyanis magába szívja a levegő oxigénjét és nedvességét s így, kéntartalmának vegyi bomlása során megindul a hőfejlődés, mely a magas rakásba összehalmozott szénből nem tud eltávozni; a hő tehát addig emelkedik, amíg végre a szén tőle meggyullad.

Ezért tilos a szemet, de különösen a poros barnaszemet egy-két méternél nagyobb magasságban elraktározni. Hasonló okból és körülmények között gyakori az öngyulladás olajjal, zsírral itatott rongyoknál s ruháknál. Előfordult öngyulladás magas halomba összerakott vas- és acélforgácsoknál is, különösen akkor, ha ezeket napsugár éri. A lenolajos rongyok, ruhák stb. a napnak már hat órán át való közvetlen behatása, avagy meleg helyen, kályha, kemence közelében való tartása során is önmaguktól meggyulladnak.

b) Az öngyulladás másik neme a rothadás, erjedés. A nedvesen összerakott széna, lucerna, búkköny belsejében, trágyában hőfejlődéssel járó rothadás és erjedés indul meg. A keletkező hőség nem tud eltávozni

Koldusbot.

Lehajtom bús fejem kérges két kezembe
S hontalan világom könnyet csal szemembe.
Lepereg a könnyem görcsös koldusbotra.
Én Uram, Istenem, meddig szórod átkod
Szegény magyarokra?

Fáradtan bolyongok szerte a világon
Meggyötört nemzetem koldusbotját járom
S amerre csak lépek, amerre csak járok,
Minäenütt csalódás — fekete szárnyával
Rámborul az átok.

Családom rabszíjon! ... Otthonom leégett...
Munkás boldogságom feldult, semmivé lett!
Fekete a kenyér, amit élém dobna.
Mi is járna egyéb — mi is lenne része
Egy vándor koldusbotjának?!

Ha leszáll az alkony széles pusztaságon,
Hajnali verőfényt többé sosem várom...
Hideg kö a párnám — könnyes lesz az álmom,
Nem lehet a régvárt áldott ébredésem
Többé feltalálnom.

Lehajtom bús fejem kérges két kezembe
S hontalan világom könnyet csal szemembe.
Lepereg a könnyem szenvedés útjára,
Én Uram, Istenem! Fölvirrad a hajnal
Éltető sugára?!

KULA GYÖRGY.

Vasárnap.

Írta: Nyáry László.

Az igazi békeév kben még k. u. k. hadsereg vigyázott Bosznia-Hercegovina rendjére. Ezzel került a békési 3-as. közöshuszárok egy százada is Trebinjébe.

Vasárnap reggel van, a főőrségen szól valamiért a trombita s hangja szerteszállong a közeli Adria fölött. Idehallatszik a tenger különös bűgása, szinte látni véli az ember, amint szalad az emeletes hullám, neki a meredek kőpartnak, mintha csak el akarná nyelni az útjába meredező hegyeket s aztán, mint akinek nem sikerült, zúgva-morogva visszahull a medrébe.

A hegyek! Biz'ügyse, a hegyeket nem huszárnak teremtetete a jó Isten. Tetejük sivár és kopasz, az oldaluk tele van szilvafával, meg vadrózsával, hátrább a völgyben pedig patakok veszekszenek, hogy melyik folyjék a

s így addig emelkedik, amíg végre a széna stb. önmagától lángra gyúl.

Ilyenmő öngyúlásra hajlamosak továbbá a hal-mazban összerakott trágya, komló, dohány, kender is. Öngyulladásos tüzesetben a tűz belülről kifelé terjed. A vízzel való leöntés nem sok eredménnyel jár, mert a tüzfészek az anyag belsejében van s így a víz elgőzölög, még mielőtt az égő alsó réteghez jut. Legcélravezetőbb tehát az öngyúlásos anyag széthányása.

c) Öngyulást okoz a napsugár is.

Az üveglencse, szemüveglencse, megtelt üveg, hajlított tükör, üveggömbök, főleg pedig a „légbuborékos” öntött üvegek, üvegcserepek a nap sugarait egy pontra gyűjtik s könnyen gyuló anyagot lángra lobbantanak. Robbanó gőzöket, gázokat kibocsátó folyadékokat (benzint, étert) tartalmazó üvegek a napsugár behatása alatt szétrepednek és felrobbanhatnak.

d) Az építkezéshez használt mész a víz behatása folytán forrni kezd, ami nagy hőfejlődést okoz; ez elegendő ahhoz, hogy a közelben levő gyúlékony anyagot meggyújtsa.

Ha tehát beraktározott mészhez víz (eső) juthat, úgy öngyulás okozta tűz könnyen lehetséges. Aki tehát a mésznek ezen tulajdonságát nem veszi figyelembe, az adott esetben téves irányban folytatja a nyomozást.

2. A villámcsapás sem ritka tűzkeletkezési ok. Ez lehet hideg, amely nem gyújt és meleg, mely tüzet okoz. A villám leginkább egyedülálló kazalba, magas épületekbe, füstölő kéményekbe, fémtömegekbe (harangok), fákba, villany- és távbeszélővezetékbe vagy vízmedencékbe csap bele.

A villámcsapás nyomai:

másikba. Turbános kövek itt-amott az útszélien, világító szentjánosbogarak a bokrok között. Itt-ott vízmosásos szakadék, embermagasságú köveket görget bennük a zápor, ha megindul. Az ég hol fekete, hol meg kék. A nap se nagyon szereti ezt a vidéket, hamar beleesik a tenger horizontjába.

Ezt a bosnyák-szerb-bolgár-török várost szállotta meg a magyar huszárok egy százada. Babiloni nyelvzavar uralkodott ott s babiloni zenekáosz. Emitt harmonika szól, dūda amott, a szomszéd ablakban hegedűn cincog valaki, valami őrségről pedig a dob pergését hozza erre a szél.

Vasárnap.

Lassan kázmálódnak az emberek, ma nincs sürgős dolog, ha csak valami baj nem adódik. A barak lőrésein át friss szellő tölti be a ventilátor szerepét. Megszólal sarki ágya mellől a káplár:

— Aki huszárnak hiszi magát, vessen egy-két vasat az asztalra!

Egy sincs köztük, aki ne hinné magát huszárnak. Az egybegyűlt garasok a reggeli pálinka céljait szolgálják. Néminemű vita keletkezik, hogy a pálinkát a kintinból, vagy a bosnyák csárdástól hozzák-e, de aztán végre mégis megegyeznek. A bosnyáktól, azé jobb.

Megérkezik a szilvaszesz. Afféle olcsó ital, amit itthon csatlólánccal kevernek. Mindenki húz belőle.

A reggeli mulatságnak vége.

Jön a kapitány úr, összeáll a rapport. A káplárok és egyéb sarzsik különféle titokzatos jelentéseket tesznek. Ilyet például:

— Ti mancsafte vesse gevasen, fűsze gevekszelt, meldige hozzám.

Kár, hogy nem született meg e kornak olyan króni-

a) A fa szétforgácsolódik, gyakran kormozódás nélkül, ágai leégnek, megpörkölődnek;

b) az acél megolvad s mágneses tulajdonságokat mutat;

c) huzalok olvadást és csepegést mutatnak;

d) üveg olvadást mutat, kis kerek lyukakat, síma szegéllyel, vagy szétforgácsolódik;

e) kövek felülete üveges lesz az olvadástól;

f) homokban csőalakú, szilárdfalú inélyedések keletkeznek;

g) épületen, falban a kiugró részeken a szétrombolás nyoma meglátszik;

h) a villámcsapás után észlelt koromfelhő s kén-szag arra vall, hogy az a kéménybe csapott le.

3. Gyermekek játéka vagy pajkossága gyufával okozza a tüzesetek nagyrészét.

A gyermekek játéka által okozott tüzek nyomozásánál mindenkor keressük azt is, hogy ki adott alkalmat, vagy ki segítette elő a gyermekek ily veszélyt előidéző játékát s akkor sokszor a fejbujtásnak, a közvetett tettesnek is nyomára fogunk akadni.

4. Világítószerekkel való gondatlan bánásmód a tüzek egyharmadának az előidézője. Leggyakoribb a padláson, pincében, istállóban, pajtákban nyílt lámpával való járás, lámpa feldöntése, elejtése, égő lámpába petróleumöntés, valamint a kályhákba petróleumöntéssel történő tüzrakásokból származó tűz.

Meggyúlhat idővel a mennyezet, ha ernyő nélkül függesztik fel a petróleumlámpát de keletkezhetik tűz akkor is, ha a világítóeszközt függöny vagy más könnyen gyuló anyag, tárgy közelébe tesszük.

Keletkezhetik még tűz a villanyvilágítás hanyag kezeléséből, nem megfelelő villamosbiztosítékok al-

kása, aki összegyűjtötte volna s aztán vagy németre, vagy magyarra fordította volna ezeket a mondatokat. Hiába na! a magyar rónán felcseperedett legényből semmiképpen sem sikerült k. u. k. huszárt csinálni. Ez a jelentés is például Magdeburgban ilyenféleképpen hangzott volna:

— ... Wäsche gewächst, Füsse gewaschen. (A legénység fehérneműt váltott és a lábát megmosta.)

Az egyetlen eseménynek is vége, elmegy a kapitány úr, meg a hadnagy úr is, csak a kadét úr marad ott még egy darabig. Tesz-vesz egy ideig, megnézi a barak plafonját. Aztán végigszalad az avizó a barakokon:

— A kiskokas is elment.

Eseménytelen, üres lett a boszniai vasárnap délelőtt. Mit is lehetne ilyenkor csinálni Trebinjében?

Az egyik leteríti a pokrócát a zsákra s csupa unalomból szétszedi a puskáját, meg összerakja. A másik nekifohászkodik levelet írni s a kis város ezekben a levelekben új keresztnevet kap. „Kelt levelem Prebinyébe, vagy Terbinyébe...”. Kéri a választ azonnal és sürgősen. Szegény magyar postamester, ugyancsak silabizálhat és keresgélhet a könyveiben, amíg visszairányítja a választ. Császár Miklós közhuszár pedig, hogy hat hete nem kapott választ a Pannitól, elhatározza, hogy mihelyt hazaker, menten letöri a derekát. Pedig a Panni hűségesen megírta „kelt levelét”, csak ki tudja, merre kóborol az most valahol Galiciában. Mert hát az ördög tudja ezeket a bosnyák városokat úgy leírni, hogy polyákul ne olvassa valaki.

Egyik-másik lefekszik aludni. Várja az ebéd idejét. Jancsó Sándor egy petróleumos bádogkannából valami mosdótálfélét igyekszik kihozni. A patkószöghúzó lévén az egyetlen szerszáma, az alkotás meglehetősen lassan ha-

kalmazása folytán, ú. n. rövidzárlat és az áramtúlterhelés folytán is. Az előbbi akkor áll elő, ha a két egymástól elszigetelt villamosvezeték a szigetelés megromlása, megsérülése, leválása stb., vagy szándékos cselekmény folytán egymással érintkezésbe jön. A két egymással érintkező vezeték ilyenkor elég avagy csak áttüzesedik s meggyújtja a közelben levő gyúlékony anyagot.

Rövidzárlattól megkülönböztetendő az áramvezeték túlterhelése. Az egyes vezetékek átmérőjükhöz képest csak bizonyos áramerősség vezetésére alkalmasak. Ha tehát egy nagyobb áramerősségű lámpát (motort) kapcsolok az áramba, úgy a vezetékek át fognak tüzesedni és a rövidzárlathoz hasonlóan, meggyújthatják a közelbe levő gyúlékonyabb anyagot. Ezt a veszélyt megelőzik a villamosbiztosítékok, feltéve, hogy azok kifogástalanul, szabályszerűen vannak szerelve. Ha a vezetékekben rövidzárlat vagy túlterhelés áll elő, úgy — szabályszerű biztosítékot feltételezve — a biztosíték huzala elég, elolvad, minek következtében az áramkör hirtelen megszakad s a tűz ki van zárva. Ha ellenben a biztosíték huzala nem az előírt, hanem annak huzala az áramvezeték huzalánál erősebb méretű, úgy a biztosíték nem ég ki, hanem áttüzesedik s idővel elég a gyengébb méretű áramvezeték, ami már számos esetben volt nagyobb tüzek oka.

Ha tehát a biztosíték kiég s ennek folytán a lámpa-égés a motorműködés stb., hirtelen megszűnik, úgy szakemberrel kell a bajt eloszlatni, ki a biztosíték elváltozásából megállapítja a kiégés valódi okát, mely a legritkább esetben rövidzárlat, a leggyakrabban túlterhelés. Rövidzárlat esetén a biztosíték kiég, az égésnek elkormosodott nyoma mutatkozik a biztosítékon, míg áramtúlterhelés következtében a biztosíték nem ég el, hanem csak elolvad. Ha azonban tényleg rövid-

zárlat volt, úgy a hiba a vezetékekben keresendő, melynek egyrésze, vagy az egész huzal el is égett. A kiégett biztosíték pótlása után sem működik az áramkör, a lámpa nem ég, a motor stb., nem indul meg mindaddig, míg az elégett vezetéket nem pótoljuk.

Ha csak túlterhelés az áram megszakításának az oka, úgy a kiolvadt biztosíték szakszerű pótlása után ez azonnal újból kiolvad és pedig addig, míg a túlterhelést meg nem szüntetjük. Itt történnek falun a legnagyobb hibák, mert árammegszakítás esetében — hozzáértés hiányában — rendszerint valami drótot, szeget tesznek a kiolvadt biztosíték helyére s ezzel elérik azt, hogy a lámpa ég, a motor megy, de a vezeték túlterhelése — annak izzása s ezzel a tűzveszély is — nem szűnik meg.

A villamosszakma ma már annyira fejlődött, hogy rövidzárlat — szakszerű vezetés és előírt anyag használása mellett — nem fordulhat elő. Az áramtúlterhelés ellenben igen gyakori, ez azonban csak akkor lesz tűz okozója, ha a túlterhelést meg nem szüntetik, a vezeték áttüzesedik, idővel elégeti a vezetéket szigetelő gumiburkolatot, majd a két vezeték érintkezésbe jön s rövidzárlatot eredményez.

Villanyvezetékek okozta tűz gyanúja esetén a biztosítékok őrizetbevétele, illetőleg azok változatlan állapotban fenntartása rendkívül fontos, mert abból a szakértő biztos következtetéseket eszközölhet a tűz keletkezésének okára nézve.

5. *Egyéb gondatlanság* a legtöbb tűz okozója, mely már sok nemzeti vagyont emésztett fel. A gondatlanság már szinte közömbösségre valló hanyagság, mulasztás, melynek legtöbbször már csak akkor jönnek a tudatára, ha a baj megtörtént.

Mindennapi esetek:

— Menázsibesszerung.

Bolond Tóni is megszólal, mert hát ő most fontos személyiség lett:

— Gombinkóci! — azzal rohannak a csajkákkal.

Pillanatnyi csönd ül a legénységi szobára, a huszárok jóllakott álmosossággal bámulnak egymásra s aztán olyasfélét mondanak a szegény Tónira, amiért majd a másvilágon felelniök kell.

Jönnek a besszerunggal.

— Gombóc! — állapítja meg a káplár, mikor már amúgyis látja mindenki. No, eztet megint jól eltalálta a manikuláns!

Mit tudja a király, hogy mi a gombóc a katonának. S különösen, amit ez a kondás tud főzni. Mert ez nem úgy csinálja ám, mint más. Előbb megfőzi a krumplit, összegyúrja a liszttel, bele a szilvát, gombócra kerekíti, megfőzi sósvízben s aztán megsüti zsírban. A katonaeételnek ára van. Egyik megveszi a másik porcióját, ha szereti. A kávé két krajcár, a bor — ha éppen j rja — öt, vagy hat. De a gombócnak nincs ára, azt nem adja el senki.

A borra már vannak állandó vevők. Az ilyen magyar-ról tudatják, hogy miként tölti el az ünnep délutánját. Nem mozdul ki a barakkból. A pokrócát szétteríti az ágyán, ráhever s ilyenkor a kulacsal társalkodik. Leginkább egyedül marad a barakkban bűt felejtetni. Gondolata hazajár. Mire takarodóra a többi hazaér, a kulacsok üresek s gazdájuk az igazak álma t alussza, csak úgy horkol. Aztán beszél álmában:

— Csálé te, Bimbó ne! Hajsza, Csiba!

Rossz az ilyet hallgatni.

A többiek azért mégis csak kimennek délután a vá-

lad. Makai Esvány szörnyen únja a bosnyák földet. Kifakad:

— Mé nem tud nagyobb lenni az a tengér! Akkó' legalább nem vónánk itt.

Ráhagyja a szomszédja, csak hogy éppen valamit mondjon, mert hát ő is szörnyen unatkozik. Ezzel is idő telik.

Végre mégis csak hozzák a konyhából az ebédet. Jó savanyú bableves. A disznó-orra ugyan kifelejtődött belőle, jobban mondvá otthon maradt Békésen, de azért így is jó annak, aki szereti. Nagy Lajcsi éppen a szakács, de tud is ám főzni, nemhiába, hogy kondás volt odahaza. Aztán paprikás marhahúst hoztak, főtt galuskával. Így igazi.

A bádogkanalak mélyeket merülnek a csajkába. Az arcokon a meglegedettség békés derűje honol. Nem hiába, hogy ez az a pillanat, amikor a huszárnak nem kell feszes haptákba állnia, még ha a király megy is be a szobába. Mivelhogya eszik.

A nagy mohósággal megkezdett ebéd mindinkább el-lanyhul.

Pedig a cigány-huszar, meg a bolond Tóni, a napos ételhordók ugyancsak csörömpölnek újra az üressé vált csajkákkal. Ami azt jelenti, hogy még nincs vége az ebédnek.

Nem állja szó nélkül Szelecsényi Jóska:

— Hát mi lesz? Hová viszitek? — Mintha nem is sejtené.

A cigány feltalálja magát:

— Egy drámáé megmondom.

Szelecsényi Jóska magasra emelte a tenyerét. A dráma elmaradt, de a válasz nyíltéhesen jött:

a) A tűzveszélyes helyen való dohányzás, égő cigareta, szivar s gyufa eldobása;

b) az égő pipahamunak ily helyen való kiöntése;

c) gyufa elszórása, égő kályhában, tűzre petróleum öntése, anyag kéményépítés, a tisztítás elmulasztása;

d) gyúlékony anyagnak a tűzhely közelében történő elraktározása, istállóba, pajtába, padlásokra s pincékbe stb. nyílt lánggal való belépés, tüzes hamu kiöntése;

e) ruha- s faszárítás kályhán, avagy annak közelében;

f) rossz kéménytisztítóajtók alkalmazása; villanyvezetékek s biztosítékoknak hozzá nem értők által kezelése stb.;

g) faanyagnak (gerenda stb.) kéménybe beépítése;

h) tűzveszélyes anyagnak (benzin, petróleum, terpentín) gondatlan kezelése stb., stb.

6. Tűz okozója lehet a robbanás is, de csak a vegyi robbanás, mely lánggal járó gyors elégés, míg ezzel szemben a hideg robbanásnál lángképződés, gyújtás nincs.

Tűzveszélyes robbanást idéznek elő:

a) A robbanóanyagok, ilyenek: a löpor, dinamit.

b) A gyújtóanyagok ilyenek: a gyufa a gyutacs, a gyújtózsín.

c) A robbanógőzőket s gázokat kibocsájtó folyadékok. Ilyen tűzveszélyes gázok a világítógáz, a szén-gáz, az acetilén-gáz, mely gázoknál a robbanás csak akkor következik be, ha a kiömlött gáz a levegővel megfelelő arányban keveredik, s csak azután gyújtják meg. Ha az ilyen meggyújtás zárt helyiségben történik, a robbanás szélvetheti az egész helyiséget.

A legveszélyesebb robbanógőzők az éter, a benzin, a szénkéneg stb. gőzei, melyek már a rendes hőmérsékletnél is robbanógőzőket bocsájtanak ki. Ezen gőzők is azonban csak akkor robbannak, ha levegővel megfelelő arányban keverednek s utána nyílt tűzzel, lánggal jutnak érintkezésbe.

Gyakori szerencsétlenségek történnek a ruhának, kesztyűnek benzinnel nyílt láng mellett tisztítása, az égő lámpába petróleum utántöltése folytán is.

A porrobbanás ugyancsak tűzveszélyes. Csak azon anyagok pora robban, amely por éghető anyagból származik. Ilyenek a fűrézpor, a szénpor, mal-mokban a lisztpor és az egyéb üzemekben felhalmozódó s éghető anyagokból származó porok.

7. Gyújtogatás, mely a tűzokozás legkíméletlenebb módja s mindenkor bűnös emberi kéz eredménye.

A gyújtogatások végrehajtásának módjai annyira változók, hogy felsorolásuk lehetetlen. Ezért itt csak a leggyakoribb gyújtogatási módokat sorolom fel, és pedig:

a) Közvetlen gyújtás, mely úgy történik, hogy a gyújtóanyagot (gyufát, égő szalmacsóvét stb.) a felgyújtandó anyaggal, tárggyal közvetlen érintkezésbe hozzuk. Ez ugyan a legelőnytelenebb s így a legritkább gyújtogatási módszer, mert a tűz kiütésének gyorsasága folytán a gyújtogatónak alig marad ideje a helyszínről való menekülésre. Éjnek idején kiütött tüzeseteknél ezen módszer alkalmazásának valószínűsége inkább fellelhető, mint nappal. A gyújtóanyag utáni kutatás rendszerint eredménytelen marad, mert az a tűzben elég, megsemmisül.

b) Időre beállított (időzített) gyújtogatás, mely abban áll, hogy a gyújtogató lassanégő anyagot helyez

rosba. Persze, csak oda, ahova szabad, de oda aztán párosával. Sok a kurta kávéház, többnyire török a kávé. Néha jönnek idegen katonák is, a gazdag turbánosok is idejárnak s mert Mohamed tiltja a borivást, rumot isznak. Ezt elfelejtette Mohamed megtiltani. Az Ibrahimok iszogatják hát a rumot s egykedvűen nézik a magyar katonákat.

Akadnak turbános jámborok, akik a kávéházban laknak, talán még aludni se mennek haza s isszák a kávéét ész nélkül. Az ilyen világvégi török kávé minden vendégének külön főzi meg a kávéját ott, a szemeláttára. Két krajcár a gazdag idegennek, egy az odavalósinak. A huszár szintén gazdag idegennek számít.

Furcsa egy kávé ez. Aki tíz ilyet megiszik, az éppen úgy dalol meg fütyöl tőle, mintha bort ivott volna. Csak éppen nem tántorog.

Aki megúnta a kávéét s van piculája is, az elmegy Jusszuphoz. Jó vörös borocskát árul s járnak hozzá szép bosnyák leányok is.

Balázs Dénes, Tordai István és Kántor Ferenc is eleget feketéztek már, elmennek hát Jusszuphoz. Volt még a lénungból, volt hát bor is.

A nyitott ablakon behallatszott Zomborinak, a tisztilovásznak a tárogatója:

„Az én édes galambomnak csókra áll a szája!...”

Olyan szépen, olyan keservesen, olyan szívhezszólóan fújta, hogy a három huszár csak mind hallgatta egy darabig, de aztán leborult az asztalra és sírni kezdett.

Jusszupot nem lepte meg a dolog. Hozzá volt szokva. Sok magyar huszár jár hozzája, aztán az a Zombori is

gyakran fújja az ilyen nótákat, amitől mindjárt sírni szoktak. Nemcsak a huszárok, a bakák is.

Bánatukban még egy üveg bort rendeltek, miután megállapították, hogy még futja a lénung.

De aztán unalmas lett itt is. Meg a lénung sem futja, még a világ. Felkeltek, oszt mentek. Maguk sem tudták hová. Sétálni.

Arrafelé vették az útjukat, amerre Zombori fújta. Most már azt, hogy:

„Gyere velem akáclombos falumba...”

Már ott álltak egynéhányan. Körülvették Zomborit, aztán eleinte csak az egyik, aztán a másik is, meg a harmadik bele-beleszóltak a nótába. Értette a módját a lökött lovász, úgy cifrázta, hogy a szíve szakadt meg belé az embernek. De azért nem lehetett abbahagyni.

Beesteledett. Az arcok elmosódtak, a nóta pedig mind messzebb és messzebb szállott az este csendjében.

Jön firer úr Kovács. A Jusszup felől. Megáll a Zombori előtt:

— Te, gazember, a szulfa álljon meg benned! Ne fujj olyan siralmatos nótákat, mer' képen törüllek!

Ő se szerette hallgatni a nótát az akáclombos faluról, amikor Jusszupnál ült. De neki könnyű, ő cugsz-firer. Ha nem tetszik a nóta, nem engedi fújni.

Hát ha így 'van, ha nincs nóta, jobb lesz hazamenni.

Felszedelőzködnek s szállingóznak hazafelé. Nincs kimaradás, minek is. Nem lehet hasznát venni.

Valamelyik kaszárnyából ideér a takarodó. Mindjárt kezdi a többi is.

Vége a vasárnapnak.

el s az hosszabb — előre kiszámított — idő elteltével egy más, előre elkészített gyúlékony avagy felgyújtandó anyagot gyújt meg. Az elkövetési idő, mód itt igen sokféle. Például a gyúlékony anyagba (kiöntött petróleum, szalmarakás stb.-be) helyezett égő gertya, gyújtózsínor elégeése után hosszabb-rövidebb idő elteltével felgyújtja a körülötte, alatta vagy felette levő anyagot. A tettes ez esetben menekülésre, alibi-igazolás biztosítására használhatja fel azt az időt, mely a gyújtóanyag meggyújtásától a tűz kitöréséig eltelik.

c) A villamosgyújtás, melyet inkább képzetesebb gyújtogatók választanak, abban áll, hogy a villamos-áram két vezetékének végét gyúlékony anyagra avagy közéje olyan közel erősítik egymás mellé, hogy az árambekapcsolás folytán a két vezeték vége között folytonos szikraátugrás létesül, mely végül is lángra gyújtja a gyúlékony anyagot.

d) Mechanikus gyújtás; ez esetben mechanikus (gépszerű) szerkezet, például egy időre beállított ébresztőóra ütőalapácsának ütődése folytán gyullad meg a gyújtóanyag, mely az odakészített gyúlékony anyagot (petróleumos forgács, szalma, széna, papír stb.) felgyújtja. Alapos helyszínelés során a gyújtáshoz felhasznált gépezet legtöbbször felfalálható.

A tettenéréstől eltekintve, nagyon nehéz a gyújtogatók tüzek okának megállapítása, különösen pedig bizonyítékokkal alátámasztott felderítése. Miért olyan nehéz a tűz okának és a gyújtogató bűnösségének megállapítása? Azért, mert a tűz — rendszerint — nagy pusztítást eredményez s annak során a nyomozás alapja: az adatgyűjtés (helyszínelés, helyszíni nyomok s tárgyak felkutatása) a legtöbb esetben eredménytelen marad. A csendőr rendszerint már csak akkor érkezhetik a tűz színhelyére, mikor az már a legtöbbet, vagy mindent elhamvasztott s amikor a pusztulás összevisszasága már csak használhatatlan helyszínt tár szemünk elé.

Az adatgyűjtés legtöbbször csak a tanuvallomásokra támaszkodhatik; ha figyelembe vesszük a tüzesetek alkalmával keletkező izgatottságot, félelmet s fejvesztettséget, úgy érthető, ha ezen tanuskodások a nyomozásnak csak igen kétes alapját képezhetik.

Könnyebb a csendőr helyzete akkor, ha még idejében, a tűz kiütése után minél előbb jöhet a tűz színhelyére, amikor személyes észlelései során istájékozódhatik a tűz keletkezésének helyéről s annak továbbterjedéséről; ez a két adat a tüzesetek felderítésének legfontosabb kiindulópontját képezi.

Ha már a gyújtogató megtörténtének igazolása is nehéz, még nehezebb a gyújtogató leleplezése.

A gyújtogató kilétére vonatkozólag a helyszín rendszerint még kevesebb adatot szolgáltat, mint a tűz okának megállapításához. Ha maradtak is vissza a tettestől eredő lábnyomok, gyújtóanyagok (petróleumosüveg, kanna, gyújtózsínor stb.) avagy más tárgyak, ezeket a tűz rendszerint elhamvasztja, avagy felhasználásukat lehetetlenné teszi.

A tűz és az érdek okozati összefüggésének kikutatása azonban megkönnyíti a csendőr egyébként nehéz munkáját. Semmi sem történik ok nélkül. A gyújtogatót is határozott ok indítja a gyújtogatásra, amittől céljának megvalósulását várja.

Ezek az indítóok, illetőleg célok lehetnek:

a) Anyagi érdek. A gyújtogató vagyoni előny szerzésére törekszik. Ennek előfeltétele a magas biztosítás, jól behibiztosított malmát, házát, gabonáját, cséplő-

gépét stb. a tettes csak azért gyújtja fel, hogy a biztosított összeget megkapja. Ez az öngyújtogató (biztosítási csalás), melyet csak olyan egyén követ el, kinek anyagi viszonyai rendezetlenek, fizetési zavarokkal küzd, kinek üzeme, üzlete rosszul megy, ki egy terhére levő értékétől anyagi károsodás nélkül meg akar szabadulni stb.

Ilyirányú puhatolások értékes támogatói lehetnek a tüzek felderítésének.

Ugyancsak anyagi érdek vezérelhet bizonyos iparosokat, így különösen kőműveseket, ácsokat stb., kik munka hiányában tüzek okozásával akarnak kereset-hez jutni, avagy biztosítási ügynökök, kik a gyakori tüzek során keletkezett aggodalmak folytán kötendő biztosításokból remélik keresetük növekedését.

b) Az emberi gyűlölet és bosszú vakít és mindenre képes. A gyújtogatót ilyen indoknál kizárólag a károkozási szándék vezérli. Jól behibiztosított tárgyat tehát nem igen fog a bosszuálló felgyújtani, mert ez esetben a kár megtérítése folytán bosszúja nem éri el igazi célját.

A bosszú célja lehet gyilkosság is, ennek feltételezése különösen abban az esetben indokolt, ha a házban lakók kimenekülését kívülről történt intézkedésekkel (kivülről bezárás, eltorlaszolás, ajtók lekötése stb.) tették lehetetlenné.

Az ok és okozati összefüggés kikutatása itt is a tettes nyomára vezethet.

c) Szerelem is vezethet gyújtogatásra. Itt a gyújtogató más érdekében cselekszik, szerelmesének felbujtására gyújtogat. Előfordul, hogy a bosszúból elkövetett gyújtogató kétségtelennek bizonyul, a tettes azonban oly biztos alibit igazol, hogy vele szemben a nyomozás kudarcot vall. Ha már most a csendőr a szerelemindította gyújtogatási lehetőségre is gondol s ezirányban is puhatol, sokszor nyomára jöhet a gyújtogatónak és annak révén a felbujtónak is.

Így például Csorna község határában egy éjjel leégett egy major, melynek istállójában több ló és csikó bennégett. Az istállóban alvó három csikósbojtár közül az egyik közvetlenül a tűz kitörése előtt kint járt, állítólag szükségét végezte. A gyanu reáterelődött, de ez a bojtár a legmegbízhatóbb gazdának volt a fia, a csikóknak pedig éveken át lelkiismeretes gondozója. A fiú tagadott, a káros is ellenezte a fiú bűnösségének feltételezését. A gyújtogató oka kétségtelenül bosszú volt, mely határozott személyre: a nem régen elbocsátott csikósgazdára mutatott, aki azonban teljesen megbízhatóan alibit igazolt. Rövidesen megtudta a járőr, hogy az elbocsátott csikósgazda leánya és a legmegbízhatóbb gazdának fia, a fiatal csikósbojtár között szerelmi viszony áll fenn. Ezen az adaton elindulva, megállapítást nyert, hogy a gyújtogató közvetett indító oka bosszú, a közvetlen indító ok a szerelem volt. A fiatal csikósbojtár az elbocsátott csikósgazda leányának felbujtására követte el a gyújtogatást, hogy szerelmesének kegyét el ne veszítse. Ilyen lehetőségekre is kell tehát a csendőrnek gondolnia, az ok és okozati összefüggés felderítése itt is eredményre vezethet.

Nemes legyen az ember,

Segítségére kész és jó!

Csak ez különbözteti meg minden más lénytől, amelyet ismerünk.

(Schiller.)

Május 4-én nyitották meg Budapesten a nemzetközi áru mintavásárt, amelyet *Kormányzó Ur* Öföméltósága is megtekintett. (Schäffer felv.)

ad d) Miután a tűz rendszerint mindent elhamvaszt, igen alkalmas valamely bűncselekmény nyomainak megsemmisítésére is.

Előfordulhat, hogy a sikkasztó bűnös pénzkezelésének, a gyilkos pedig cselekményének nyomait igyekszik megsemmisíteni.

ad e) Ellenállhatatlan lelki kényszer, beteges hajlam — a pyrománia — is lehet gyújtogatások indító oka. Mi a pyrománia? Beteges hajlam, mely a tűz gerjesztése és annak szemlélése során bizonyos élvezetet, kielégülést talál.

A pyrománia, ha egyáltalán feltételezhető, hogy létezik — amire néze a tudományos nézetek elég ellentétesek — csak felnőtt egyéneknél jöhet tekintetbe, ahol a szenvedély győzedelmeskedik az akarat felett. Pyromániás egyén a gyújtogatás után nem fut el, süttöt marad a helyszínén, elmereng, gyönyörködik, szinte élvezi a tűz pusztítását és nem segít azt oltani.

Gyermekek rendszerint pájkosságból vagy gondatlanságból gyújtogatnak, de előfordulhat ez felhajtásra is. A gyermek a tűz kitörése után rendszerint elmenekül. Téves az az állítás, mintha gyermekek is beteges hajlandóságból, vagy a tűz beteges élvezetéből gyújtogatnának, mert kimondottan pyromániás gyermekek nincsen, vagy ha van is, teljesen ritka kivételnek tekinthetjük.

Egyik következő cikkemben majd a tüzek különféle nemeit fogom ismertetni.

Amilyen „bűncselekmények” ma már nincsenek.

írta: Zsoldos Benő,
budapesti kir. ítélőtáblai bíró.

A fejlettség magasabb fokán álló jogéletünkben, Istennek hála, ma már nincsenek *boszorkányperek*, amelyek főként a XVI. és XVII. századokban bővében termelték az ártatlanul kivégzett áldozatokat. Aktualitásuk már — legalább nálunk — jó ideje megszűnt, de jogtörténeti jelentőségük kétségtelen. Olyan cselekmények, amelyekért az imént jelzett időkben kínos máglyahalál vagy kerékbetörés volt a feltétlenül kijáró megtorló rendelkezés, mai büntető-jogrendszerünkben legfeljebb szemfényvesztés vagy kuruzslás címén, a közegészség és testi épség elleni kihágások formájában vannak elkönnyelve és büntetésül enyhe elzárás vagy pénzbüntetés. (1879. évi XL. t.-c. 92—105. §.)

A magyar büntetőjogszolgáltatás fejlődésének krónikájában figyelemreméltó adat, hogy kincses Kolozsvárt 1565-ben tárgyalták a legrégibb magyar boszorkánypert, míg a boszorkányégetésnek Mária Terézia vetett véget, 1768-ban kiadott rendeletével. *Külföldön* azonban itt-ott még a múlt században sem ismeretlen, hiszen tudvalevő, hogy Mexikóban még nem is hatvan évvel ezelőtt, 1873-ban ítélték tűzhalálra az *utolsó* boszorkányt. Angolországban főként a VIII. Henrik és VI. Edward törvényei büntették szigorúan a boszorkányságot, I. Jakab

alatt pedig közel ötven nőszemélyt végeztek ki 1644—1645-ben illetően vádnak a súlya alatt.

De lássunk itt egy-két jellegzetesebb, kevésbé ismert magyar boszorkánypert, aminő ügyekben ma már nincs dolga a nyomozóközegeknek.

A XVII-ik századbeli nemes Körnöcbánya városának zavartalan nyugalma 1642-ben nagy eset hozta izgalmába. Bars vármegye fiskusa erősen örködvén a jó erkölcsök és a közbéke fontos érdekei felett: büntetőpert akasztott a város egyik szolid életű, munkás polgárának, Ihraci *Struhar* Andrásnak Dóra nevezetű hitestársa nyakába, azzal vádolva meg a már kerek *nyolevan esztendő*s asszonyságot, hogy különböző gonosz *varázslásokat* követvén el, az „Istenétől és Teremtőjétől könnyelműen eltávozott”.

Körnöcbánya városának a szükséges vizsgálat felvételével megbízott tanácsbéli emberei seregszámra hallgatták ki a tanukat a varázslással megvádolt Dóra asszony ügyében, majd, kevés lévén az eredmény, — a saját bevallásuk szerint is, „hosszas kínvallatásnak” vetették alá az öregasszonyt, aki az egykorú vádirat szerint „egész bizodalma egy holt dögebe és lófejbe helyezte”. Ez a hosszúságos kínvallatás aztán az akkori törvénylátó urak nem csekély megkönnyebbülésére csakugyan meg is hozta az annyira óhajtott legfőbb bizonyítékot: az agyonsanyargatott „varázsló” rendre beismert mindent, amivel vádolták, amiként az hitelesen megállapítható a bünperben hozott ítélet teljes szövegéből, melyet az eredeti német nyelven a körnöcbányai 1642. évi protocollum curialeből írtak ki, Vajna Károly pedig a hazai régi büntetések-ről írt nagy munkájában magyar nyelvre fordítva közrebocsátott.

A vád szerint egy döglött lónak a feje volt Dóra asszonynak a legfőbb varázsló szerszáma. Ezt a szegény vádlott a tortúra hatása alatt nem is tagadta. A szomszédasszonyával egy alkalommal keményen összekülönbözött, vagy amiképpen a vádirat kifejezi: „veszedelmes civakodásba és pörpatvarba elegyedett”, ami miatt a megsértett asszony bepanaszolta a körnöci magisztrátusnál. Dóra asszony tehát fogta a lófejet és hogy a bírák bölcs határozata majdan öfeléje hajoljon, két lúdtojást és kilenc darab téglát tett a lófej alá. Ennek pedig csakis az volt az igazi értelme, hogy — amint aztán a magisztrátus ítélete kifejti — amiképpen a lófej alá helyezett két lúdtojás „kotyog”, a bírósági személyek is akként kotyogjanak. Amilyen kemény az a kilenc darab téglát ott a lófej alatt, olyan kemény legyen — a Dóra asszony varázslása szerint — a körnöci bírák szíve is az ő perbeli ellenfele irányában és ahogyan az a titokzatos lófej eltakarja az alája helyezett két lúdtojást és kilenc téglát, úgy maradjon elfödve a bírák előtt az őt terhelő valóság is abban a pörben. Ez az első vádpont. A második pedig az, hogy Dóra asszony az egész szomszédságot „különféle sértésekkel és kártételekkel fájdalmasan búsította”. Aztán meg, hogy ő különféle dolgokhoz, — füvekhez és gyökerekhez — *ostyát* is, meg nyers marhahúst, mirrhát és tömjént elegyített s ebből a titokzatos keverékből évente annyi lepényt és kalácsot tudott sütni, hogy a saját marháját egész éven át bőségesen eltartotta vele és a jámbor állat sok-sok tejet adott érte, míg ugyanakkor a városbéli többi teheneknek bizony igen kevés tejük volt. Semmi kétség tehát, hogy Dóra asszony az ő maga sütötte boszorkányos lepényével mások marháinak a tejét elvette és magához vonta, amely mesterkedését már nem kevesebb, mint ötven esztendeje gyakorolja.

Ennél többet még a törvénylátó magisztrátus hosszúságos kínvallatása és a felvonultatott tanuk légiója sem tudott ellene kisütni. De 1642-ben még ez is elegendő

volt ahhoz, hogy valakit érte halálba küldjenek. A körnöci törvénylátók Dóra asszony fejére olvasták, hogy ő a most említett varázslásokkal a bíróságot *megbűvölni és kiforgatni akarta*, másrészt meg a tej elvétele által nagyot vétett és így az életét eljátszotta. Úgy szólt tehát az ítélet, hogy a vádlott asszony ama bűneiért *elevenen* máglyára tétessék és elégettessék.

A szerencsétlen asszony ezt a rettenetes tűzhalált mégis csak ki akarta kerülni. Addig esdekelt a körnöci urak előtt, míg aztán ezek az ítéletet *megenyhítvén*, azt 1642 október 4-én úgy hajtották végre, hogy az asszonyt először is a hóhér *karddal kivégezte*, aztán pedig a holttestet a *lófejjel együtt* máglyán megégették nagy nyilvánosan, Körnöcbánya piacán...

Nemes Dész városának a XVIII. század huszas éveiben ismeretes boszorkánya volt egy *Szaniszló Borbára* nevezetű leányasszony. Akkor még — 1723-ban —, mikor a vármegyei fiskus első ízben fogta büntetőperbe, nemkevesebb szörnyűséges varázslói eset miatt alakult a vád ellene, hogy egy alkalommal Dész utcáján, pontosan éppen az ő háza előtt, — egy „tisztátalan göröngyű béka” ugyancsak rátámadott egy gyanútlanul arra menőre. Hit alatt valló tanuk voltak reá, hogy az alattomos béka éppen a vádlott Borbára kertjéből settenkedett elő. A szegény megtámadott ember csak úgy tudott megszabadulni, hogy az istentelen béka a nagy kiáltozásra előjövő Borbára köténye alá bújt. Ezenfelül még azzal is vádolta a fiskus, hogy „sokakat megvesztett és nyomorékká tett”.

Ebben az első bünperében Dész város tanácsa 1723 szeptember 24-én olyan értelmű deliberátumot hozott, hogy arra az esetre, ha a tanuk közül *legalább heten* a Szaniszló Borbára fejére esküsznek: a vádlott tűzzel megégettessék. Ha nem esküsznek rá heten, akkor vízben próbáltassék meg és ha a vízben lemerül és vizet hoz ki a szájában, akkor mentessék fel a vád alól, ha pedig nem hoz vizet, akkor ott haljon meg. Ekkor aztán az történt, hogy egyetlen tanu sem esküdött a leány fejére, miáltal a tűzhaláltól megmenekedett. Majd a vízbe dobták a *vízpróba* végett, amikor is „több versen át” vizet hozott ki a szájában. Minek folytán a vád alól feloldatott.

Ámde Szaniszló Borbára, — mint azt a következmények bizonyítják, — megmenekülése után sem javult meg, tovább boszorkánykodott, amelyet még rettenetesen tetézt azzal, hogy *lidércet* szabadított a jó désiek nyakára, amikor már időközben férjhez ment Pap György-höz. Így hát három év múlva — 1726-ban — ismét büntető-pert akasztott Borbára asszony nyakába a vármegyei fiskus, aki előtt többen esküdöztek, hogy világosan látták, amint a lidérc a vádlott házába szépen besétált. Arról is tudtak, hogy az asszony az ördögökkel társalkodott. Tanuvalomások történtek arra is, hogy mikoron a városbéli lakosok a Pap György kislányától nagy szorongatások közben megkérdezték, hogy ugyan micsoda állat lehet az a lidérc, amely hozzájuk bement? —, a kislány azt felelte, hogy azt ő is jól ismeri, mert „az anyám-asszonyhoz jár”. Több tanu látta, hogy egy ízben a Pap Györgyné háza előtt ágaskodó terebélyes eperfának a tetején és széles lombjain nem kisebb állatok, mint valóságos *ökrök* táncoltanak, mikor pedig ott kifáradtak, fejjel lefelé ereszkedve az asszony házában ajtaja elé sereglettek s alig érintette a lábuk a földet, valamennyien azonnal — *asszonyokká* váltak. Végül az is megtörtént, hogy Borbára asszony többeket megfenyegetett, mire mindeniknek „külön nyavalyája” esett, meglátogatván őket a — lidérc. Bebizonyosodott, hogy a vádlott az 1723-iki előző ítélet hozatalakor mindazokat a tanukat, akik a fejére akartak esküdni, babonával és pénzzel térí-

Május 1-től 9-ig huszonnégy finn rendőrtisztviselőből állott tanulmányi bizottság járt Budapesten, hogy a magyar közbiztonsági intézeteket tanulmányozza. A bizottság a főkapitányság csapatszállító gépkocsijain járta be a fővárost.

tette el ettől a szándékuktól, hogy így a kilátásba helyezett tűzhaláltól megmenekedjék.

Dés város törvényszéke tehát 1726 szeptember 20-án újabb ítéletet olvasott Szaniszló Borbára fejére. Ebben azt is megállapította a nemes tanács, hogy ennek a lidércel cimboráló nőnek három év előtti vízpróbája is — nem egészen a maga rendiben vitetett véghez, de mert csakugyan vizet hozott ki a szájában, akkor fel kellett menteni. De mert a feloldás óta gonosz cselekedeteit megújította és ártatlanságát maga sem erősítette, most már végérvényesen — tűzzel égettessék meg.

A halálos ítélet fogatosítására mindjárt ki is küldötte a tanács a bizottságot, melynek vezetése mellett aztán nagy máglyát raktak Dés piacán és 1726 őszén kínos tűzhalálnak adták Szaniszló Borbárát...

1745-ben nagy boszorkányper indult meg az udvarhelyvármegyebeli Körispatakon lakozó Szabó Ferencné szül. Vizi Borbára ellen. A pert nagygalambfalvi Sándor Pál, Udvarhelyszék azidőbeli vicekirálybírája tette folyamatba és az adott neki minden egyéb boszorkányperek közt szinte példa nélkül álló jelentőséget, hogy a koronatanuja nem kevésbé szavahihető és ékesen szóló ember volt, mint Körispatak akkori nagytekintélyű református lelkipásztora, Demény György, amikor az Udvarhelyszék parancsából a helyszínére kiküldött *vallatók* 1745 október 8-án megjelentek Körispatakon, az elrendelt kihallgatások fogatosítása céljából.

„Egy alkalmatossággal, — vallotta többek között a pap —, Szabó Ferencék engemet *virgatván*, a virgás után egy *tyukmony sültnyi idő* elmulván, Szabóné Borbára bójöve a kapumon, én a favágón állván, előttem élémene, de nem köszöne, úgy házamban cselédeimet is

megszemlélé, oda sem köszöne, méheimet is megnézegeté és csűrös kertemben hátra méne. Azon éjjel kakasszó előtt egy órával egy boszorkány béalla a kürtömbe és ott irtóztató süvöltéseket, sikoltásokat, nyerítéseket vün végbe, néha csitkó módjára nyerített, néha kecske módjára nyekegett, néha, akkori másfél esztendő, bölcsőben levő gyermekecskémmel is ugyanakkor sokáig sírásba levő hasonlatossága szerint. Melyet én, takaródozóm alatt, hosszas könyörgésben levén, sokáig hallgatván, világosan megtudám, hogy azon ijesztő hangok a Szabó Ferencné szavaihoz hasonlatosak valának. Végre a tüzem elhamvadozván és a házam megsetétedvén, gondolám magamban, hadd ordítson ott, talán az ördög elviszi, mivel a félelem mián fel nem mertem kelni és én osztán elszenderedvén, úgy meggyötrének fekvő ágyamban, hogy ha Jézus nevét nem említettem volna, *tán meg is öltek volna*. Ekkor felszabadulván, kiálték másik ágyban fekvő feleségemnek: Kelj fel s vigyázz, mert boszorkány van a házban, rád mégyen. Ekkor nagy suhanással a kürtön kimene. Amidőn a fent specifikált süvöltések az én kürtőmben hallattattak volna, azon éjjel a bölcsőben levő gyermekecskémmel a szemibe hájog lőn és máig is nyomorék”.

Eddig van a Demény lelkész előadása. Mindezek tagadhatlanul terhelő adatok volnának, de vajjon volt-e csak egy teremtet lélek is, aki látta volna Vizi Borbára asszonyt azon az emlékezetes éjszakán a pap kürtőjében? Bizony nem látta senki, még maga a koronatanú sem, mert — amint maga mondá — a „félelem mián” fel se mert kelni az ágyából. És ehhez hasonlóak a többi tanúk vallomásai is, közöttük főképpen egy másik tekintélyes embernek: Oklándi Mihály unitárius prédikátornak az előadása, aki pedig azzal terhelte vala Vizi Borbárát,

hogy egy alkalommal a Szabó Ferencék udvarában erős tehénfejest hallott, noha benézvén, sem tehenet, sem embert nem látott.

Mindezek pedig az akkori idők jogi felfogása szerint bőségesen elegendők voltak ahhoz, hogy a bűnügyi tárgyalást megtartó Udvarhelyszék szigorú urai Vizi Borbárát a kihallgatások eredménye szerint, habozás nélkül boszorkánynak deklarálják. Ennek utána pedig nem lehetett kétséges, hogy a deliberátum halálbüntetésre szólt...

A jelen esetben akként hangzott a kemény határozat, hogy a bűnben fogantatott asszony — víz alá meríttessék. Ennek meg az volt a különleges következménye — ami az ősrégi vízpróbát juttatja eszünkbe —, hogy ha az elítélt a vízbedobás után annak rendje és módja szerint szépen belefut a vízbe: a végrehajtó bizottság őt ünnepélyesen ártatlannak nyilvánította, ha pedig felbukott a víz szírére, — a boszorkányságnak eme újabb nyilvánvaló bizonyossága után, szintén ünnepélyesen — *megégették*.

Vizi Borbára, miután egy keveset úszni is tudott, — a víz felszínén maradt, mire kifogták a vízből s mint megátalkodott boszorkányt, mindeneknek elrettentéseül, Körispatak piacán máglyára tették, még ugyanazon az éven, 1745-ben...

A londoni flottaegyezmény.

Amikor 1929 nyarán Angliában a munkáspárt jutott kormányra, első dolga volt a világbékére törekvő mozgalomba bekapcsolódni. A miniszterelnök, MacDonald személyesen utazott Newyorkba, hogy az amerikaiakat tengeri leszerelésre bírja. Az amerikaiak késznek nyilatkoztak a tervet támogatni, mire az angol kormány az érdekelt tengeri nagyhatalmakat ez év elejére konferenciára hívta meg Londonba.

Mielőtt a leszerelés kérdésével foglalkoznánk, lássuk a dolog lényegét. A konferencia kezdetén az öt tengeri nagyhatalom a következő tengeri erőkkel rendelkezett:

5 olasz tonna; vagyis nagyjából a japán flotta csak fele, a francia harmadrésze, az olasz pedig csak negyedrésze az angol vagy amerikai flottának, vagy megfordítva: utóbbiak mindegyike 4-szer akkora mint az olasz, 3-szor nagyobb mint a francia és kétszerese a japán flottának. Az egymással netalán szövetkező angol-amerikai flotta tehát 50 százalékkal nagyobb tengeri haderőt jelent, mint a japán, francia és olasz együttvéve.

Az angol tengeri leszerelési indítvány abból a felfogásból indult ki, hogy ha Anglia Amerikával egyetértve — mint a két legnagyobb tengeri hatalom — leszerel, akkor a többiek is leszerelhetnek, anélkül, hogy félniök kellene valakitől. Ez a számítás azonban nem vált be teljesen. A leszerelést kezdeményező két nagyhatalom tiszta szándékához annál kevésbé fér kétség, mert a versenyszerelés megszüntetése mindkettő számára hatalmas megtakarítást jelentene. Japán csak annyiban áll összefüggésben az európai érdekekkel, hogy a távol keleten ellensúlyt képez az oroszokkal szemben. Ezért támogatják is az európai hatalmak, ami a washingtoni (1922.) flottakonferencián olyképpen jutott kifejezésre, hogy Japánnak nagyobb tonnatartalmat koncedáltak, mint amennyit követelt. Itália nyíltan kijelentette, hogy kész teljesen leszerelni, de fenntartja magának azt a jogot, hogy bármikor oly erős flottát építsen, mint amekkora a legnagyobb európai tengeri hatalomé. Négy hatalom tehát tisztán és érthetően kifejezte a maga álláspontját, melyek egyike sem képezheti a kölcsönös megértés akadályát.

De az ötödik hatalom — Franciaország — nem így gondolkozik. Csakis őt lehet okolni, hogy a leszerelési konferencia nem sikerült.

Franciaország ügyesen felhasználta a háborút követő tiz esztendő, hogy a németektől való félelem álarca alatt, a németekre erőszakolt jóvátételi fizetések révén befolyó hatalmas pénzből oly félelmetes szárazföldi haderőt építsen ki, hogy ma az általa felfegyverzett és pénzelt kis-entente segítségével Európán szárazon és a levegőben uralkodik. De ez nem elég neki. Tengeren is ő akar az úr lenni, — legalábbis a Középtengeren, hogy háború esetén

	Anglia		USA		Japán		Franciaország		Itália	
	egységek	tonna	egységek	tonna	egységek	tonna	egységek	tonna	egységek	tonna
Zárt (harci) hajófajták	315	1,306.742	470	1,202.081	231	827.072	174	525.607	126	267.549
Nem zárt (kiszegítő) hajófajták	266	583.026	326	653.830	43	252.463	264	182.759	256	230.180
Összesen :	581	1,889.768	796	1,855.911	274	1,079.535	438	708.366	382	497.729
Egymás közötti arány	5.8	19	8	19	2.7	11	4.4	7	3.8	5

A hajóknál a tonnatartalom a lényeg. Ehhez alkalmazkodik a fegyverzet. Nagy hajóra apró ágyúkat rakni pazarlás volna, — viszont kis hajót nagy ágyú felborítana. Az ágyúk kalibere tehát egyenes arányban áll a tonnatartalommal. Ezért nem is kell a hajók fegyverzetét felsorolni, mert az a tonnatartalom szerint magától értetődik. Apró eltérések nem számítanak. A fenti táblázatból sok mindent lehet látni. Látjuk, hogy tonnatartalom tekintetében Anglia és Amerika egyenrangúak. Minden 19 angol (vagy amerikai) tonnára jut 11 japán, 7 francia és

zavartalanul szállíthasson Afrikából Európába színes szeregeket, hadianyagot és élelmet. Ennélfogva annyi teljesíthetetlen követelést támasztott a londoni konferencián, hogy egy általános kiegyezés lehetetlenné vált. Ezzel Franciaország el is érte, amit akart, vagyis szabad kezet biztosított magának további oly arányú felszerelésre, amilyet jónak lát; nem a saját sokat hangoztatott biztonságára érdekében, hanem hatalmi vágyainak kielégítésére. Mivel a francia felszerelés éle elsősorban a ma egyetlen számottevő szárazföldi rivális — az újra életre éledt Nagy-

római-birodalom ellen irányul, világos, hogy Magyarország mint Itália barátja nem helyeselheti a szárazon, levegőben és vízen is agresszív francia politikát. A legjobban rávilágít a franciák kétszínű játékára, hogy míg a leszerelési konferencián ők adták a minden oldalról fenyegetett bárány szerepét, addig otthon most készültek el az első óriási bűvárhajók, amilyenek eddig egy tengeri hatalomnak sincsenek. Mivel a tengeralattjárókról Franciaország semmi körülmények között nem akar lemondani, — ám-bár az angoloknak és amerikaiaknak ez a legfőbb követelésük — teljes megegyezés nem jöhetett létre. A konferencia folyamán oly nyilvános vélemény alakult ki, hogy ha a hatalmaknak nem sikerül megegyezésre jutniok, akkor ez a leszerelési konferencia lesz a jövő háborújának egyenes okozója, mert mindenki nyíltan meggyőződhetett róla, hogy senki sem akar leszerelni, tehát háborúra kell készülni.

Hogy a konferencia ezt az ódiumot ne vegye magára, kénytelen volt legalább némi eredményt felmutatni. A hatalmak tehát a következő — ha nem is semmit, de semmi-esetre sem sokatmondó határozatot hevenyésztek össze az utolsó pillanatban, mielőtt a konferencia feloszlott:

1. Mind az öt nagyhatalom kötelezte magát, hogy egyelőre nem épít csatahajókat, (amit amúgy sem építenének, mert egyelőre túldrágák. Manapság csak a cirkálók divatosak, azt pedig ugyancsak építenek). 2. A tengeralattjáró harcmodort külön megegyezéssel humanizálni fogják, — aminek ugyanannyi gyakorlati, háborús értéke lesz, mint volt a genfi egyezménynek, vagyis semmi. Ahogy a genfi egyezményt az angolok megszegették, amikor útjukban állott, ugyanúgy fogják a franciák a bűvárhajó-harc korlátozására kieszelt megállapodásokat respektálni. 3. Anglia, Amerika és Japán hármass tengeri paktumot kötöttek egymással. Ehhez Franciaország és Itália is hozzájárulhatnak, ha akarnak. Csakhogy nem akarnak.

P—y—V.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL! A carzanoi árulás.*

— Egy olasz tiszt leírása. —

Mindenekelőtt ott kell kezdenem, hogy a mi főparancsnokságunk azóta, hogy 1915 május 23-án az osztrák-magyar monarchiának a háborút megüzente, napról-napra mindig értékesebb híreket kapott az ellenségről. A hírszolgálat, amelyet már békében, még inkább azonban Olaszország tízhónapos semlegessége alatt a legalaposabban megszerveztünk, kifogástalanul működött. Bécsben, Budapesten, Prágában és Pólában elhelyezett titkos szerveink és azok ügynökei értettek hozzá, hogy valósággal

* Ezt a leírást Seeliger Emil ezredesnek most megjelent „Spione und Verräter” című munkájából vettük át a szerző engedélyével. — Szerk.

csodálatraméltó dolgokat produkáljanak; az ő révükön az osztrák-magyar hadvezetőség minden intézkedéséről olyan pontosan értesültünk, hogy az ellenség az egész háború folyamán alig tudott egyetlenegy olyan hadműveletet véghezvinni, amelynek részleteiről már előzetesen tájékozva ne lettünk volna. Az osztrák-magyarokat pedig mindig kínos meglepetés érte, minden, még olyan titokban előkészített vállalkozásnál is, amikor holtbizonyosak voltak abban, hogy észrevétlenül az oldalunkba vagy a hátunkba kerülhetnek; — mindig előre gondosan előkészített és kiépített védelmünkbe ütköztek bele.

Hogyan volt ez lehetséges?

Az ellenséges hadvezetőség ezt könnyen megértette volna, ha fogalma lett volna arról, hogy nekünk az ő mögöttes országukban a többek között például egy tökéletesen kiépített titkos rádióleadóállomásunk is volt, amely nekünk minden fontos hírt rejtjelezve azonnal továbbított.

Így történt 1917 augusztusában — a háború a rendkívül nehéz alpesi vidéken akkor már két éve tartott —, hogy a titokzatos rádióhullámok egy még titokzatosabb jelentést továbbítottak hozzánk:

„Val. Sugana, előretörés a carzanoi szakaszban előnyös. Összeköttetést ott P. szláv-osztrák tiszttel azonnal felvenni.”

A távirat az egyik legjobb kémünk titkos aláírásával volt ellátva. Ez a kémünk, aki osztrák-olasz volt, a trieszti tartományi kormányzóságnál bizalmi állást töltött be s mint izzó olasz hazafinak, módjában állott tehát, hogy az ottani politikusoknak és a mi barátainknak üzeneteit hozzánk továbbítsa.

E kémünk ezen legújabb jelentésének különös fontosságot tulajdonítottunk. Hogy ezt megérthessük, röviden vázolnom kell az alpesi arcvonal akkori helyzetét.

Támadásaink legközelebbi célját annak idején Trento (Trieszt) városa képezte. Ennek a sztratégiaiilag rendkívül fontos központnak, amelynek birtoka egészen a Brennerig terjedő Dél-tirolnak, sőt az egész osztrák-magyar arcvonalnak a sorsára döntő befolyással volt, keleti vidékén folyik keresztül a Brenta, keleti folyással a Val Suganan, a Suganavölgyön. Ez a völgy, amelyen a hadsereg országútján kívül a Suganavasút is keresztül vezet, természetesen a legkönnyebben járható közlekedési vonalat és ezzel együtt a legfontosabb előnyomulási vonalat is alkotta Kelet felől Trient felé.

Ezért az osztrák-magyar hadseregcsoportparancsnok és Olaszországnak kezdettől fogva tradicionális ellensége: Hötzendorfi Conrad tábornagy ezt a megközelítési vonalat minden elgondolható védelmi berendezéssel ellátta. Az ellenséges védelem főtámpontja a Suganavölgyben, a Benta-folyó partján levő Borgo város és vasútállomás volt; németül Burgennek nevezték és kb. 25 km-nyire fekvött Trienttől keletre.

A mindkét részről rendkívül megerősített harcvonal Borgo előtt, a várostól délre fekvő magaslatokon vonult végig, párhuzamosan a Suganavölgygel nyugat-kelet irányba; innen aztán a völgyet és a Brentát átszelve, derékszögben északra fordult, Primör község és a magas Marmolata felé.

Borgotól északkeletre öt kilométernyire volt Carzano község, az osztrák-magyar hadsereg bevehetetlen állása. A Carzanótól oldalt és a mögötte fekvő magaslatok fölött az ellenség beépített tüzérsége uralkodott. A község előtti emelkedéseket bombabiztos fedezékekben, technikailag kiépített akadályok védelme alatt az ellenséges tábori őrsök és őrszemek éberén őrizték, előttük magasfeszültségű árammal megtöltött drótakadályok vonultak végig. Hátrább, Carzano környékén erős osztrák-magyar tartalékok

A finnek a budapesti csendörlaktanyában megtekintik a kivonult gyalog- és lovas-csendőrszakaszt.

állottak készenlétben, hogy ott, ahol szükség lenne rájuk, azonnal közbelépjenek.

Arra, hogy az arcvonalat arcbán támadással áttörjük, gondolni sem lehetett. Az ellenség oldalába vagy hátába kerülés pedig az arvonál hézagatlan összefüggése miatt teljesen kilátástalan volt.

Érthető tehát, hogy kémünknek az osztrák mögöttes országból küldött titkos jelentését mi, az olasz főparancsnokság tisztjei, a legnagyobb érdeklődéssel fogadtuk: vajjon valóban kilátás volna-e eredményes támadásra éppen a legfontosabb Suganavölgyben, amelyben már annyi olasz vér ömlött hiába?

Egyelőre mindenesetre hiányzott minden támpont ahhoz, hogy reménykedjünk. Nem tehattünk tehát egyebet, mint vártunk.

Szeptember elsején újra titokzatos üzenetet kaptunk. A rejtjelezett szöveg, amelynek megfejtésében magam is közreműködtem, a következő volt:

„Osztrák tiszt a Suganavölgyben, a szlovén P. feltétlenül megbízható. Rendkívül bátor, magas intelligenciájú, hidegvérű, energikus, főhadnagy a boszniai ezredben. Minden háborús kitüntetés megvan, előjáróinak feltétlenül bizalmát bírja. Döntő fontosságú hasznát vehetjük. Legközelebb a Grignoban levő olasz parancsnoksággal személyesen érintkezésbe fog lépni”.

Izgatottságunk a tetőpontjára hágott. Még ismeretlen „ellenségbarátunk” tehát az ellenséges fedezékekből át akar jönni hozzánk. Ez az életébe kerülhet, hiszen ha va-

laki csak a fejét dugta is ki, átellenből már azonnal eldördültek mesterlövészeink mindig lövésre kész puskái.

A parancsnokságunk azonnal kiadta a rendelkezést a legelső vonalban levő öröknek és tábori örseinknek, hogy ha valaki odaátról jelezné, hogy át akar jönni, nem szabad reálóni.

Én, miután németül beszélek, Grignoból a Carzano előtti arcvonalunkba mentem: parancsba volt adva, hogy minden szökevényt, aki az ellenségtől hozzánk átjön, azonnal vezessenek elélem.

Néhány napig hiába vártunk. Már arra gondoltunk, hogy a mi egyébként rendkívül ravasz kémünket is megtevesztették, vagy talán az ellenség ébersége mindeddig meggyőztette volna, hogy titkos barátunk a csápjait hozzánk átnyújtsa?

Ha jól emlékszem, szeptember 7-én két bersaglieri egy osztrák-magyar katonát hozott elélem. Jelentették, hogy körülbelül egy félóra előtt csúszott át az osztrák-magyar állásokból puská nélkül és jelekkel mutatja, hogy fontos közlenivalója van, de senki sem ért egy szót sem abból, amit beszél.

A lerongyolódott és kiéhezett katonát németül megszólítottam. Megértett azonnal, de azt válaszolta, hogy ő tökéletesen ért ugyan németül, de mert cseh nemzetiségű, elkeseredett ellensége az osztrák-magyaroknak. Szóbelileg fontos jelentést kell tennie, de azt csak az olasz főparancsnoknak, vagy a főparancsnok vezérkari főnökének haj-

A finn bizottság a lovascsendői felszerelést tanulmányozza.

landó elmondani, legénység jelenlétében semmiesetre sem.

Tulajdonképpen érdekes helyzet volt ez: nekem, az olasznak, németül kellett beszélnem, hogy egy szlávval megérttessem magamat.

Intésemre a bersaglieri fogolykíséret lelépett. Megmagyaráztam a szökevénynek, hogy engem a főparancsnokság egyenesen azért rendelt ide, hogy a jelentését, amelyet nekünk már napokkal azelőtt jeleztek, átvegyem és továbbítsam. Megkínáltam cigarettával és egy kulacs vörösborral. Mohón kapott utánuk. Valószínű, hogy az osztrák-magyar csapatoknak előttünk is ismeretes szűkös ellátása folytán már nagyon régen nélkülözte az ilyen nagyszerű dolgokat. Utána aztán beszélni kezdett. Századának, egy bosnyák századnak a szolgálatvezető őrmestere nevében bejelenti, hogy az őrmester holnap hírszerző járőrt fog az arcvonalunk előtt levő terepre vezetni. Lőjjünk reá, de nem valóságban, hanem csak úgy látszólag. Az őrmester erre úgy fog tenni, mintha megsebesült volna, össze fog esni, a járőrének pedig oda fogja kiáltani, hogy gyorsan fusson vissza. Amint aztán egyedül marad, fogjuk el, fontos jelentést fog hozni.

— Hogy hívják az őrmesteredet? — kérdeztem a szökevényt.

— Mlejnyik őrmester — felelte. — Ő is cseh és az osztrákokat meg az osztrák császárt éppen úgy gyűlöli, mint én; őt is kényszerrel osztották be a még mindig fekete-sárgán fegyelmezett bosnyákokhoz.

Többet — mondotta a szökevény — nem tud. Élete veszélyeztetésével is eleget tett a feladatának. most örül, hogy számára véget ért a háború.

Hátraküldöttem a gyűjtőhelyre. Nem kellett nagy pszichológusnak lenni ahhoz, hogy megállapítsam, hogy igazat beszélt. Rögtön kiadtam a parancsot: Arra a járőrre, amely holnap az állásaink előtt megjelenik, löni kell, de csak látszólag, magasra tartott csőtorkolatokkal.

A következő este bátor bersaglieriink újra egy osztrák-magyar katonát hoztak elé. Jelentették, hogy egy járőrt vezetett s mikor a mieink reálítottak, elesett. A legénysége elszaladt, őt pedig a mieink elfogták.

Az ember szemmel láthatólag idősebb volt, mint a tegnapi. Csukaszürke zubbonyának gallérján sárga selyempaszományt, afelett pedig három fehér csillagot viselt. Mindjárt reáismertem:

— Maga a Mlejnyik őrmester?

A katona mosolygós arcot vágott, vigyázzba állott, tisztelgett és vidáman felelt:

— Si, signor capitano!

Valószínű, hogy olasz beszédével a szimpátiámat akarta megnyerni. De csakhamar kómikus sajnálkozással vonogatta vállait és így folytatta:

— Sajnos, ennél többet nem tudok olaszul s ezért németül kell tovább beszélnem, jöllehet, cseh vagyok, s ezt a nyelvet nem szeretem.

Később, amikor a parancsnokságnál kihallgattuk, beszédéből fanatikus gyűlölet áradt ki Ausztria ellen, amely-

Veszélyes gonosztevő megbilincselésének bemutatása a finn bizottság előtt.

nek mielőbbi teljes vereségét mindennapi imájába foglalja. Hazájának minden politikusa — mondotta — meg van győződve arról, hogy az osztrák-magyar monarchia szétesése Csehországnak, mint nagyhatalomnak a megszűlését fogja eredményezni.

Kérdeztük, hogy ki a parancsnoka. Elmondta, hogy a századparancsnoka nem cseh ugyan, hanem délszláv és pedig szlovén, de a monarchiával szemben éppen olyan gyűlölettel van eltelve, mint ő. Pivkonak hívják, polgári foglalkozására nézve tanár Laibachban, a filozófia doktora és öt gyermek atyja. A felesége azonban cseh asszony. Mint tartalékos hadnagy vonult be, de rendkívüli bátorságáért hamarosan főhadnaggyá léptették elő és most éppen a századosi kinevezése előtt áll. Pivko főhadnagyot az 1. bosnyák gyalogezred V. zászlóaljában a legtevékenyebb és legmegbízhatóbb tisztek egyikének tartják. Úgy, mint a cseheket, őt is óhaja ellenére helyezték a bosnyák gyalogezredhez. Meg vannak a legmagasabb kitüntetései, az úgynevezett Signum Laudis, a katonai érdemkereszt és a vaskoronarend. A legutóbbi szabadsága alkalmával azonban, amikor otthon tartózkodott, az ottani politikusok és képviselők a monarchia legádázabb ellenségévé és egy, a háború után feltámadó egységes Délszláv állam fanatikus hívévé tették. Ezt az ideált azonban csak a monarchia szétesése, elbukása árán lesz lehetséges megvalósítani, azért Dr. Pivko gondolkodás nélkül ennek a szerinte hazafias célnak a szolgálatába állott.

Megegyeztünk a cseh őrmesterrel: egy-két nap múlva

térjen vissza a századához és jelentse azt, hogy sikerült az olasz fogságból megszöknie. Parancsnokságunk — természetesen csak szóbelileg — üzenetet küldött az őrmester századparancsnokának, Pivko főhadnagynak, hogy az előőrsök legközelebbi ellenőrzése alkalmával a sötétben lopózzék át hozzánk és pedig éppen a közepén annak az ároknak, amelyet századával megszállva tart. Mi várni fogjuk és gondunk lesz reá, hogy a figyelőrök és az előőrsök közül egyik se löjjön reá.

Mlejnyik őrmester a második nap estéjén kicsúszott az állásunkból, hangtalanul, mint egy menyét s eltűnt az előterep sötétjében. Nyugat felé tartott, arra, ahonnan a tegnapelőtt jött: osztrák-magyar bajtársainak a fedezékei felé.

Parancsnokságunk egész törzse remegett a visszafojtott izgalomtól. Nem csoda. A titokzatos ember, akitől a mi kémünk az ellenség háta mögött valami egészen rendkívülit várt, végre meg fog jelenni. Az ellenséges tisztt, aki kinyitja majd nekünk a kaput, amelyet legjobb csapataink két esztendőn keresztül a legnagyobb véráldozatok árán sem tudtak betörni!

Az órák csigalassúsággal teltek. A sötétség beálltával száz és száz szempár leste izgatottan a bozótos emelkedést, az osztrák-magyar állásokat. Az előterepen akadályokként kidöntött fenyőszálfák fölött mély csend honolt, csak a tücsök ciripelése hallatszott, mint valami nagyon gyors és nagyon finom fűrészelés a kékesfekete

A finn bizottság csoportképe a Halászbástyánál.

nyári éjjel szelídségében. Itt-ott tompa ostorcsattanás: valami távoli lövés visszhangja.

Mi is állandóan előre figyeltünk.

Egyszerre csak egy villamos zseblámpa keskeny, ficáncoló fénye jelent meg a kifelé gondosan elfüggönyözött fedezékünk oldalán, a világánál pedig előttünk állott egy szemmel láthatóan megkönnyebbülve lefelé botorkáló ember alakja:

— Dr. Pivko vagyok.

A hangja teljesen nyugodtan hangzott, mintha számára önként értendő valamit jelentene, hogy most itt, az ellenség kellős közepén áll. Tekintetünk az arcvonásait kereste. Eltekintve találkozásunk különös körülményeitől, és a dohos, ablaktalan, földbe vájt fedezéktől, szinte éreztük erőteljes egyéniségének és hajthatatlan elszántságának a kisugárzását.

Kezet fogtunk a szláv tiszttel. Beismerem: annak dacára, hogy nekünk megbecsülhetetlen szolgálatot készült tenni, bizonyos belső ellenkezést kellett legyőznöm, hogy a kezemet nyújtsam neki.

— Nem beszédre van szükség ennél a mi találkozásunknál, hanem egyes-egyedül csak cselekvésre — kezdte határozott hangon. Az Ausztriában élő sok millió szláv nevében jöttem: az osztrákok a mi ellenségeink is, aki ellenük harcol, az nekünk is barátunk és szövetségesünk. Örömmel és szent meggyőződéssel teszem érte itt kockára az életemet is!

Elkísértük a parancsnoksághoz. Kétórai tanácskozás eredményeképpen egy tervet készítettünk elő, jól meggondolt alapossággal, nehogy a legkisebb körülmény is elkerülje a figyelmünket. Utána Pivko főhadnagy visszakúszott az övéihez, akik persze azt hitték, hogy a legelső vonalakat vizsgálja.

Még kétszer szökött át hozzánk ugyanazon a héten, ugyanígy. Akkor azután minden készen volt: szeptember 18-án egyetlen emberáldozat nélkül nyitva fog állani az út számunkra Trientbe!

Valósággal csodálatraméltó szakértelemmel volt a szlovén tiszt ezeknél a megbeszéléseknél a segítségünkre. Megkaptuk tőle a carzanoi osztrák-magyar arcvonalszakasz legrészletesebb adatait, a csapatok, ütegek és elhelyezések legpontosabb vázlataival. A terveket fényképszereti úton sokszorosítottuk és minden tisztünket elláttuk egy-egy példánnyal, nehogy az előnyomulásnál csak a legkisebb körülmény is elkerülje a figyelmüket. Dr. Pivko főhadnagynak pedig nagymennyiségű ópiumot adtunk, hogy szeptember 17-én adjon a századának vacsorára kávéval s tegyen bele bőven ebből az altatószorból. Ezenfelül kötelezte magát arra is, hogy az arcvonalszakaszában levő géppuskáktól és ágyúktól valami elfogadható ürügy alatt annyi töltényt, illetve lövedéket fog elvenni, amennyit csak lehet. A drótakadályok félelmetes magasfeszültségű áramát maga fogja sajátkezüleg kikapcsolni, nehogy az előnyomulásnál egyetlen olasz katonának is bántódása essék.

Mindezekon kívül átadta Pivko főhadnagy a zászlóaljában levő emberek névjegyzékét, akik életre-halálra hűséget esküdtek neki és megígérték, hogy tervének kivételében támogatni fogják. Mind csehek voltak, engesztelhetetlen gyűlölői Ausztriának. Ma, tizenkét esztendő múlva is, emlékként őrzöm ennek a névjegyzéknek a másolatát, amelybe a következő nevek voltak feljegyezve: *Irsa* főhadnagy, *Kohoutek* hadnagy, *Zeleny* hadnagy, *Martinec* hadnagy, *Mlejnyik* őrmester, *Casic* őrmester, *Malcinek* tizedes. Még két „gyalogos” is fel volt írva, de név nélkül.

A finn vendégek tiszteletére a m. kir. folyamőrség „Csobánc” hajóján hajókirándulást rendezett és uzsonnát adott.

Ez a kilenc cseh tehát, a szlovén Pivko vezetése alatt — mind a tízen a Carzano előtt voltak a bosnyák zászlóaljban — mind szövetségesünk a döntő vállalkozás keresztülvitelében és abban, hogy végleges győzelmünknek Tirol felé utat nyissanak.

A megegyezés megvolt: ennek a tíz embernek, miután Pivko főhadnagy a századát ópiummal elaltatta, hozzánk át kell lopóznia, hogy a mi csapatainkat, mint vezetők, Carzanón át Telvéig, valamint a Ceggioban levő tüzérségi állásokig és végül a borgoi főtámpontig vezessék. Az alaposan előkészített előretörés minden legkisebb részlete a kiosztott tervekbe és vázlatokba színes irónnal be volt rajzolva.

A vállalkozásnak lehetetlen volt nem sikerülnie. Emberi számítás szerint döntő jelentőségű katonai események előtt állottunk. Ha egyszer a Conrad „bevehetetlen” akadályait Carzanonál átléptük, ugyan hogy fogja majd az osztrák tábornagy, aki amúgy is mindig erőhiánnyal küzdött, a további győzelmes előnyomulásunkat feltartóztatni?

Pivko főhadnagy kezet nyújtott nekünk, utolsó búcsúzásképpen a nagy esemény előtt. Kiegyenesedett, karját pózolván felemelte és egy fanatikus villámló szemeivel idézte:

— „Cetererum censeo, Austriam esse delendam!”.

A mondat még reánk is megrázóan hatott, pedig a háború ezer borzalmához már ugyancsak hozzászoktunk. Önkéntelenül megkapott engem is e fanatikus szláv fakó

arca: íme, egy szláv, osztrák-magyar egyenruhában, aki felesküdt az osztrák-magyar nagyhatalomnak, saját hazája elleni átokként idézi a mi nagy elődünknek, az ellenes Karthágó elleni híres mondását: „Minden gondolatom, hogy Ausztriát el kell pusztítani!”.

Képzeletben láttam mögötte a millió szlávot és éreztem az égő meneteket: Vége Ausztriának! Elkerülhetetlen végzete ez!

Elmenőben megegyeszer visszafordult Pivko főhadnagy. Mosolyogva mondta:

— Ma van a születésnapom. Legyen ez a nap győzelmünknek és felszabadulásunknak is a születésnapja.

*

Éjfélkor a parancsnokság csendes riadót rendelt el. Hangtalanul sorakoztak a századok. Egészen elöl Carzano község megrohanására egy öt rohamzászlóaljból álló vegyesdandár: bersaglierek, gyalogság, kerékpárosok, azután egy-egy század utász és árkász. Az északi szárnyon a Campagna-dandár, a 135. és 136. gyalogezredekkel, a déli szárnyon az Aosta-dandár az 5. és 6. gyalogezreddel. Főtartalék a közép mögött, a Tesinoi kastélynál és Pieve Tesinónál a Trapani dandár, a 144. és 149. gyalogezredekkel.

Harminckétezer főnyi, feltétlen győzelmet ígérő hatalmas hadsereg!

Az éjszaka teljesen csendes volt.

Minden tüzérségi előkészítés nélkül útnak indultak a századok. Sehol egy hangos szó, egyetlen vezényszó, csak

a puskák és szerelvények elkerülhetetlen zöreje halatszik.

Paulánál és Caselarénál osztrák-magyar tábori őrök. — Alusznak! A mi ópiumunk hatása! Eljen dr. Pivko! Az elkábult legénység pillanatok alatt le van fegyverezve.

Előre! A domboldalon várnak reánk a dr. Pivko emberei, a kilenc cseh. Sugdosás a sötétben: aztán eloszolnak menetoszlopaink éleire, ide-oda.

Néha egy-egy lövés villan és dörren az éjszakában. A főerőnk már átjutott a hídon, már benn is van Carzanosban. Az összes őrök alusznak itt is! Aki felébred, agyonverik.

Tovább, előre! Felfejlődik a tűzvonalunk Carzano északi és déli szélén, hogy az ellenségnek oda csatlakozó vonalrészeit felgöngyölítse. A mieink már egészen közel járnak a telveki üteghez, könnyen haladnak, hiszen a dr. Pivko által készített pontos vázlatok alapján mennek előre.

De mi az? Hirtelen német vezényszavakat hallunk. Kiabálás. Sortüzek dördülnek szemben, oldalról. Borzalmas találatok tizedelik a menetoszlopainkat. A sötétben sebesültek jajgatnak és ordítanak segítségért. Mindig vadabbul és vadabbul lő a láthatatlan ellenség. Sűrű tűzvonal köröskörül, nyugatról, északról, délről teljesen körül vagyunk véve. Vad hurrával vetik reánk most magukat az osztrákok. Elkecseregett kezítusa a vaksötétségben s az ellenség ereje percről-percre növekszik. Menetoszlopaink és felfejlődő arcvonalaink kénytelenek megállni, azután pedig lépésről-lépésre visszavonulni.

Rettenetes csalódás!

Reggelig folyt a véres ütközet. Rettenetes veszteségeink voltak. A halottak és sebesültek tömege fekszik a községben, a dombokon és a szakadékok mélyedéseiben. Százával tűnnek el az emberek.

Megtizedelve vonulnak vissza dandáraink az előbbi állásaikba. Fogcsikorgatva, mérhetetlen dühvel és gyűlölettel ordítózzák: Törbeccsáltak! Elárultak a szlávok! Felakasztani a gazembereket! Felkötni, Felkötni!

És mi, tisztok, nem tudtuk megakadályozni, mert későn szereztünk róla tudomást: a bersaglierek árkában, akik, mint rohamcsapat, a legsúlyosabb veszteségeket szenvedték, az utárok két akasztófát ácsoltak. Néhány perc múlva a két árló — vajjon minket árultak-e el, vagy az osztrák-magyarokat? — kötéllel a nyakában akasztófán lógott.

Ez lett a szomorú befejezése a mi carzanoi vállalkozásunknak. Pedig milyen vérmes reményekkel indultunk neki!

(A leírás második részét a jövő számunkban fogjuk közölni. — Szerk.)

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(30. közlemény.)

Beosztás változtatása testi alkalmatlanság, családi viszonyok vagy rokonság esetében.

Az ilyen beosztásváltoztatásokat a belső szolgálatról szóló szabályzatban foglalt feltételek szem előtt tartásával a légio, a tuniszi vagy a gyarmati csendőrség parancsnoka intézi.

Jelentések.

A légio-parancsnokok és a tuniszi csendőrség parancsnoka minden hó 10-én az ezen időpontig kihirdetett kinevezésekről és cserékről, valamint az üresedésekről a miniszternek jelentést tenni köteles.

Piros tintával megjelölik annak az egyénnek a nevét, akinek szolgálati állása megüresedik, valamint az üresedés napját és indokait.

Cseréknél az indokot (személyes ügyek, szolgálati érdek, fegyelmi rendszabály) mindig meg kell említeni.

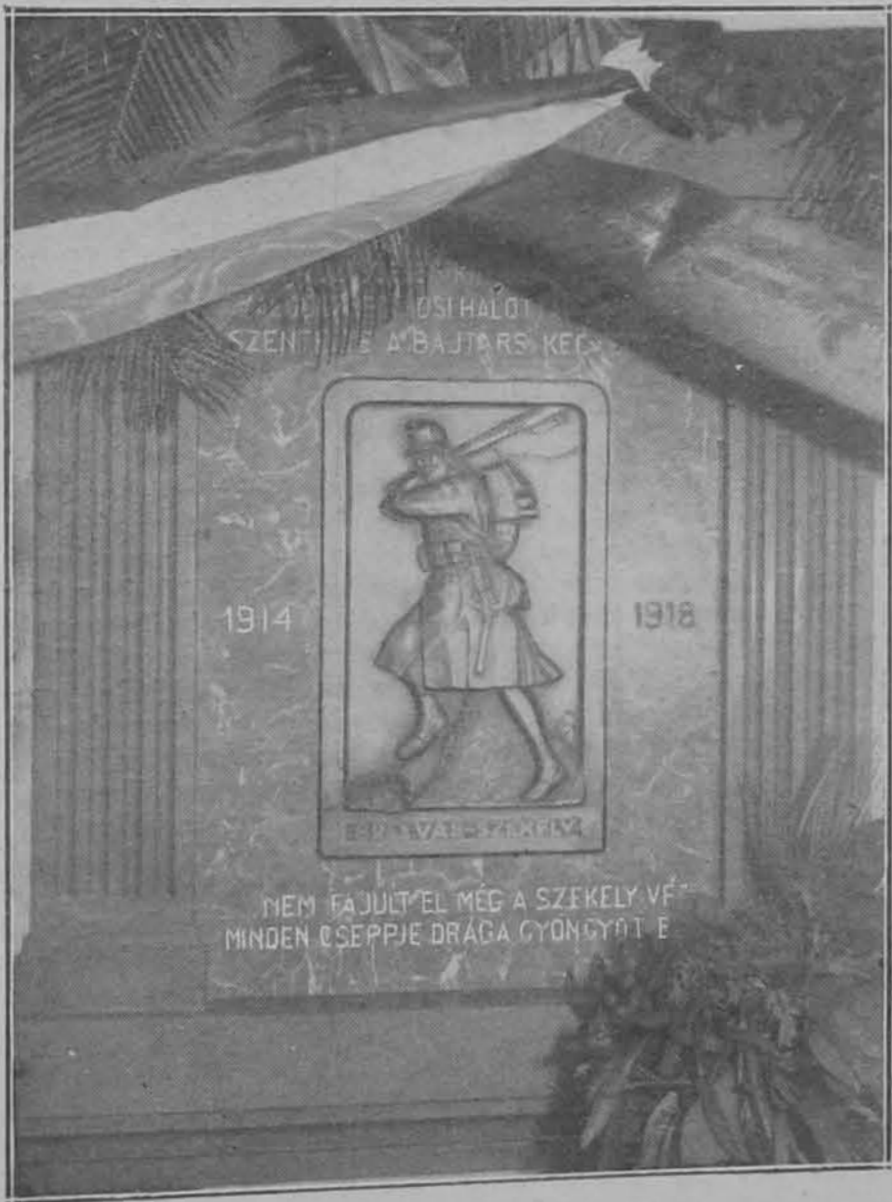
A légio-parancsnokok megjelölik piros tintával az üresedésbe jött helyeket, tekintet nélkül arra, hogy annak betöltésére újonnan felvett vagy áthelyezését kért egyént akarnak javaslatba hozni.

Annak elkerülése végett, hogy egy és ugyanazon helyre két egyén is kineveztesse, az olyan megüresedett helyek fölött, amelyek a miniszternek szóló kimutatásban fel lettek tüntetve, a légio- és hadtestparancsnokok nem rendelkezhetnek; az intézkedés joga kizárólag a miniszternek illeti meg.

Állomáshelyváltogatások a szolgálat érdekében vagy fegyelmi szempontból.

A légio keretén belül a szolgálat érdekében való áthelyezéseket a hadtestparancsnok rendeli el. Az egyik légiotól a másik légiohoz szolgálati érdekből való áthelyezés, valamint a fegyelmi szempontokból szükségessé vált áthelyezés joga a hadügyminiszternek illeti meg, akihez javaslatot a hadtestparancsnok tesz.

Ha 3-ik és 4-ik osztályú csendőrök bármely okból más légiohoz helyeztetek át és az előléptetési táblázatba be vannak vezetve, a bból őket törölni kell és erről az új légio-parancsnokságukat értesíteni kell.

A volt cs. és kir. 82. székely gyalogezred emléktábláját a napokban leplezték le Budapesten.

Ezeknek a bevezetése azonban csak az előléptetési táblázatok összeállítása idején foganatosítható.

Mindazonáltal, ha az áthelyezés valamely erőhatalom behatása folytán (háborús sérülések, szolgálatbani balesetek stb.) vált szükségessé, az illető egyénről az előléptetési táblázathoz egy pótbeadványt kell készíteni.

Kilépések.

A légióparancsnok a miniszter meghatalmazása alapján azoknak az egyéneknek leszerelése iránti kérelmeit, akik jó magaviseletet tanúsítottak, elfogadhatják és az illetőknek a tartalékba vagy a honvédséghez való áthelyezésük iránti intézkedéseket megtehetik.

Ha azonban a kérelmező egyén rossz magaviseletet tanúsított, kérelmét döntés végett a miniszterhez kell előterjeszteni.

Nyugállománybaronukások.

A légióparancsnok, ha erre őket a miniszter felhatalmazta, a nyugdíjazásukat kért őrsvezetőknek és csendőröknek megengedheti, hogy addig is, amíg nyugellátmányuk megállapítást nyer, otthonukba hazatérhessenek.

Ha őket arra érdemesnek tartják, részükre egy jó magaviseletről szóló bizonyítványt állítanak ki. Ha azonban erre nem érdemesek, a miniszternek döntését kérik ki arra nézve, hogy azokat milyen szövegű bizonyítvánnyal lássák el.

Az elbocsájtó levélnek és a magaviseletről szóló bizonyítványnak pontosan meghatározott alakja van és ezekkel a légióparancsnokságokat a nemzeti nyomda látja el.

Nyomtatványok.

Az áthelyezéshez és kinevezéshez szükséges nyomtatványokat a légióparancsnokok a nemzeti nyomdától szerzik be.

KÜLÖNBÖZŐ RENDELKEZÉSEK.

Megkeresések.

A megkereséseknek a tisztek által való végrehajtásáról szóló körrendelet.

Páris, 1897 december 31.

A tisztek és a vizsgálóbírák között újabban gyakori nézeteltérések merültek fel amiatt, hogy utóbbiak őket tanukihallgatások megejtésével bízták meg. A csendőrségi Szervezeti és Szolgálati Utasításnak a tisztekre, mint igazságügyi rendészeti tisztekre vonatkozó rendelkezéseit különféle képen magyarázták és egyes csendőrtisztek bizonyos megkeresések foganatosítását megtagadták azzal a megokolással, hogy azok az utasítás határvonáya alá ütköznek.

Az utasításnak 111., 120. és 128. §§-ai, melyekre a tisztek a megkeresések visszautasításánál hivatkoztak, tényleg csak akkor jogosítják fel őket nyomozó cselekményekre, ha tettenérésről van szó. Figyelmen kívül hagyták azonban azt, hogy ez a korlátozás csupán arra vonatkozik, hogy nyomozati cselekményeket csak ilyen esetben végezhetnek saját kezdeményezésből, tehát nem zárja ki azt, hogy a bírósági tisztviselők felhatalmazása alapján nyomozásoknál közre ne működjenek.

A vizsgálóbírák tehát jogosultak arra, hogy megkeresés útján a csendőrtisztekre éppúgy, mint a többi igazságügyi rendészeti tisztre: a békebíróra, községi elöljáróra és rendőrbiztosra hivatalos hatalmukat átruházhassák.

Ez a magyarázat a pecsétortól ered, ahhoz magam is csatlakozom és azt a semmisítő törvényszék 1896. november 12-én kelt rendeletével is megerősítette. Ez a rendelet kivonatossan a következőképpen hangzik:

„Nem lehet a bünvádi perrendtartás 83. és 84. szakaszába és 1866. november 26-án kelt rendelet 85-ik szakaszába ütközőnek tekinteni azt, hogy Flourac csendőrőrmester a vizsgálóbíró felhatalmazása alapján nyomozási cselekményeket végzett.

A bünvádi perrendtartás 83. és 84. szakaszának ama rendelkezései, mely szerint a vizsgálóbírák jogosultak a békebírókat tanukihallgatások megejtésével megbízni, korlátozva nem lettek és semmiség terhe mellett továbbra is érvényben vannak; ugyanilyen tárgyú rendelkezéseket adhatnak a lakóhelyükön, a canton vagy a járás területén tartózkodó igazságügyi rendészeti tiszteknek.

A gyarmati bünvádi perrendtartás 9-ik szakasza szerint a csendőrtiszteket igazságügyi rendészeti tiszteknek kell tekinteni.

Mindezekből folyik, hogy akkor, amikor a vizsgálóbíró tanuk kihallgatása végett Flourac csendőrőrmesternek megkeresést adott, semmiféle törvényt nem sértett meg.

Ez a rendelet, amely kifejezetten a gyarmati csendőrség altisztjeire vonatkozik arra az esetre, ha igazságügyi rendészeti tiszt minőségükben járnak el, analógia útján az anyországban tartózkodó csendőrtisztekre is vonatkoztatható, miután a törvény szerint azok egyúttal igazságügyi rendészeti tisztek is.

Nincsen tehát semmi indok arra, hogy bármely csendőrtiszt a megkeresés végrehajtását megtagadja; ha a megkeresést szabálytalannak találja, a 77. szakasz szerint kell eljárnia, anélkül, hogy nekem közvetlen jelentést tenne.

A pecsétőr különben velem egyetért abban, hogy a csendőrtiszteket megkeresések végrehajtásával csak kivételesen lehet megbízni és a szokásos gyakorlattól csupán rendkívüli esetekben lehet eltérni.

Kérem a légióparancsnokokat felhívni arra, hogy az alárendelt tisztjeiket fentiekről helyezték tudomásba és egyben kérem ezen átiratom átvételének elismerését.”

Foglyok őrkísérése és szállítása.

A foglyoknak a csendőrség által való őrkísérése tárgyában kiadott igazságügyminiszteri körrendelet.

Páris, 1885 július 5-én.

Főügyész úr! A foglyoknak a vasúton való szállítása általában ugyanannak az őrkíséretnek útján történik, bármilyen hosszú is legyen a megteendő út. Ennek a következménye az, hogy a csendőrök hosszabb ideig maradnak távol, mint amennyiben azt a katonai szabályzatok megengedik és hogy az utazás fáradalmait folytán a foglyok felügyelete nem lehet olyan alapos, amit azok a szökés megkísérlésére használhatnak ki.

A csendőrség tanácsadó bizottsága, tekintetbevéve ezeket a kellemetlenségeket, azt a javaslatot tette, hogy egy és ugyanazon őrkíséret csupán 500 kilométerig legyen kirendelhető.

A hadügyminiszter felkért, hogy az őrkíséretnek ilyen módon való rendezéséhez járuljak hozzá.

Ebből kifolyóan felkérem alárendeltjeit utasítani, hogy amikor 500 kilométernél nagyobb távolságra óhajtanak őrkíséretet igénybevenni, a megkeresésben mindig jelöljék meg azokat a pontokat, ahol a csendőröket fel kell váltani és előre gondoskodjanak olyan helyiségről, ahol a foglyok mindaddig őrizhetők, amíg a felváltó járőr azokat továbbkísérésre átveheti.

Magától értetődik, hogy ez nem jelenti azt, hogy a felváltásnak pontosan az 500-ik kilométernél kell megtörténnie, hanem azt, hogy a felváltás alkalmas helyen, az 500 kilométer körül foganatosíttassék. Ilyenkor a felváltás inkább legyen az 500 km-en innen, mint túl.

A közigazgatási eljárás ezekben az esetekben az alábbi:

A csendőrök a felváltás helyére való megérkezés után az ottani igazságügyi hatóságnak a megkeresés egy példányával együtt átadják a költségjegyzéknek két példányát és a vasúton felhasznált vasúti jegyeknek két másodlatát. A megkeresésnek az igazságügyi hatóság által láttamozott másodpéldányát a költségjegyzék harmadpéldányához csatolják és elszámolás végett az elindulási hely igazságügyi hatóságának adják át.

A felváltási hely igazságügyi hatósága az őrkíséret folytatására kivezénvelt járőrnek átadja a megkeresést, a költségjegyzék két példányát és az eddig felhasznált vasúti jegyek két másodlatát. Átad ezenkívül a szállításra vonatkozó két példányban írt megkeresést, mintha a felváltási hely a kiindulási pont lenne, a megkeresésben azonban mindig megjelöli, hogy a fogoly eredetileg honnan érkezett. A csendőrök nemcsak azokat az iratokat kötelesek a rendeltetési hely igazságügyi hatóságának átadni, amelyet elődeiktől kaptak, hanem azokat is, amelyeknek átadására olyképen vannak kötelezve, mintha az őrkíséretet ők kezdték volna meg. Egyszóval a rendeltetési hely igazságügyi hatóságának mindazokat az okmányokat kézhez kell kapnia, melyek igazolják, hogy a foglyoknak az elindulási helytől a rendeltetési helyig való szállítása közben micsoda költségek merültek fel, hogy ezek a kincstár érdekében, ha a foglyok elítéltnének, azokon behajthatók legyenek.

Ezen körrendeletem átvételét elismerni és a főlös példányokat alárendelt igazságügyi hatóságai között szétosztani kérem.

Elítélt katonáknak postahajókon vagy kereskedelmi hajókon való kíséréséről szóló gyarmatiügyi miniszteri körrendelet:

Páris, 1895. április 30.

A figyelmemet felhívták azokra a kellemetlen következményekre, amelyek annak folytán állottak elő, hogy kato-

nai foglyok örökösítésével Franciaországba visszahonosítás vagy egészségi okokból visszatérő csendőröket és altiszteket bíztak meg.

Ennek az eljárásnak helyessége tényleg vitatható és felvetődött a kérdés, hogy nem kellene-e a jövőben a foglyok örökösítése végett csupán e szolgálatra kijelölt egyéneket kirendelni, akik előírás szerint lennének felfegyverkezve s így az örökösítés úgy láttatnék el, amint azt a csendőrségi Szervezetről és Szolgálatról szóló Utasítás előírja.

Az utasításnak szigorú alkalmazása az anyaországban akadályba nem ütközik, de a gyarmatokon igen, mert az örökösítet oda- és visszautazással, nagy költséggel járna és a gyarmati költségvetésnek nagy megterhelést jelentene.

Világos, hogy a beteg vagy lábadozó csendőrök felelőssége egészségi állapotuk miatt nem mérhető szigorúbb mértékkel. Azonban a kincstár érdekeinek megvédése végett szükségesnek látszik az eddig foganatba vett rendszabályoknak alkalmazása a jövőben is.

Mindazonáltal, hogy a postahajók vagy kereskedelmi hajókra behajózott foglyoknak őrzése a kellő elővigyázat mellett történhessék, az alábbi óvatossági rendszabályok ajánlatosak:

A foglyok örökösítését lábadozó csendőregyénekre csupán elháríthatatlan szükség esetén szabad rábízni, amikor a foglyok szállítása valóban sürgős és a csendőregyének állapota olyan, hogy azok az őrzéssel járó fáradságokat elviselni tudják.

Egészségi állapotukat elindulásuk előtt orvosilag mindig meg kell vizsgálni.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

88. Kérdés. Mit kell érteni közelebbről a Szut. 67. pontjának a) alpontjában említett következő kifejezéseken: az állam és társadalom egésze, berendezkedése és alkotmánya?

Válasz. Mindenekelőtt tisztázzuk az egyes fogalmakat. Mi az állam? Az állam valamely meghatározott területen állandóan megtelepedett embersokaságnak (népnek) egyesülése egységes főhatalom alatt magasabb személyi életre ((személyiséggé). Az állam jogi fogalmának alkotó elemei tehát: a terület, a nép, a főhatalom. Az állam fogalma az életviszonyok bizonyos állandóságát feltételezi. Nem alkotnak államot a véletlennek, bizonytalanságnak kitett, állandóan le nem telepedett vándorló törzsek; a haza fogalma ismeretlen előttük. Az állami létből elválaszthatatlan a főhatalom, amelynek kiegészítő része a területi felségjog. Ezért az állam csak valamely fizikai területen létezhetik, még pedig a saját felségjoga alatt álló területen. Ha az állam elveszti területét, megszűnik létezni, mert más felségjoga alatt levő területen nem gondolható állam. A főhatalom az állam különleges jellemvonása, ebben különbözik minden más politikai szervezettől. Hogy a főhatalom nyilvánulhasson, bizonyos alakra, szervezetre van szüksége. Az állam főjellemvonása a megszervezett főhatalom, amely alatt a nép meghatározott területen egyesül.

Azt a szervezetet, amelyben a főhatalom megnyilatkozik, nevezzük az állam alkotmányának. Más szóval azoknak a jogi alaptételeknek összessége, amelyek szerint az állam hatalmi élete szabályozva van, neveztetik az állam alkotmányának. Az újabb államtudományi szakkifejezés szerint azonban az alkotmány szót nem minden, hanem csak bizonyos közhatalmi szervezet megjelölésére használják szoros értelemben. Ez a közhatalmi szervezet azokat az intézményeket foglalja magában, amelyek révén a polgárok közvetlenül részesednek az államhatalom gyakorlásában (országgyűlési képviselvek stb.), továbbá azokat az intézményeket, amelyek az állampolgárok jogait biztosítják minden önkény ellen (például bírói független-

ség). Ma tehát szorosan ezt nevezzük alkotmánynak s azt az államot nevezzük alkotmányos államnak, amelyben a nép maga közvetlenül részesül az államhatalom gyakorlásában s ahol a nép jogait erős törvény biztosítja minden zsarnokoskodás ellen, szóval ahol az államélet rendje szigorúan meghatározott jogi keretekben nemcsak a nagy egésznek zavartalan fennállását, működését és fejlődését, hanem az egyes állampolgárnak jogait is biztosítja.

Az újabb történeti fejlődés során az alkotmányos életre tért államok külön alkotmánylevelet szerkesztettek s ezt különleges jogi természettel ruházták fel és a benne foglaltakat nevezik alkotmányuknak; más államokban, így nálunk is, az alkotmány tartalma nincs egységesen külön megállapítva, hanem tételei elszórva találhatók törvényeink között. A mi alkotmányunk legfőbb elvei azonban az idők folyamán nem változtak s csak részletekben sűrűsödtek a kor követelményeire, az alap maradt mindig a régi s ez ezer évre nyúlik vissza. Ez az alkotmány már a XIII. században az állami élet olyan magasabbrendű felfogását fejezte ki, hogy ezzel a magyarság minden más népet megelőzött, ezért méltán tekintjük a magyar alkotmányt egyik nemzeti büszkeségiünknek.

Mi a társadalom? Az egyéneknek az önfenntartás érdekében származó kapcsolata. Így keletkezik egy nagy egész, amelynek részei az egy élethivatást betöltők társadalmi rendjei s ezeken belül helyezkednek el a még szorosabb összetartozást jelentő ismertetőjelek szerint az egyes társadalmi osztályok (például kisgazdák, vagyontalanok stb.). Egészséges társadalom az, ahol az önérdeken alapuló s természetszerűleg sűrűdőkkel járó kapcsolaton felül egy egységes, mindenkire egyformán kiható kapcsolat is van: ez pedig a nemzeti szellem egyetemessége. Nagy és szent hivatása az államhatalomnak ezt a szellemet ápolni és megerősíteni.

Mindezek ismeretében fogalmat alkothatunk magunknak arról is, mit kell érteni állami és társadalmi berendezkedésen? Az állami berendezkedés az állami élet zavartalan folyását biztosító minden intézményt (a törvényhozó-, végrehajtó- és bírói hatalom minden megnyilvánulása), a társadalmi berendezkedés pedig a társadalmi élet minden olyan tagozódása, amely szolgálja az egyes egyének és osztályok érdekeit éppen úgy, mint az állampolgárokat erkölcsi és érzelmi egységbe egybefonó nemzeti szellemet.

Mikor tehát a Szut. az államrendészeti szolgálat feladatai közt általánosságban kiemeli az állam és társadalom egészségének, berendezkedésének és az állam alkotmányának biztonságát, akkor feltételezi, hogy a csendőr nem lélektelen alkotórésze egy nagy gépezetnek, hanem olyan öntudatos tényezője az állami rend megőrzésének, aki megérzi és átlátja a nagy összefüggéseket s hivatása magaslatán állva, a legjelentéktelenebb eseteket is vonatkozásba tudja hozni az állami és társadalmi élet lényegével. Csak a nagy összefüggéseket megérző és meglátó csendőr fogja igazán tudni, miért kell üldözni a legjelentéktelenebbnek látszó apró lopást is, mint az állami élet alapját tevő erkölcsi és jogi eszmének tagadását; tudni fogja, miért kell elhallgattatni a hangzatos és sokszor megvesztegető szölamokkal dolgozó agitátornak fecsegését, mint a társadalmi békesség és a társadalom egyetlen biztos összefogó erejének, a nemzeti szellem egyetemességének bomlasztóját.

Eme nagy összefüggések ismeretében tudhatja meg minden csendőr, mily beláthatatlan fontosságú feladatot végez, amidőn a határokat portyázza, amidőn a törvény szigorú megtartásával tartja fenn a rendet, védelmezi az állami közösség minden érdekét és biztosítékokat szerez az igazságszolgáltatás szabad folyásának. E nagy összefüggések tudatában lesz minden csendőr hivatására büszke s megalkuvást nem ismerő kötelességének fogja ismerni azt is, hogy ő maga saját személyében is mindenkor a jog, becsület és törvény megtestesítője legyen. Ne feledjük el ugyanis sohasem, hogy a csendőr nemcsak akkor végzi jól feladatát, ha megfelelt a Szolgálati utasítás betűinek, hanem magában őriz olyan szellemet, amely őt mások szemében példaképpé teszi. Ez a példakép mindenkor nagy erkölcsi bátást gyakorol a társadalomra és sokban hozzájárul ahhoz, hogy a becsületesség és gazság szelleme visszavonuljon a csatornákból s a napfényre soha ki ne merészkedjék. Egy híres francia regényírótól, Stendháltól ered ez a mondás: „Rabló támad meg az erdőben. Ha módomban áll, bizonyára megölöm őt, bár ez a rabló csak a hivatását űzi. Nem kellene-e inkább megölnöm azt a csendőrt, aki nem tölti be a saját hivatását!” Azért is idéztük ezt a mondást, mert világosan tünteti fel a nagyközönség felfogását a közbiztonság megromlásáról az államrendészeti feladatok végrehajtására hivatott tényezőkkel kapcsolatban. De erre nem is tekintve, a saját

erkölcsi érzésünk és büszke öntudatosságunk bizonyára azt fogja vallani, hogy a kötelességek teljesítésében a ránk nehezedő nagy feladatokkal szemben sohasem mehetünk elég messze. Így értjük meg a nagy angol admirálisnak híres mondását: „A tengeri paranesnokság rámbízhathat egy lélekvesztőt és én a kötelességemet fogom teljesíteni!”

89. Kérdés. *A gyanúsított kilop a sértett zsebéből egy felbontott levelet. A levél szerint a sértettnek állást kínálnak. Erre az állásra a gyanúsított jelentkezik s megelőzve a sértettet, elfoglalja. Mily bűncselekményt követett el?*

Válasz. A gyanúsított cselekménye, minthogy a sértettnek szóló, habár felbontott levél birtokába helyezte magát jogtalanul s az így megtudott titkot a címzettnek károsítására használta fel: a Btk. 327. §-ába ütköző, e § 2. bekezdése szerint minősülő levéltitok megsértésének vétsége.

90. Kérdés. *A gyanúsított hűtlenségben éri feleségét; az udvarlót agyonlővi, utána azonban önként jelentkezik a csendőrszón, átadva az emberölésre használt pisztolyt is. A gyanúsított jómódú ember. Tekintve az eset körülményeit, el kell-e fogni a gyanúsítottat?*

Válasz. Az eset jogi minősítése, ha a gyanúsítottat legkedvezőbb esetet veszik alapul, a Btk. 279. §-ába ütköző, a 281. §. 2. bekezdése szerint minősülő szándékos emberölés büntette. Ennek legnagyobb büntetése ötévi börtön. E törvényhely alkalmazásával tehát elfogadjuk valónak azt, hogy a gyanúsított erős felindulásban cselekedett, ezt az erős felindulást az okozta, hogy a megölt személy súlyosan megsértette s a gyanúsított az emberölést ebben az erős felindulásban rögtön végre is hajtotta.

Az elfogásnak a Szut. 312. pontjában felsorolt feltételei tehát nem forognak fenn s így a gyanúsítottat nem kell elfogni.

Ilyen esetek nyomozásában azonban nyomatékosan felhívjuk a figyelmet a következőkre:

A csendőrnök őrizkedni kell attól, hogy az esetnek bírāja legyen és a vitatott érzelmi szempontokat, nevezetesen az erkölcsi felháborodást, illetőleg erős felindulást, nyomban készpénznek vegye. Sok hasonló eset történt ugyanis, amikor az eset háttere megrendezett színjáték, amellyel a gyanúsított kedvező megvilágítást akar biztosítani más élete kioltására irányuló szándékának.

De különben is el kell kerülni még a látszatát is annak a felfogásának, hogy a szerelmi hűtlenség nagyobb bűn, mint a gyilkosság. Nem ismerheti el a modern társadalom azt az erkölcsi felfogást, hogy akár a férjnek, akár a szeretőnek joga lenne halállal büntetni azt, aki megcsalta őt szerelmében.

Am a tapasztalat azt is tanítja, hogy az emberek legnagyobbbrészt nem annyira szerelemből, helyesebben a megsértett önzés és hiúság hatása alatt ölnek, hanem inkább a pénz, a vagyoni érdek határozza meg indulataik irányát. Igen sok úgynevezett szerelmi dráma mögött rejlik a vagyoni érdek, a kapzsiság és pénzvágy valódi indítékul.

Ezért a csendőr minden ilyen szerelmi drámában őrizze meg rideg tárgyilagosságát s kérlelhetetlenül kutasson a való tényállás után. E működésében sokszor rá fog jönni arra, hogy a szépen megtervezett szerelmi keretek mögött hidegen kiszelt, tervszerű anyagi érdekeken alapuló gyilkos szándék rejtőzik. Rá fog jönni nem egyszer arra, hogy a férj erkölcsi felháborodásának semmiféle lélektani alapja nincsen. Megállapítható ugyanis nem egyszer, hogy az állítólag erkölcsi felháborodásában gyilkoló férj maga szegte meg súlyosan házassági kötelességeit, sőt mi több, felesége szeretőtartásával nem is törődött s egészen más oka volt megölni felesége udvarlóját.

A csendőr tehát ily esetekben is abból induljon ki, mily szörnyű bűn más életének önkényes kioltása s erre az egyénnek, a jogos védelem esetét kivéve, mi joga sincsen, legkevésbé tehát bosszúból, hiúságból vagy a szenvedély bármily fellobbanásából.

A csendőr ne ismerjen „szép bűneseteket”; ismerjen a társadalom erkölcsi érzetét és az állam erkölcsi és törvényes alapjait veszélyeztető bűntetteket s arra legyen gondja, hogy ezek a bűntettek elvegyék méltó büntetésüket. A csendőr mindig bizalmatlanul nézze a gyanúsítottaknak tettüket szépítő előadását s meg fog győződni arról, mily silány vergődésnek bizonyul majd ez a szépen kiszelt védekezés a bizonyítékok súlya alatt. A csendőr ne feledje el sohasem, hogy neki elsősorban azt az erkölcsi elvet kell kérlelhetetlenül képviselnie, amely megköveteli, hogy a bünt megtorló hatalom érvényre jusson.

91. Kérdés. *A 27 éves fiútestvér és a 25 éves leánytestvér egymással évek óta mint férj és feleség él. Szüleik régebben elhaltak. A Btk. 244. §-ába ütköző vérfertőzés büntette ebben az esetben bűnvádi üldözés alá vonható-e?*

Válasz. Nem, mert oly testvérek, kiknek szülői, gyámja vagy gondnoka nincsenek, nem lévén indítványra jogosult személy, vérfertőzés miatt nem büntethetők.

92. Kérdés. *Mi jelenleg a törvényes tilalmi idő az őzgidá vadászatira vonatkozólag?*

Válasz. A m. kir. földművelésügyi miniszternek 18.000. F. M. 1929. sz. rendelete szerint őzgidára tilos vadászni december 16. napjától október 15. napjáig bezárólag. Az őzgidát nem szabad összetéveszteni a zergegidával, amely utóbbira minden időben tilos a vadászat. Hasonlóképpen fényesítő alkalmazásával minden időben tilos a vadászat őzgidára, mint hasznos vadra.

93. Kérdés. *Mily bűncselekményeket kell közfeltűnést keltő bűncselekményeknek nevezni a Szut. 396. pontja szempontjából?*

Válasz. Közfeltűnést keltő bűncselekmények azok, amelyek akár a bűneset körülményei, akár a bűncselekmény tárgyi súlya, a gyanúsított vagy a sértett személye, avagy a társadalmi életben pillanatnyilag megnyilvánuló hangulat miatt általános érdeklődést keltenek vagy országos meghotránkozással és felháborodással járnak.

Példák: Egy tanintézet vezetője a rábizott kiskorú leány-növendékeken tömeges erőszakoskodást követ el. Merényletet terveznek az államfő személye ellen. Nagybbszabású kommunistaszervezkedés. Pénzhamisítóbanda, amely rendkívüli felkészültséggel nagyobb bankjegycímletek alig felismerhető hamisításával foglalkozik s benne az értelmiséghez tartozó egyének is közreműködnek. Magasabb állású vagy a társadalomban nagytekintélyű egyén követ el gyilkosságot, lopást, vagy társadalmi értékelését megsemmisítő más bűncselekményt. Nagyrangú közhivatalnok vagy valamely külföldi állam kövétének megtámadása, kirablása vagy megölése. Bizonyos bűncselekmények, például útonállások vagy hivatali sikkasztások feltűnően elszaporodnak; az erélyes megtorlás ellenére újabb nagyobb kárral járó hasonló bűncselekményt követnek el, stb.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Gyermeekitétel tettesének kiderítése.

Nyomozta: Sági László tiszthelyettes-örsparancsnok irányítása mellett a berettyóújfalui örs.

1928 július 7-én a hajnali órákban Vágó Ferenc berettyóújfalui lakos a berettyóújfalui örsön megjelenve, előadta, hogy ezelőtt néhány perccel lakóháza udvarán, az utca felőli kerítés mellett egy rongyokba osavart párnapos gyermeket talált.

Sági László tiszthelyettes-örsparancsnok, helyettesét, Váczi János tiszthelyettesét és B. Kovács Gábor csendőrt kerékpáron Vágó lakásához küldte, hogy mielőbb meg-
ejthessék a helyszíni szemlét.

Ugyanekkor Názárovics Jenő őrmestert és Kárándi Imre csendőrt szolgálatba vezényelte s azon meghagyással indította el, hogy a helybeli szülésznőktől kérdezzék meg, kiknél végeztek július 1-től 7-ig szülésznői teendőket.

Az állandó vasútügyleti járőrtől telefonon érdeklődött, hogy Biharkeresztes felől az éjjeli 1 órás vonattal nem érkezett-e olyan nő, vagy férfi, kinél rongyokba burkolt gyermeket látott? Vagy ha gyermeket nem is, pólyanagyságú rongycsomót nem látott-e valakinél? Nemleges

jelentése után kioktatta a vasútügyleti járőrt, hogy a 6 órakor Budapest és Biharkeresztes felé induló vonatokra felszálló utasokat figyelje meg. Igazoltassa a beteges, munkáskinézésű nőket. Ezt azért parancsolta, mert ezen a vidéken aratáskor munkások nem szoktak utazni.

Ezután a községházához ment, s a jegyzőt megkérte, hogy az anyakönyvből kijegyezhesse a bejelentett újszülöttek szüleinek nevét.

Az anyakönyvi adatokkal percek alatt elkészült, s ekkor már a szülésznőkhöz küldött járőr jelentkezett. Az ezen járőr által hozott adatok szerint július 6-án és 6—7-ike közötti éjjelen a községben szülés nem történt. Ez a jelentés az anyakönyvi adatokkal egyezett.

Ugyancsak megérkezett a községházára az örsparancsnok-helyettes is. A gyermeket egy önként vállalkozó asszonnyal elhozatta, hogy orvossal megvizsgáltassa és megállapítsa, hogy hány napos lehet és a község előjárósága útján valakinél elhelyezze.

Eddigi megállapítás a következő volt. Vágó Ferenc 42 éves hentesmester feleségével apósa: Kürti Pál házában lakott. Vágóéknak nem volt gyermekük. Vágó 7-én reggel, mivel a vágóhídra készült, korábban kelt, mint felesége. A szomszéd szobában lakó apósa pedig ugyancsak kabátot véve magára, kiment az udvarra, hogy a tehénnek enni adjon. Kürti az istállóból a ház felé jövet, gyermeksírást hallott, melyre felhívta a veje figyelmét. Veje kijött a lakásból s együtt az utcaajtó felé mentek és ott a lakóház falától az utcai kerítésük elkerített másfél méter széles virágos kertjében egy ócska nagykendőbe burkolt gyermeket találtak. A nagykendő egy, ezen a vidéken szokásos ruhaszáritó kötéllel volt keresztül kötve. A kötélnak oly hosszú, szabadon hagyott vége volt, hogy felemelve és kifeszítve felért a kerítés tetejéig. A gyermeket tehát az utcáról a kötélen eresztették be. Nyomot, egyrészt, mert hetekig nem volt eső, valamint a kerítés mellett elhúzódozó betongyalogjáró miatt nem lehetett találni. A közeli szomszédoktól sem lehetett semmiféle adatot megtudni arra nézve, hogy 7-én, a hajnali órákban ki járt abban az utcában.

A körülmény pillanatnyilag, azt igazolta, hogy vidékről hozták a gyermeket előző nap. Ezért az örsparancsnok az örséhez tartozó Szentpéterszeg, Bakonyszeg és Berettyószentmárton községekben is megállapította az újszülöttek statisztikáját. A helybeli községi kézbesítőknek és levélhordóknak meghagyta, hogy érdeklődjenek, kik jöttek haza a hét folyamán aratásból, valamint kinél van olyan látogató rokon, ki betegen tartózkodik a községben.

Ezeket azért rendelte el, mert az örsparancsnok-helyettes a községi orvostól visszaérkezve jelentette, hogy orvosi vélemény szerint a gyermek 5—6 napos és rendszeren szülték.

Az örsparancsnok-helyettes, miután a községi előjáróság a gyermeket a helybeli telepfelügyelőnőnél elhelyezte, azon parancsot kapta, hogy a helybeli cseléd-leányok között puhatoljon. Állapítsa meg, hogy kiktől hová és miért távozott el elseje óta háztartásbeli alkalmazott. Az örskörlet tanyáin azért nem kerestette az anyát, mert azokban a legkisebb gyermektől a legidősebb aggastyánig mindenkit ismert az örsparancsnok. Az örsparancsnok intézkedéseit nem tudjuk itt mind felsorolni, melyeket két napon át kiadott addig, míg teljesen holtpontra jutott a gyermek anyjának kiderítésében. A járőröket a laktanyába rendelte, hol az összes legénységet új ből megkérdezte, ki milyen híreket hallott a községben. Különféle — de alaptalan — hírek kerültek szóba.

Az ócska nagykendőt és a többi rongyokat, melyekben a gyermeket találták, újra egyenként átvizsgálták.

Ismerte már az örs minden tagja darabonként. Ma is a ruhaszáritó kötelet vették tüzetesebben vizsgálat alá. Több helyen össze volt tördelve. Egyik darabján azonban a görcsnél friss vágás látszott. Más nyom hiányában az örsparancsnok elrendelte, hogy úgy a járőrök, mint a szolgálatmentes legénység próbálják megállapítani, kitől származik a kötel. Bár ez az ingatag alapon való elindulás vajmi kevés sikerrel kecsegtetett, az örs újra munkához látott. Eredményt azonban — amint előrelátható volt — így sem értek el.

Az örs legénysége szolgálaton kívül azonban állandóan puhatolt a lelketlen anya után, különösen a rossz hírű nőkre terjedt ki figyelmük, mert köztük gyanították az anyát.

Pár nap múlva reggel Kárándi Imre csendőr jelentette, hogy az este, midőn Kánya Mária* 39 éves, Hétvezér-utcában lakó, kétes hírű özvegy nő lakása körül nézelődött, annak két kisebb gyermekét az utcaajtó küszöbén ülve találta. A gyermekekkel beszédbe elegyedett, s megkérdezte tőlük, miért nem fekszenek le? Azok azt felelték, hogy félnek bemenni a házba, mert anyjuk még nincs otthon. Kárándi csendőrnek a beszélgetés során elmondták, hogy két hete az alsó házban kell aludniuk, mert az utca felől nem szabad szemetelni. Anyjuk azonban mégis ott alszik az utca felőli szobában, hová nekik nappal sem szabad bemenni, mert mindig bezárja az ajtót. Kárándi csendőr ezt gyanusnak találta, s kíváncsiságát is felköltötte, hogy mit rejtegethet szobájában az asszony, hogy oda gyermekeit sem engedi be? A kétheti idő meg-egyezett a nyomozott gyermek születésének idejével, s így gyanuja — bár nyom vagy bizonyíték semmi sem volt — ez irányba terelődött.

Sági tiszthelyettes-örsparancsnok a gyanú alapján Názárovics őrmester és Kárándi csendőrből álló járőrnek meghagyta, hogy bizalmi egyéneket vegyenek magukhoz és menjenek Kánya Mária lakására, kitől — ha odahaza van — kérdezősködjének egy nem létező egyén után. Közben pedig figyeljenek, hogy nem látnak-e a pólyában talált rongyokhoz hasonlót. Ezenkívül felhívta figyelmüket a kétesalakú köteldarabra is, mit átadott nekik. Ha legkisebb gyanú felmerül, vegyék őrizetbe a nőt és kísérik a községházához. Egyidejűleg a helyettesét és B. Kovács csendőrt Kánya Mária 20 éves leányának szolgálatadó-jához küldte azzal, hogy puhatolják ki, mikor szokott a leány anyja házához hazamenni. Elseje óta volt-e és milyen időközökben otthon? Ő maga pedig — az örsparancsnok — Kánya Mária 18 éves, szintén cseléd leányának szolgálatadójától érdeklődött.

A kivезénylés után kb. egy óra múlva a Názárovics-járőr jelentette, hogy Kánya Máriát nem találták otthon. A lakást szemügyre véve azonban az ablakon keresztül az utca felőli szobában, a kemence felett a talált köteldarabhoz hasonlót láttak kifeszítve. A náluk levő köteldarabbal azonban nem tudták összehasonlítani, mert az ajtó zárva volt.

Kánya Mária leányainak mindkét szolgálatadója azt adta elő, hogy nem voltak a leányok két hét óta anyjuk lakásán, mert az azt mondta, hogy aratni megy és vasárnap sem lesz otthon.

Kárándi csendőr reggeli jelentése és a leányok szol-

* A gyanúsított nevét megváltoztattuk. — Szerk.

A háború, amelyet önnönmaga ellen folytat az ember, a legnehezebb háború.

A győzelem, melyet önnönmaga felett arat, a legszebb győzelem.

(Fridrich von Logau.)

gálatadóinak előadása megerősítették a Kánya Mária el-
leni gyanút. Az őrsparancsnok elrendelte, hogy kutassák
fel és kísérik a község házához. A járőrök meg is talál-
ták egyik helybeli ügyvéd lakásán, hol éppen a takarítást
fejezte be. Felkísérték, hol részletesen kikérdezték arra
nézve, hol és kinél dolgozott elseje óta? Minden napról
pontosan elszámolt. Minden nap dolgozott valakinél. Sú-
rult vagy mosott. Az általa megnevezett helyeket a jár-
őrök ellenőrizték. Az ellen, hogy őt gyanúsítják a gyer-
mekkítéssel, tiltakozott. Arra vonatkozólag, hogy leányai
szolgálatadóinak azt mondta, aratni megy és mégsem
ment, azt adta elő, hogy azt azért mondta, mert tényleg
akart menni, de olyan mosás jött közbe, melyet nem hagy-
hatott el.

Kikérdezés közben az őrsparancsnok erősen figyelte
az asszonyt, de sem arcán, sem tartásán nem észlelt sem-
mit, amiből arra következtethetett volna, hogy 8—10 nap-
pal azelőtt gyermeket szült.

Ekkor elhatározta, hogy a Szolgálati Utasítás 437.
pont 1. alpontja értelmében megtartja a házkutatást.
Az asszonynak meghagyta, hogy kövesse 20—30 lépésről
lakásához. Meg akart győződni a kötélről és hogy ta-
lál-e a pólyában talált rongyokhoz hasonlót. Bizalmi egyé-
nekkel az asszony lakására érve, az utca felőli szoba ajta-
ját felnyitatta vele.

A kötél végét a szobában talált kötélvéggel össze-
egyeztette: ugyanaz volt s meglátszott, hogy a kötél
onnan lett levágva. Erre külön felhívta a bizalmi egyének
figyelmét.

Most az asszonynak szemébe vágta, hogy az övé a
Vágóéknál talált gyermek, ő tette azt oda be. Az asszony
eleinte tagadni próbált, de a bűnjelként szolgáló kötél
láttán és az őrsparancsnoknak hozzá intézett, lelkéhez
szóló beszédének hatása alatt beismerte, hogy 1928 július
3-án egy fiúgyermeket szült. A gyermekszülésnél nem
volt jelen senki. Az otthon levő két kisebb gyermekét
azért zárta ki az utca felőli szobából, hogy észre ne ve-
gyék a szülést. A két nagyobb leányának azért mondta,
hogy ne menjenek haza, nehogy azok észrevegyék, hogy
ő az utcai szobában tartózkodik. Még a szülés napján is
dolgozott. De még a szülést követő napon és azután is
rendesen eljárta takarítani és mosni, nehogy feltűnést
keltsen elmaradása. Mindezt azért tette, nehogy kitudód-
jék, hogy gyermeket szült és leányai becsületét meg-
mentse.

Július 7-ikéig a gyermeket az ágy alatt egy nyitott
ládikában rejtegette, napközben haza járt szoptatni. Vágó
hentesmester udvarára azért tette be 7-én 2 órakor, mert
annak nem volt gyermeke, s gondolta, hogy a felnevelé-
sét elvállalja.

Míg az asszonnyal a nyomozás folyt, a gyermek a
telepfelügyelőnőnél meghalt. Az esetet az őrsparancsnok a
debreceni királyi ügyészségnek jelentette, honnan a vizs-
gálóbíró és a törvényszéki orvos kiszálltak, s a hullaszem-
lét megejtve, megállapították, hogy halálát nem a kitétel
idézte elő.

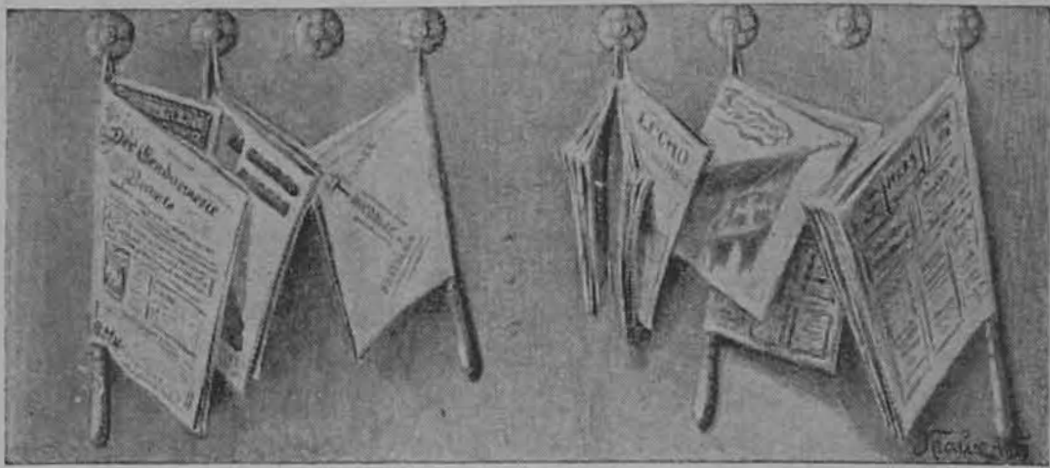
Az asszonyt a vizsgálóbíró szabadlábon hagyta
azért, hogy két kisebb gyermekét gondozhassa, amennyi-
ben két cseléd leányán kívül más hozzátartozója nem volt.

A fentírtak alapján a berettyóújfalui őrs az asszonyt
a Btkv. 287. §-a értelmében gyermekkítétel büntette miatt
a debreceni királyi ügyészségnek feljelentette.

*Ha egy fickó elhatározza, hogy meg fogja csalni az em-
bereket, könnyen hívót talál mindig eleget. Az ember könnyen
téved. A tévedés belopódzik lelkébe úgy, hogy csak nagy erő-
feszítések árán képes valamelyes igazság befogadására.*

(Nagy Frigyes.)

Szembeötlő és példaként követendő, hogy ennél a nyo-
mozásnál mindent megtett az őrsparancsnok, mindenre
kiterjedt a figyelme, ami csak némi valószínűséget nyúj-
tott a nyomozás sikeres befejezésére. Szülésznők kikér-
dezése, vasútügyi járőr fokozottabb figyelőszolgálat, az
anyakönyvi adatok kiírása, orvosi vizsgálat, kézbesítők,
levélhordóknak a nyomozási munkába való bevonása, cselédleányok és rossz hírű nők közötti puhatolás, a gyer-
mekek, valamint a gyanúsított leányai szolgálatadóinak
kikérdezése, mindmegannyi ténykedések voltak, melyek
hasonló bűncselekmény elkövetése esetén — ha eredményt
akarunk elérni — egy járőr sem hagyhat figyelmen
kívül.

LAPSZEMLE.

(Poroszország). Der Gendarm.

6. szám.

Krause L. ismerteti a polgári tisztviselők helyzetét az
előjáróikhoz, úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül, a
legújabb bírósági vagy fegyelmi ítéletek, illetve döntések,
valamint miniszteri rendeletek alapján. A cikk pót fegyelmi
szabályzatnak tekinthető, amelyben igen érdekes adatokat
találhatunk arra nézve, hogy a német polgári tisztviselői
fegyelmi szabályzat néha milyen szigorú fegyelmet és tisz-
teletet követel meg a tisztviselőktől. A porosz csendőrség
polgári testület, ezért érdekli a lap olvasóit a cikk, a mi lap-
szemlénk kereteit azonban túlhaladja.

Greiner detektívfelügyelő összefoglaló ismertetést közöl
a vásárokon, népünnepélyeken stb. üzött szerencsejátékok-
ról. A porosz törvények két kategóriába osztják a szeren-
csejátékokat: a) melyekhez külön hatósági engedély szükse-
ges; b) tárgyak kisorsolásával járó szerencsejátékokra. Az
elsőnél általános szabály, hogy a betétnek egy márkánál
nem szabad magasabbnak lennie s a vállalkozó haszna nem
lehet 10%-nál nagyobb. A második kategóriába tartoznak:
1. szerencsekerék, 2. kockajáték, 3. kugli, 4. számhúzás zsák-
ból, 5. japán fonalhúzás, 6. libajáték, 7. karikadobás, 8. zsi-
nóron függő golyóval való kuglijáték. Cikkíró egyes játéko-
kat részletesen is ismertet, főleg azonban a közbiztonsági
közeg ellenőrző szerepét írja le.

A csendőrségnek motorkerékpárral való fokozatos ellá-
tása, illetve a saját gépeknek átalány ellenében való hasz-
nálhatása tárgyában folyó mozgalmat egy előző lapszemlé-
ben ismertettük. Egy csendőr a mozgalom altámasztásához
egyéb adatok mellett felsorolja, hogy neki van egy magán-
gépe, amelyet azonban szolgálatban nem szabad használnia.
Mit szól a lakosság ahhoz — kérdi a cikkíró —, hogy sürgős
szolgálatához lassú biciklin lát engem érkezni a közönség,
szolgálaton kívül viszont motorkerékpáron száguldok.

—o—

(Csehország). Četnický Obzor.

1930. 11. szám.

Legutóbb 610 zászlóst neveztek ki főőrmesterré (Ez a
rangosztályba nem sorolt havidíjasok legmagasabb rendfoko-
zata a cseh csendőrségnél. — Szerk.), de az előléptetésnél fel-
tűnően mellőzték a Morva-Sziléziában és a Ruténföldön szol-
gálatot teljesítőket. Sem a szolgálati idővel, sem a ranggal
nem törődtek, egyedüli mérték az volt, hogy legionista volt-e
valaki, vagy sem. Az Obzor neveket és adatokat sorol fel ezen
mellőzésekről és követeli, hogy a testület szellemének meg-
óvása érdekében azonnal tegyék jóvá azt, amit a nemlegionis-
ták ellen vétettek.

—0—

Egy másik cikk a Felvidéken és Ruténföldön uralkodó állapotokat katasztrofálisnak nevezi. Ennek okát abban látja, hogy az államfordulat után válogatás nélkül vették át a volt monarchia embereit és ezeket a leszerepelt embereket küldték a Felvidékre vezető állásokba. Ilyenek vezetése mellett eshetett meg a következő eset is: Egy fiatal őrsparancsnok tartós együttélésre egy prostituáltat vett maga mellé. Az egyik csendőr, nem bírva a magyar lakosság megbotrakozásával és gúnyolódásával tovább tűrni, feljelentette az illetőt. Az eredmény az volt, hogy a feljelentot áthelyezték olyan helyre, ahonnan egyenes út vezet a nyugdíjba. A Felvidéken rágalmazás, gyanúsítás, besúgás folyik. A kiejtett szó hihetetlen rövid idő alatt „illetékes” helyen van. Mindenki rágalmaz és gyanúsít. A Felvidéken alapos szellőztetésre van sürgősen szükség. A belügyminiszter hazájáról van szó. Ő pedig szereti a hazáját. Intézkednie kell. Az árulkodásnak, kémkedésnek, rágalmazásnak, protekciónak, vesztegetésnek ki kell pusztulnia onnan. Nem szabad megvárni, míg igaz lesz a már-már aktuális mondás, hogy: „Az Úristen magasan, Prága pedig messze van!” Ezek az állapotok már Morvaországba is

átcsapnak. Itt cselekedni kell. Nem szabad megengedni, hogy az egyenes úton járók öngyilkossági gondolatokkal foglalkozzanak, — inkább harcba kell hívni őket az igazságért, hiszen „Az igazság győz!” (Ez a cseh állami jelmondat, amely a lap címlapján is díszleg. — Szerk.)

Kifogásolja, hogy a csendőröket legtöbb helyen észszerűtlenül vezénylik szolgálatba. Különösen helyteleníti a vasárnap délutáni portyázást, ha a községben sem búcsú, sem más sokadalom nincsen.

A parlament véderőbizottságában legutóbb szó esett arról, hogy a képviselőkhöz szolgálati ügyekben panaszokkal forduló katonai és csendőregyéneket felelősségre vonják és szigorúan büntetik. — Dr. Visnyovszky nemzetvédelmi miniszter a jelenvoltak megelégedésére kijelentette, hogy a jövőben ilyen eljárást csak az illető képviselő előzetes értesítése után szabad megindítani.

A másik csendőrségi lap, a Četnický Obzor ügyeivel több cikkben foglalkozik, míg végül kijelenti, hogy a jövőben felhagy a támadásokkal, de kéri a társalap olvasóit, hogy hasonló állásfoglalásra bírják annak szerkesztőségét is.

A nemzetvédelmi miniszter nyilatkozott, hogy a katonai szolgálatnak mindenféle közszolgálatba való beszámítására törvényfedezetet készítenek elő. A tervezet szerint a katonai szolgálat nemcsak a szolgálati időbe, hanem előléptetésre való várakozás idejébe és nyugdíjba is beszámítana. A törvény valóra válásával sok jogos panaszt lehet majd orvosolni.

A lap egyik olvasója a csendőrségnek a hadseregbe való beolvasztásáról azt írja, hogy aki ezt ellenzi, az ellensége a csendőrségnek. Hiszen nyilvánvaló, hogy jobban úgy sem lehetünk már katonák, mint amennyire vagyunk. Ha tehát egészen azokká leszünk, akkor nemcsak a hadbírósgot és a harckiképzést kapjuk meg a hadseregtől, hanem annak minden előnyét is élvezni fogjuk, amitől most azzal ütnék el, hogy hiszen mi „civilék” vagyunk.

Egyik napilap nyomán közli az angol „The National Review”-nek Csehországról írt következő sorait: Az alantasabb tisztviselők most sokkal jobbak, mint 1919-ben voltak. A csendőrség szép eredményeket mutat fel, de azt állítják, hogy politikai célokra nagyon kihasználják. A hadsereg fegyelme állandóan javul és a cseh tüzérseget Európában első helyen emlegetik. A hadsereg egészségügyi személyzete nem elegendő, mert alacsony illetmények miatt a katoniorvosi pálya nem keresett. Csehország a régi Ausztriától minden rosszat átörökölt, az állami közigazgatás drága és nehézkes. Az adók aránytalanul magasak, az adózási rendszer bonyolult. Mindennek dcára az állapotok javulnak és a kormány erős kézzel igyekszik rendet teremteni a káoszából.” A lap megjegyzi, hogy ezt a véleményt a csendőrbürokraták biztosan nem teszik ki az ablakukba. A külföld is jól látja, hogy az osztrák copftól azok szenvednek legtöbbet, akik a köztársaságot megalkották és becsületesen akarják szolgálni.

—0—

(Franciaország). L'Écho de la Gendarmerie Nationale.

2347. szám.

A francia szenátus még nem tárgyalta nyilvános ülésen a csendőrségi illetékek rendezését, s a nyugdíjak emelését, a pénzügyi bizottság azonban már állást foglalt e tárgyban. Elfogadta a képviselőházban megszavazott javaslatot a ténylegesek illetékeinek rendezésére, a nyugdíjak emelésére igényelt 180 millió frank hitelt azonban elvetette, csupán 5. hányados javítást fogadott el. A nyugdíjas csendőrök országos szövetsége emiatt 108 vidéki bizottság és 27.000 tag nevében levélben a szenátorokhoz fordult, hogy ezen igazságtalanság orvosoltassék. A képviselőház által megszavazott azon határozatot, hogy a becsületrend és a katonai érem pótdíja a kétszeresére emeltessék, a szenátus pénzügyi bizottsága szintén elvetette. A lap mindkét döntés ellen erősen állást foglal.

A csendőrség zászlójjára az 1930 február 9-én kelt rendelettel adományozott becsületrend keresztje az összes örsökön nagy örömet és büszkeséget váltott ki. Az összesek teljesítménye az egyesek teljesítményeiből adódik. Hátra van azonban még a tekintélyt adó katonai éremmel való ellátása a csendőrség tagjainak. A lap síkraszáll, hogy a közbiztonsági szolgálatot sokszor veszélyes helyzetekben teljesítő csendőrség tagjai úgy jussanak hozzá ezem éremhez, hogy az örsparancsnokok és csendőrök azt tényleges szolgálatuk utolsó tíz esztendejében még viselhessék.

2348. szám.

„Régi csendőrségi történetek” cím alatt egy tábornok foly-

tatja az utak szabaddá tételéről folytatott értekezését. Előző cikkében az útrendészet ellátása terén növekvő kötelességekről szólva, kiemeli a csendőrség átszervezésének szükségességét. Az útrendőri szolgálatot a csendőrség a közönséges gépkocsi járművei s az örsök által látja el. Cikkíró szándékosan mellőzi a rendkívüli gépjárművek felemlítését, mert ezek alkalmazása elenyészően csekély. Ezen két említett szolgálatot figyelembe véve, legyünk most tekintettel a 17. csendőrlégió felügyeleti területére vonatkozó 1829—29. évi statisztikai adatokra: Ezen területen 13.500 liter szeszt alkalmazva 43.534 km úthálózatra (körülbelül 8 litert számítva 100 kilométerre), nyilvánvaló, hogy ezen távolságot — beleértve az összes teljesítendő szolgálatokat — a gépjárműveknek nem lehet az évben többször, mint négyszer lefutni.

Ezzel szemben ezen területen a közönséges szolgálat ellátásával a csendőrség több mint kétmillió kilométer utat tett meg, vagyis a 43.534 km-nyi úthálózatot 48-szor járta le (nem véve tekintetbe a mezsei utakat), vegegyedményben tehát tízenkétszer többször, mint a gépjárművek. Nyilvánvaló tehát, hogy az útrendőri szolgálat ellátásának súlya mégis csak leginkább az örsök vállaira nehezedik s azt a leggyakrabban azok teljesítik. Ezt megerősítik a „Revue de la Gendarmerie” 1930. január 15. számában (Csendőrségi lapok folyó évi 8. száma) az útrendészeti szolgálat ellátására vonatkozó adatok, melyek szerint az örsök és a közönséges gépkocsik vezetői által teljesített szolgálati órák arányszama 11 az 1-gyel szemben, míg az általuk felvett feljelentési jegyzőkönyvek arányszama 10 az 1-gyel szemben. A csendőrség átszervezésénél az örsök létszámát illetőleg a 6-os szám lenne a mérvadó, ez a megoldás, melyet a csendőrség történelme folyamán látunk. Lasd az 1801. évi július 31-én kelt szervezési rendeletet a rablók maradékeinak s az ellenséges királpártiak leküzdésére, valamint az 1854. március 1-én kelt rendeletet az örsök hatékonyabb működésének előmozdítására. Már sokat írtak erről a kérdésről, de nem emelték ki a közlekedés rendezetlensége miatt a hatóságok s a törvényhozás felelősségét. Például a 17. légió 120 eloljárósággal dolgozik. Hiába a csendőrség kezdeményezése, ha az eloljáróságok meghatározzák a gépjárművek számára a sebességet, de nem helyeztetik el a kocsivezetők részére a figyelmeztető táblákat. Azonkívül ezen a területen számtalan lehetetlen rendelet jelent meg, mely az autók sebességét még a nagy turista utakon is 8—10 kilométerre korlátozta. Ez nem célszerű s előrelátó intézkedés, s ilyesminek csak a szolgálatot ellátó csendőrség vallja kárát. A csendőrség, mint régen is, az útvonal kényes pontjain öröklik. Csakhogy régen az úti haramiákra ügyelt, míg most az úti közlekedés gondatlanjaira, ami sokkal rosszabb, mert a banditák jobban kímélték a kifosztott kocsik utasainak életét, mint ezek. Az uti közlekedés több emberáldozatot követel ma, mint régen a rablók. Tény az, hogy ha kocsivezető tudja, hogyha egy veszélyes útkereszteződésnél nem jelez, úgy esetleg hallani fogja a csendőr füttyét. Ez azonban csak kényelmes megoldása az ügynek. Végre is nem lehet minden útkereszteződéshez vagy útkanyarulathoz egy csendőrt állítani. Cikkíró a megoldást csakis drákói szigorúságú útrendőri törvény megalkotásában látja, mely figyelemmel kell hogy legyen az utak áttekinthetőségére és a jó közlekedésre. Szem előtt kell ez alkalommal tartani a fejlődést, mely előtt a francia úti közlekedés áll. A rossz utakat pedig át kell építeni.

„Egy a fiatalok közül” szót emel, hogy akkor, midőn a háború után a legtöbb fegyvernem a tekintély emelésére szép egyenruhát kapott, a csendőrség egyenruhája is a régi hagyományok jogán ezen elit csapat tekintélyének megfelelően állapítottassék meg. Helyesli a dicső ösök egyenes francia kardja (epee) rendszeresítésének eszméjét is. Kardoskodik a csendőrségi mell dísz visszaadásáért.

—0—

(Németország). Deutsches Gendarmerieblatt.

4. szám.

A vezércikk megtárgyalja a Joung-tervezet ratifikálása után kialakuló pénzügyi helyzetet, különös tekintettel a tisztviselői fizetésekre. Megemlíti a tisztviselői fizetések csökkentése mellett és ellene elhangzott miniszteri kijelentéseket, ujság- és egyéb rémhíreket, azért, hogy a tisztviselők tisztán lássanak a kérdésben. A birodalmi pénzügyminiszter veszedelmes és csak végszükségben igénybeveendő takarékosági eszköznek tekinti a tisztviselői fizetések csökkentését. Tudni kell, hogy Németországban a csendőrség polgári szervezet, őket tehát a kérdés szintén közelről érdekli.

A következő cikk röviden ismerteti a birodalmi pénzügyminiszternek a parlamenti bizottság előtt elhangzott fejtege-

téseit a Joung-tervezetről. Minden hamis hírrel szemben megállapította, hogy Németország végső tartozása 34.5 milliárd márka, amihez természetesen a kamatok még hozzáadandók.

—o—

(Ausztria). Der Gendarmeriebeamte.
114. szám.

A csendőrtisztek és járási csendőrparancsnokok (kb. a mi szakasziparancsnokaink) részére tervezett tájékoztató tanfolyamokról és az ellenük elhangzott véleményekről az előző lapszemlékben adtunk hírt. A szakegyesülés a járási csendőrparancsnokok tanfolyamát illetően még a múlt év decemberében memorandumot juttatott el az illetékes forumokhoz. A csendőrtiszti tanfolyamok kérdésében pedig ez év februárjában kihallgatáson jelentek meg a kiküldöttek a központi szemlélőnél — a mi csendőrfelügyelőnk) s a szóbelileg előadott kérelmet írásban is átnyújtották. A közbenjárások eredményeképpen a tiszti tájékoztató tanfolyamok tartamát 6 hónapról 4-re szállították le, a járási csendőrparancsnokok tanfolyamának tartamát pedig 6 hétben állapították meg.

A szakegyesülés az elért eredményekkel nincsen megelégedve. A tiszti tanfolyamoknak, szerinte, akkor van igazán tájékoztató jellegük, ha zaokon az új törvényeket, a csendőrségi taktikát stb. csupán megbeszélik. A vizsgáztatást, sőt záróvizsgát feleslegesnek tartja, már csak azért is, mert az iskolaparancsnok azok alapján bírálatot gyakorol az egyesek alkalmassága felett, holott a tartományi csendőrparancsnok s egyéb központi hatóságok huzamosabb szolgálat alapján erre sokkal hivatottabbak.

A járási csendőrparancsnokok tapasztalatai feleslegessé tesznek minden újabb iskolázást.

Ha azonban a felsőbbség ennek dacára szükségesnek tartja a továbbképzésüket, akkor a Grácban tervezett központi továbbképzés helyett célravezetőbb, ha a tartományi csendőrparancsnokságok székhelyén nyitnak részükre tanfolyamot.

Folt, amely tisztít.

Ezekben az utóbbi napokban, amikor a fegyveres erők testület- és állásbecsületének ragyogóan tiszta tükrére egyes eltévelyedettek csunya foltokat ejtettek s amikor a napilapok felháborodással vegyes szomorúság érzetét keltenek bennünk, jóleső megnyugvást szolgáltatnak azok a levelek, amelyeket közeli és távoli örsökről tucatszámra hoz hozzánk mindennap a posta. Ahány levél, annyiféle tartalom, ahány csendőr, annyi különböző közlés, kérdés, kérelem. Egy bennük közös és ez a vigasztaló: az egyszerű becsületesség, a jellegzetesen egészséges szellem és puritán gondolkodás, ami arról tesz bizonyosságot, hogy íróik elérhetetlen messzeségben vannak a panamákkal, szélhámoskodással, léhasággal átítatott, meglazult erkölcsű életnek átláthatatlanul szennyes, kavargó örvényétől. Azok a kérdészködések, amelyek pedáns pontossággal akarnak felvilágosításokat szolgálati és szolgálaton kívüli tevékenységüknek minden lépésére, olyan emberek fényképét tárják elénk, akik hű kötelességtudással, öntudatosan, egyenesen mennek a sokszor nehéz és keskeny úton, amelyet számukra a Sors kijelölt s amelyet ők maguk is választottak. Mennel felémelt, nyílt tekintettel előre, nem törődve azzal, hogy a keskeny és olykor-olykor verejtéket fakasztó úton

jobbrot is, balról is csábító képek hívnak, csalogatnak: „Térj le az útról!”

Nem kell, hogy grafológusok legyünk. Az írás, a betűk, a gondolatok, a kifejezésmód maguktól beszélnek. És — jól beszélnek. Olyan emberek képét tárják elénk, akiknek jellemén kudarcot vall minden csábítás, minden szirénhang. És most, amikor ujságot olvasás után ezeket a csendőrleveleket bontogatjuk, úgy érezzük magunkat, mint aki rossz álomból ébredve, nehéz lidércnyomástól szabadul. Nincs semmi baj! X. Y. csak egy valaki, aki eltéved, megbotlik, meginog, elesik. Az összesség szilárdan, rendületlenül áll. Ez pedig kétségbevonhatatlan és semmiféle ujsághírral nem befolyásolható bizonyosság arra, hogy azoknak, akik ezeket a nagyszerű, egyeneslelkű levélírókat nevelték és azoknak, akikről e levelek kikerülnek — tiszteteknek és csendőröknek — semmi, de éppenséggel semmi közük a mocsokhoz, amelyet pedig sokan egy beteg közszellem termékeként szeretnének feltüntetni. Csak a magunk nevében beszélhetünk, mert a fegyveres erő összességének nevében nem vagyunk hivatottak szólani. De ha hivatottak lennénk, büszkén foglalnók bele e megállapításunkba a magyar tisztet és a magyar honvédet is.

A kivételek nem számítanak.

A folt a tükrön? A honvédelmi miniszter ír az esetek kapcsán ezt mondotta: „Nem az a baj, ha a tükrön folt van — ez ellen nincs biztos védekezés —, hanem, ha a foltot rajtahagyják.

Hát nem fog rajtamaradni.

—o—

Finn rendőrtisztviselők látogatása a m. kir. csendőrségnél. Ez év május elsejétől kilencedikéig huszonnégytagú finn tanulmányi bizottság tartózkodott Magyarországon a magyar közbiztonsági intézmények tanulmányozása céljából. A bizottság tagjai voltak: Esko Heilimo, a finn belügyminisztérium rendészeti osztályának főnöke (nejével), Paavo Mustala fogházfelügyelő az igazságügyminisztériumban, Esko Riekk, a politikai rendőrség főnöke, Kaarlo Soinio, Helsinki helyettes rendőrfőnöke, Yrjö Vikman rendőrfőtisztviselő a mikkeli-i tartományi főnökségnél (nejével), Toivo Hämäläinen rendőrkapitány, a soumenlinai rendőriskola tanára (nejével), M. E. Koskimies kormánytitkár a belügyminisztérium rendészeti osztályában, Yrjö Orkamo börtönügyi előadó az igazságügyminisztériumban, Mikko Tallroth waasa-i városi rendőrfőnök, Ilmari Pohjanpalo koupio-i városi rendőrfőnök, Elis Häkäläinen kokkola-i városi rendőrfőnök, Allan Lumme rendőrtiszt Turku, Arno Grönmann fogházigazgató Mikkeli, Johann Kontinen fogházigazgató Kuopio, továbbá a következő kerületi rendőrfőnökök: Emil Huitti Lohja, Ilme Linturi, Impi Lahti, Reine Niemi, Mikkeli, Väinö Soivio, Seinäjoki, Arvi Sario, Vihti, Jussi Saarinen, Suonenjoki, Bertil Lagercranz, Suistimo, Niile Järvillehti, Ahtiari, Eero Tuusanen, Parikkala és Hans Julius Jansson, Uusi Kaupunki. A finn vendégeket a m. kir. rendőrség részéről dr. Dörning Henrik főkapitányhelyettes és dr. Szilaveczy Lajos rendőrtanácsos vezetése alatt a budapesti rendőrkapitányság kebeléből kirendelt bizottság fogadta, a m. kir. csendőrség részéről való kalauzolásukkal a m. kir. belügyminiszter Pincesz Zoltán századost bízta meg.

A finn bizottság részletesen tanulmányozta a budapesti államrendőrséget és annak intézményeit, megtekintette Budapest nevezetességeit, május 8-án pedig a Balatonra utazott, ahol hajón körutat tett a Balaton körül. Tiszteletükre május 2-án a m. kir. folyamőrség a „Csobánc”

Turenne francia marsallnak a XVII. században az egyik szövetséges város 100.000 tallért ajánlott fel, ha seregeivel nem vonul keresztül az ő területén. — „Miután az önök területe nem esik az én menetervembe, nem fogadhatom el az ajánlatot”. — felelte a tábornagy.

vonathajón uzsonnát, május 4-én Budapest székesfőváros a Gellért-szállóban vacsorát, május 5-én a budapesti rendőrtisztikar a Royal-étteremben vacsorát, május 6-án pedig a m. kir. belügyminiszter a belügyminisztérium dísztermében ebédet adott.

Május 7-én délelőtt a budapesti csendőrlaktanyát keresték fel a finn vendégek, hogy a m. kir. csendőrséget és annak Budapesten levő intézményeit is részletesen tanulmányozzák. Csendőrségünk annál inkább is érdekelte őket, mivel Finnországban nincsen csendőrség, a közbiztonsági szolgálatot a városokon kívüli területeken is rendőrség látja el. A csendőrlaktanyában vitéz *Wanckel-Seeberg József* százados parancsnoksága alatt egy gyalogszakasz, *Mariska György* százados parancsnoksága alatt pedig egy lovaszakasz vonult ki és mutatott be igen jól sikerült gyakorlatokat. A budapesti lovasalosztály lovardalovaglása, völtészálása és szép ugratása vendégeink tetszését különösen megnyerte. Ezután a legénységi elhelyezéseket, a közétkeztést, a felszerelési anyagraktárparancsnokságot tekintették meg, látogatást tettek a kerületi parancsnokságnál, majd a budapesti nyomozó-osztály és alosztályparancsnokság helyiségeiben ezen új intézményeinket részletes tanulmány tárgyává tették. A budapesti nyomozó osztályparancsnokság és sajtóirodája, a Nyomozati Értesítő praktikus módszere, különösképen azonban a budapesti nyomozó-alosztály modern felszerelése és nyilvántartási rendszere nagy érdeklődést keltett. A bizottság vezetője kijelentette, hogy nyomozó alakulatainknál szerzett tapasztalataikat Finnországban is értékesíteni fogják, mivel vidéki közbiztonsági szerveik hasonló nyomozó szervekkel nem rendelkeznek. Finn rokonaink általában különös elragadtatással nyilatkoztak a magyar csendőrségnél látottak felett, örömeiket nyilvánították, hogy a magyar csendőrséget, amelyről a Csendőrségi Lapok által 1926. évben Berlinben kiadott ismertetés révén már általánosságban tájékozva voltak, most személyesen is tanulmányozhatták.

Délután 1 órakor a budapesti csendőrtisztikar a tiszti étkezdében díszebédet adott a finn vendégek tiszteletére, amelyen a bizottság tagjain kívül megjelentek: *Dr. Vay Kázmér* miniszteri tanácsos, *Dr. Dörning Henrik* főkapitányhelyettes, *Dr. Török János* rendőrparancsnok, *Dr. Szilaveczy Lajos* rendőrfőtanácsos, *Dr. Páskán Ferenc* és *Dr. Schreiber Dániel* rendőrkapitányok, *Hajós László* és *Gutmann István* rendőrfelügyelők, a m. kir. csendőrség részéről pedig *Schönherr Károly*, *Zselyonka József*, *Nemeszseghy László* és *Klemm László* ezredek, valamint a Budapesten állomásozó csendőrtisztikar tagjai. A vendégeket *Schönherr Károly* ezredes köszöntötte magasszárnyalású szavakkal és szívélyes vendégszeretettel. A mi hazánk — mondotta — Trianon átka alatt nyög, bilincsekbe verve és minden életheletheletől megfosztva várja szebb napok felvirradását, de melegen érző szívét mindig tárva-nyitva tartja ilyen kedves vendégek számára, akik a mi számunkra nemcsak egyszerű vendéget, hanem rokonokat is jelentenek. Kérte a megjelent finn hölgyeket és urakat, hogy Magyarországot tartsák meg mindig szíves emlékezetükben, aminthogy látogatásuk napja a magyar csendőrség számára is mindig kedves emléknap marad majd.

Az üdvözlésre *Esko Heilimo*, a finn belügyminisztérium rendészeti osztályának főnöke válaszolt. A finn bizottság tagjai — úgymond — el vannak ragadtatva attól a vendégszeretettől, amelyben Magyarországon a m. kir. államrendőrség és a csendőrség őket részesítette. El vannak ragadtatva a látottaktól, mert tudták ugyan, hogy Magyarország közbiztonsága magas nívón áll, az azonban, amit láttak, sokszorosan meghaladta minden várakozásukat. A budapesti államrendőrség részéről kilátásba helyezték, hogy a látogatásukat viszonzni fogják, kéri ezért a csendőrtisztikart is, hogyha a budapesti államrendőrség ezt

az ígéretét valóra váltja, csatlakozzanak hozzájuk a magyar csendőrtisztek is, akiket Finnországban mindig szívesen és tárt karokkal várnak. Az ebéd későbbi folyamán *Esko Riekk*i, a politikai rendőrség főnöke emelkedett szólásra. Finnországnak — mondotta — nincsen csendőrsége s így mindaz, amit a magyar csendőrségnél láttak, újszerű a számukra. Nekik csak katonailag szervezett határőrségük van, amelynek az a feladata, hogy Finnországnak több, mint háromezer kilométer hosszú határait Oroszország felé őrizze. Ezt a katonailag szervezett határőrségüket tudja némileg a magyar csendőrséggel összehasonlítani. A finn rendőrség ezzel a testvérszervezetével mindig a legjobb és legteljesebb egyetértésben él s örömeire szolgál a megállapítás, hogy a magyar csendőrség és államrendőrség között is ugyanolyan szívélyes és baráti viszony és összhang uralkodik. Végezetül pedig átnyújtotta a tisztikarnak a finn vendégek ajándékát: egy szép és értékes albumot Finnországról, amelynek különös, északi természeti szépségeit művészi képek szemléltetik. A beszédek után a m. kir. folyamőrség zenekara a finn s a magyar himnuszot játszotta.

Az ebéd végeztével mind a vendégek, mind pedig a csendőrtisztikar a finn-magyar testvériségnek szép és felejthetetlen emlékével távoztak. A finn bizottság május 9-én Bécsen, Prágán, Drezdán és Berlinen keresztül visszautazott hazájába. Elutazásuk alkalmával a rendőrség képviselőin kívül a budapesti csendőrtisztikar küldöttsége is megjelent az állomáson s a hölgyeknek virágcsokrokkal kedveskedve, ismételten és szívélyesen búcsúzott a m. kir. csendőrség kedves vendégeitől.

Fegyverhasználat. *Horváth József VIII.* őrmester és *Szondi Gyula* csendőrből álló igali őrsbeli járőr május 2-án délután 3 órakor az Igal községhez tartozó cigánytelepen felismerte *Horváth Mihály* vályogvető cigányt, kit az igali főszolgabíró egy előbb kiadott felhívása szerint elő kellett vezetni. Horváth az őrizetbevételnek ellenszegült, mire a járőrvezető kijelentette az elfogását és elrendelte a megbilincselését. Közben Szondi csendőr a bilincselést végezte, *Horváth István*, *Horváth György* és *Horváth Jenő* vályogvető cigányok a járőrt bottal megátamadták. A járőr szorongatott helyzetében Horváth István és Horváth György ellen halálos kimenetelű szurony- és löfegyvert, míg Horváth Jenő ellen életveszélyes kimenetelű szuronyfegyvert használt. A fegyverhasználat pillanatait a megbilincselte Horváth Mihály felhasználta és a bilincseléssel együtt megszökött. Eddig még nem sikerült elfogni. A fegyverhasználat kivizsgálása folyamatban van.

Csendőrség összpontosítása Budapesten. A m. kir. belügyminiszter a székesfővárosi államrendőrség támogatására a május 1-e körüli napokban nagyobb létszámú csendőrkarhatalmat összpontosított Budapestre. A csendőrijárőrök elsősorban a főváros külterületein teljesítettek szolgálatot, egyes, a város különböző pontjain pedig tisztek parancsnoksága alatt nagyobb létszámú tartalékok voltak elhelyezve. A főváros közönsége élénk érdeklődéssel kísérte az előtte szokatlan csendőrség megjelenését és szolgálatteljesítését és elismeréssel állapította meg a a derék, szálas csendőrök kifogástalan megjelenését és magatartását. Budapestre vezényelt bajtársaink valóban mintaszerűen, a csendőrség jóhíréhez és tekintélyéhez méltóan viselkedtek, sehol egyetlen zavaró incidens vagy helytelenség nem fordult elő. A csendőrhatalom rendje és fegyelme nagyon jó volt, amiért méltán illeti elismerés annak tisztjeit és legénységét egyaránt. Örömmel állapítjuk meg ezt éppen mi, akik mindig azt vallottuk és valljuk, hogy a csendőrség a maga hivatásának, bárhova állítják is, mindig csak egyféleképpen szokott megfelelni: — kiválóan.

Csendőrségi Közlöny 11. szám. Folyó évi 13. számunkban a rendelkezésünkre bocsátott kéziratok alapján ismertettük a Cs. K. 11. számát, a közlöny azonban csak május 7-én jelenvén meg, közben kiegészített tartalommal került nyomdába. Ezeket pótlólag itt ismertetjük: *Személyes ügyek.* Elöléptek: vitéz *Sáray Ferenc* és *Czirenner József* őrnagyok alezredessé, *Bodoky László* és *Schrédli Vilmos* századosok őrnaggyá, vitéz *Biró Árpád* József főhadnagy századosá, *Berzeviczy László* és *Bokor István* g. főhadnagyok g. századosá. — *Névváltoztatások:* *Lamovszky István* őrmesternek „*Bárdos*”-ra, *Podrogya Imre* csendőrnek „*Pető*”-re, *Ulicska András* őrmesternek „*Várnagy*”-ra, *Bulejsza János* őrmesternek „*Bárdos*”-ra, *Doroto-*

A kurucoknak szervezett szekérvonata volt. A lovaszázadhoz 3, a gyalogszázadhoz pedig 2 javított, fedeles „prófont-szekér”, a lovasszázadhoz azonkívül 2 „füvellő szekér” is tartozott, „béressel” és kaszával. A századok vonatát még több poggyász-szekér egészítette ki.

vics János törzsőrmesternek „Dallos”-ra, Dorsits Sándor csendőrnek „Darvas”-ra és Hambalkó György csendőrnek „Havas”-ra való névváltoztatását a belügyminiszter megengedte. — **Szabályrendeletek:** A családi és keresztnév helyes írásának módját szabályozza a közlöny. Ez a szabályozás kiterjed a különböző nemesi és egyéb címek helyes írásmódjára és használatára is.

„Vizi Revü.” A sportok rohamos térhódításában a vízisport sem marad el. Ahol Duna, Tisza nincsen, ott van Körös, vagy ha ez sincs, akkor is többnyire akad valami tó, tavacska, ahol az ember a naphoz vizet is kap. Mindenki tudja ma már, hogy a vízisport talán nem is az egyik legegészségesebb, hanem határozottan a legegészségesebb sport. Híveinek a száma olyan rohamosan növekszik, hogy külön orgánuma is van már: a „Vizi Revü” című képes folyóirat. Az I. évfolyam 1. száma május 1-én jelent meg gazdag tartalommal, szépen illusztrálva. Igaz ugyan, hogy evezni és úszni külön ujság nélkül is lehet — ha van miben s ha tud az ember —, de akik a vizi élet minden szépségét, romantikáját és gyakorlati értékeit fenéig akarják élvezni, azoknak ezen a téren az említett folyóirat kellemes barátja lesz. Megjelenik nyáron havonta kétszer, szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VIII., Baross-utca 43 (Tel.: József 381—72.). Előfizetési ára negyedévre 4 P, egyes szám ára 70 fillér.

Előléptek. A m. kir. szegedi V. kerületben törzsőrmesterré: Kovács Gábor, Romsics Károly, Barabási G. Sándor, Szóráth János, Aladics József, Mészáros József I., Berkó János, Török Lajos, Csordás Imre, Ungi Zsigmond, Szöllösi Mihály, Kerekes András, Huszthy László, Forgó János, Sándor János II. és Jenei János őrmesterek. — Őrmesterré: Felföldi György, Gonda András és Gutmann Imre csendőrök.

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — **Kéziratokat nem adunk vissza.** A közleményeket kérjük az ívnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azér kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — **A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk.** Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt névének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — **A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú jának csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt.** — **A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.**

Orgonanyilás. 1. A legutóbb kihirdetett házassági óvadéktörvény-rendelet csak a tisztikarra vonatkozik. Legénységi állományúaknak egyáltalán nem kell óvadékot letenni, csak azt kell igazolni, hogy a házasság révén a csendőr anyagi

helyzete javulni fog. 2. Mindkettőjük születési anyakönyvi kivonatát (attól az anyakönyvi hatóságtól, amelyik az anyakönyvelést végezte), az ara szüleinek házassági anyakönyvi kivonatát (attól az anyakönyvi hatóságtól, amelyik előtt a házasságkötés történt), erkölcsi bizonyítványt a községi előjáróságtól az aráról, községi előjárósági bizonyítvány arról, hogy az arának, illetve szüleinek milyen az anyagi helyzetük s hogy a szülők mivel tudják és kötelezik magukat támogatni leányukat férjhezmenetele esetén vagy esetleg, hogy maga az ara mivel képes hozzájárulni a házasság anyagi fenntartásához. Ha az ara kiskorú, akkor a házasságkötéshez szülői beleegyező nyilatkozat is kell. 3. Nem lehet tudni, mikor lehet újból nősülési kérvényeket beadni. 4. Komolyan gondolkozhatik azon, hogy 29 éves korában eljegyezze magának valakit, de csak abban az esetben, ha bízik a jövőbelijében, hogy a várakozáshoz van türelme és kitartása. Az eljegyzés még nem jelenti azt, hogy a házasságkötésnek okvetlenül hetek múlva kell azt követnie. Elsietni semmit sem okos dolog, különösen a házasságot. Ami a nagy korkülönbséget illeti, abban igaza van, ide ha már úgy választ valaki, atba beleszólni nem lehet. Lesz jobb világ is, csak kitartás! Annak pedig, hogy őszintén ír nekünk, csak örülünk. Mi is őszintén válaszolunk.

Aranypatak. 1. Olvassa el lapunk 1927. évi 21. számában „Hulló falevél” jelígre küldött üzenetünket, ott az évenként engedélyezhető szabadságok időtartamát ismertettük. 2. Betétek után az egy napi kamat kiszámításánál a pénzintézetek az évet 365 nappal, az általuk adott kölcsönnél azonban 360 nappal számítják. 3. Ha a 15 órától 5 órát pihenőre számítunk, a járőrnek óránként 4 és fél km-t kell megtennie. Ha azonban az 5 órai pihenőből a fordulóhoz 2—3 óránál többet nem számítunk, amint hogy nem is reális dolog ennél többet számítani, akkor óránként még kevesebb jut a járőrre. Egyébként teljesen a járőr tetszésétől függ, hogy az 5 órai pihenőt hogyan osztja be magának.

Vezénylési pótdíj. A külszolgálatba való elindulást és bevonulást az őrsparancsnok a szolgálati lapra feljegyzi. A vezénylési pótdíj felszámítása tekintetében a két feljegyzés között eltelt idő szolgál alapul, tekintet nélkül arra, hogy a járőr a pihenőt hol tartotta meg, akár a laktanyában is. Ha tehát a járőr 25 órai külszolgálatot teljesített s ebből a 6 órai nagypihenőt a laktanyában tartotta meg, két adag vezénylési pótdíj illetékes számára.

Anonimus. 1. Nem tudunk olyan tervről, hogy a tiszt-helyettesek korlátlanul nősülhessenek s hogy a legénységi nősülések kaucióhoz legyenek kötve. Kösza híreknek nem szabad hitelt adni. Hogy mikor lehet újra nősülési engedélyeket beadni, azt nem tudhatjuk. 2. Tiszt-helyettesek szolgálaton kívül körgallért hordhatnak. 3. Olvassa el lapunk 1926. évi 16. számában „Feketehegy” jelígre küldött üzenetünket. Szolgálati úton terjessze fel a belügyminiszter úrhoz a nemessége elismerése iránti kérvényét. Hogy a mellékletekként felterjesztendő okmányok beszerzése mennyibe fog kerülni, azt nem tudhatjuk. Magára a kérvényre 80 f-es okmánybélyeget kell ragasztani, minden egyes mellékletet 16 filléres okmánybélyeggel kell ellátni és a nemességet elismerő okmányra annak idején szintén 80 filléres okmánybélyeg kerül.

Pusztá. 1. Megilleti, mert a legénységi szolgálati jel illetékeségének a megállapítása, a megszakításokra való tekintet nélkül, az összes katonai és csendőrségi szolgálaton alapul. 2. Amit a nőtlen legénység vásárol magának a közzgazdálkodás keretén belül, azt másnak használni nincs joga. Tegyenek jelentést az őrsparancsnoknak, de azt se felejtsek el, hogy az emberek szívességeket szoktak tenni egymásnak. Nem tudjuk, hogy ebben az esetben nem éppen erről s ezzel kapcsolatban nem az önök kicsinyeskedéséről van-e szó?

Válasz. 1—2. Választ a Lekszikon-rovatban kap. 3—4. A levonások alapja a törzsfizetés, bárhogyan változzék is az összegszerűleg. 5. Önnek bizonyosan jó lenne, annál rosszabb lenne azonban a gyermeknek. Nem lesz itt semmiféle új intézkedés, legalább is mi nem hiszünk benne.

Nem termékeny lapály, hegyek, dombok, éghajlat stb. teszik a közérőt, hanem az ész, mely azokat józanon használni tudja. Igazibb súly s erő az emberi agyvelőnél nincs. Ennek több vagy kevesebb léte a nemzetnek több vagy kevesebb szerencséje.

(Széchenyi.)

Cs.-Somlyó. Kísérje figyelemmel a 'Budapesti Közlönyt, a városnál bizonyára szívesen megmutatják időközönként. A pályázatok a közeljövőben jelennek meg az említett közlőnyben, de amint a levele adataiból látjuk, semmi értelme sincs a próbálkozásnak, mert érettségi minden körülmények között szükséges; az pedig még nagyon messze van.

Darusziget. 1—2. Egész szép hozomány. Ha más egyebek is így megvannak — erkölcsi, társadalmi szempontból —, akkor nyugodtan beadhatja a kérvényét, amint lehet. Olvassa el a mai számunkban „Orgonavirág” jelígre küldött üzenetünk 1. pontját is.

Sok csalódás. A 11. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent. Reméljük, hogy a jövőben nem lesz oka ilyen keserű jelíget választani, hát csak fel a fejjel, lesz az még jobban is.

Tudakozódó. 1. Csak a tisztikarra vonatkozik. Legénységi nősüléshez nem kell kaució. Sokan kérdezik ezt tőlünk, pedig a rendelet világosan megmondja ezt. Olvassa el mai számunkban „Sok csalódás” jelígre küldött üzenetünket is. 2. A német hadi emlékérmét nem szabad viselni, mert nem a hivatalos Németország alapította és ítélte oda, hanem csak egy pártnak is nevezhető német egyesület.

Erdélyi árvácska. Nősülési kérvények sorsát sohase lehet előre megmondani, különösen nem a komplikáltabb esetekben, mint amilyen az öné is. De már becsület dolga is, hogy megpróbálja, mielőtt a kérvényét beadhatja. Talán sikerül.

Szombathely. Gazdászati tiszthelyettesi tanfolyamra belátható időn belül nem lehet számítani. Őrsparancsnokképző iskola talán az ősszel veszi újból kezdetét.

Hajduság. 1. A f. évi 11. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent. 2. Dolgoznak rajta, nem lehet tudni, mikor lesz készen. 3. Bünvádi perrendtartást és katonai büntetőtörvénykönyvet a Tisza testvérek könyvüzletében (Budapest, II., Főutca 12.) kaphat.

Hajnalcsillag. 1. A honvédek a honvédség élelmezési adagváltáság. egyszeresét fizetik, a többit a kincstár viseli. Ön, mint nőtlen, az étkezési támogatás összegét fizeti, illetve ennyit von le a gazdasági hivatal. 2. Beköltözési engedélyt és honosítást kell kérnie. Ha azonban a román állampolgárságot nem szerezte meg, akkor a visszahonosítási eljárás megindítását kell kérnie. Menjen el a községi elöljárósághoz, adja elő ott részletesen az ügyet s az elöljáróság a részletek ismeretében pontosan meg tudja mondani, mit kell tenniük. 3. Ko. Zák Antal kardműves, Budapest, VIII., Üllői-út 58. sz. 4. Előfizetését 1930 augusztus 31-ig rendezte.

Bók. 1. Az állományparancs az irányadó, amelyikben az előléptetések megjelentek. A próbacsendőri vizsga sorrendje nem számít. 2. Az illetőnek a vámőrségnél kell szolgálati úton előadnia a kérelmét. Hogy aztán ott elengedik-e, azt előre nem lehet megmondani. Lehet, hogy igen.

S. A. Somogyszentmiklós. Bizony, fizetnie kell. Az amnesia majánjogi ítéletekre egyáltalában nem vonatkozik.

Illemtudás. 1—2. Szolgálatban álló csendőrkör tagjai ne csókoljanak kezet senkinek. Természetes, hogy szolgálatközben is udvariasság kell lenni, de az udvariasság legyen ki-mértebb és tartózkodóbb, mint szolgálaton kívül. Különösen a közönség szeme előtt.

Királyhalom. 1. A szegedi polgármesteri hivatalban őrzik. 2. Egyszerű levélben kérje, válaszbélyeget azonban csatoljon. 3. A levelet közvetlenül küldje a polgármesteri hivatalhoz. 4. Volt tiszt elöljáróitól kérjen nyilatkozatot. Kettő elég.

Hűségese olvasó. Nem volna annak semmi értelme, hogy a Csendőrségi Lapokban megjelent cikkeket és a lexikonban közölt válaszokat könyvalakban kiadjuk; a lapot úgyis mindenütt bekötetik, könyv lesz tehát abból évről-évre, még pedig elég vastag. Ha a lapunkban közöltek az oktatásnál fel akarja használni, ne sajnálja a fáradságot és az utasítások szélére a vonatkozó §-oknál jegyezze fel, hogy arra a rendelkezésre vonatkozóan a Csendőrségi Lapok melyik számában és hol lehet részletesebb felvilágosítást vagy magyarázatot találni. Meglátja, mennyivel könnyebb így az oktatás. Számonként alig néhány pernyi munka ez és feltétlenül megéri a fáradságot, legfeljebb az adna több munkát, ha ezt visszamenőleg is meg akarná csinálni.

Csobánc-Somlyó. 1. Persze, hogy ebben a formában nem köteles. Az őrsparancsnoknak kell bejelenteni. Meg kellene valahogyan szokniok, hogy az őrsparancsnokukhoz minden kérdésben bizalommal forduljanak. Neki egyik legfontosabb kötelessége éppen az, hogy alárendeltjeinek minden kérdésben támogatására legyen s azok pedig előtte ne hallgassanak el semmit. Amelyik őrsön ez így van, ott nincs semmi baj. 2. Elvileg nincs kimondva sehol, hogy nem lehet. 3. Hogy mit miért nem rendszeresítettek, azt mi sem tudjuk megmondani. De kár is az ilyen kérdésekre időt pazarolni, előbbre úgy se jutunk a találgatásokkal s a valóságokat úgy se változtatjuk meg ezzel. Választ különben minden kérdésre szívesen adunk.

333. Virágos kút. A 11. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent az erre vonatkozó rendelet, olvassa azt el.

Algir. Községi elöljárósági bizonyítványba kell foglaltatni mindazt, amit nekünk megírt s ennek az igazolványnak az alapján kérjük a felmentést. Az elöljáróság illetékes helyre küldi a kérvényt, adják be oda.

Jogos-e? 1. Megilleti, mert az tulajdonképpen nem szabadság, hanem az áthelyezéssel kapcsolatosan szükséges magánteendők elintézésére engedélyezett idő. 2. 3. 4. Választ a lexikon-rovatban fog kapni.

Marosvásárhely. 1. Most van. 2. Értéktelenek. 3. Ha közvetlenül veszi át a vámőrség, akkor a rendfőkezetét megtartja. Ha ellenben leszerelt, akkor előről kell kezdenie s az ottani előléptetési viszonyoktól függ, miként halad előre. Mindenesetre kockázattal jár.

Csornai őrs. 1. Olyan rendelet, amelyik megtiltaná, nin-

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készül utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kívánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban.
Csendőröknek kedvezményes részletfizetés és

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. város háza épületében).

Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

FUCHS SÁNDOR

Csendőrségi és egyenruházati felszerelési cikkek szaküzlete

BUDAPEST, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 24.

Cégemnél a legjobb minőségű árút, legolcsóbb készpénzáron felár nélkül, a legkedvezőbb részletfizetésre vásárolhatja.

A jegyzéket, szövetmintákat, legolcsóbb ármegjelöléssel kívánatra azonnal és teljes készséggel küldök.

cse, de olyan sincsen, amelyik megengedné. Rendezésre váró kérdés. 2. Nézzék meg a gyakorlati szabályzatban, mert ahogy a kérdést feltették, azt megérteni nem lehet. Azt hiszik, abban tévednek, hogy a derékszöget összekeverik az ívvel. Lényegében mindkettőről szó lehet úgy a múltban, mint a jelenben. A támpont ugyanis régebben épügy mozgott, ahogy most mozog.

L. Nagy János cs., Karcag. Előfizetését május 1-től egy félévre rendezte.

K. J. Zs., Folyó évi október 31-én.

Újjas vállgallér. Az újjas vállgallér két pántja arra való, hogy ha melege van a csendőrnek, a gallért a pántokkal a vállára akasztva viselje. Hogy aztán ez szolgálatban és szolgálaton kívül mikor történhetik meg, azt előre tudni nem lehet s így különösebben szabályozni sem lehet.

Temesvár. 1. Válasz a lekszikon-rovatban. 2. A 289. pont kivételes esetet említ, azért a pihenés kérdését is a 287. ponttól eltérően szabályozza az utasítás. Egyszóval az az irányadó, amit a 289. pont rendel. 3. A Szut. 471. pont 2. bekezdése szerint csak a félórán felüli lest kell az őrzőidőtartamához hozzáadni. A félóránál kevesebb ideig tartott lest tehát a járőrnek az őrzőidőtartamából kell kiszakítani. Ezt megteheti azzal, hogy egyes tereptárgyaknál az ott-tartózkodásra egyébként előírt időtartamokat kurtítja meg, vagy a portyázás ütemét fokozza bizonyos ideig, úgy, hogy a félóránál rövidebb les ideje az őrzőidőtartamába beszorítható legyen. Az ilyen, félóránál rövidebb les nem megy a pihenő rovására, azt a járőr megtarthatja teljes egészében. Negyedóra—húsz perc les beleillesztése egy őrzőidőtartamába egyébként fejtörést nem okozhat még a kevésbé tapasztalt csendőrnél sem. 4. Valószínűleg az 582. pontot akarta írni 528. helyett, mert az utóbbi nem vág a kérdéséhez. Egyébként olvassa el az 568. pontot, az őrsparancsnok-helyettes jogai és kötelességei ott vannak felsorolva. Az 582. pont értelme az, hogy a különítményparancsnok hatáskörének a jellege azonos az őrsparancsnokéval, ide az őrsparancsnok-helyettesi hatáskört belekeverni nem lehet.

Székesfehérvári gh. A 75., 76., 77., 80. oldalakon közölt mintákhoz alkalmazkodjék.

Alpár. Nem közölhetjük a nyomozást, mert egy polgári egyénnek olyan szerepe van benne, amit nem kívánatos publikálni. Csak a magunk ügyességén vagy ügyetlenségén okuljunk, a mások mulasztását és ügyetlenségét ne használjuk fel tanulásra, ilyen nagy nyilvánosság előtt szinte pellengrére állítva testületen kívül álló szerepöket. A fogalmazványt visszaküldöttük.

Tudakozó. A jelige rossz szó, helyesen: tudakozódó. Kérdéseire: 1. Az utasítás szerint nem köteles a járőr az őrzőidőtartamát portyázását tovább folytatni, ha az a kivezenyléstől számított 36 óra alatt be nem fejezhető. Abban, hogy „nem köteles”, benne van az is, hogy viszont joga van ehhez. Ha tehát az őrzőidőtartamát portyázását befejezve, 36 órán túl vonul be szolgálatból, ezzel szabálytalanságot nem követ el. Természetesen ez nem lehet jogcím arra, hogy a járőr a félvilágot bekalandozza bevonulása előtt. Ha ellenben a 36 órán túl 1—2 óra alatt az őrzőidőtartamát portyázásával végezni tud, akkor jobb, ha végez is vele. 2. A szolgálatban töltött idő egyharmadrésze pihenő, önök tehát a 8 és félóra pihenő illette meg. 3. Kérheti, elvileg megadható. Az őrsparancsnok látja aztán, hogy indokolt-e és a szolgálati érdekekkel összeegyeztethető-e a kérelem. 4. A Szut. 578. pont 3. bekezdésének negyedik mondata szerint az eltávozási engedélyt két részletben is igénybe lehet venni. Több részletben nem lehet, különben ezt is megmondaná az utasítás.

Dráva. Ny. ezredes, címe: Budapest. I., Krisztina-körút 71. szám.

LEGÉNY A GÁTON.

— Regény —

(14.)

ÍRTA: BARÉNYI FERENC.

Venyige bácsi szemével megkereste a sort, ahol elhagyta s dohogva tovább olvasott. Egyszerre felpattant ültéből és fenyegetően lobogtatta meg a levelet: — Az írja, hogy ő nem szolt bele akkor, amikor a híres festőművész, a mester mulattatott téged a Balatonon... Óriási! Hát megőrült ez az ember, vagy én vagyok bolond! — Venyige bácsi az asztalra csapta a levelet. Azután szembe állt Jolánnal és bár megenyhülsen, de számonkérően kezdte Jolánt faggatni: — Te Jolán, hát mi volt ott a Balatonon? Miféle mesterrel barátkoztál? Óriási, hát ki az a hírneves festőművész!?

Jolán még jobban el kezdett kacagni, amivel Venyige bácsit annyira ingerelte, hogy teljes szigorral kiáltott rá: — Most már tudni akarom, hogy ki volt az a mester!?

Noha Jolánt meglepte apjának szokatlan szigorúsága, egyébként nem volt rákülönös hatással. Legfeljebb, hogy még jobban megkacagtatta. Nevetve szaladt az ajtóhoz és füttyentve szolt ki a folyosóra: — Mester!

Örvendve szükkölt a kis fekete kutya, amint nagy igyekezettel beperdült az ajtón. Kedveskedve ugrált Jolánra, a keze után kapdosva, hogy hálásan megnyalhassa. Venyige bácsi nagyot nézett. Szemüvege feltolódott a feje tetejére, hol egy égnék álló hajtincsben megkapaszkodva, úgy látszik, azon tanakodott, hogy előre- vagy hátrabilenjen-e, ha majd mindenképen le kell esnie.

Jolán az asztalra ütött: — Hopp ide fel! — A kutya egy pillanat alatt az asztalon termett. Lompos farka baráságosan veregette az asztal lapját és mintha megsejtette volna, hogy milyen csábító szerepet juttatott neki a más féltékenysége, bajszos fekete képével folyton a Jolán arca felé iparkodott, nyilvánvaló csókolózási szándékkal.

— Vigyázz! — vezényelte Jolán és a kutya két lábra emelkedve, feszülten figyelt kis gazdájára. — Pacsit a bácsinak! — parancsolta Jolán és a kutya baráságosan nyujtogatta a jobblábát Venyige bácsinak.

— Ime, bemutatom a hírneves festőművészt, a mestert — fordult Jolán Venyige bácsihoz. — Aki a Balatonon mulattatott, olyan nagy sikerrel, hogy nemcsak én hosszabbítottam meg miatta a balatoni fürdözést, de aztán az ő hűséges kutyaszíve nem tudott meglenni nélkülem és eljött utánam.

Venyige bácsi szertartásosan kezét nyujtott Mesternek, Jolán pedig becézve cirógatta borzas fejét. Mester állandóan kezét rázott Venyige bácsival és azután nyelvét nyujtogatva, borzas fejét Jolán karja alá fúrta. Rózsaszínű nyelve mint a szélfújta szalag járt ide-oda, jobbra-balra, hogy az őt simogató kezét megnyalhassa. De minden igyekezete kárvavesztett, mert Jolán aztán megint a karosszébe ült és kacagott, mint azelőtt. Mester persze rögtön Jolán után akart menni s fel-

Hegedű
armonium
Tárogató csak ill a valódi
Gimbalom
Harmonika
Gitera

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban kaphatók.

Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény

FINOM ÓRÁK között legolcsóbbak A BRAUSWETTER ÓRÁK!

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN

MAGYARORSZÁG LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRÁSÜZEME

Árjegyzék órákról és ékszerekről.

szabadult elmésséggel éppen akkor ugrott fel, amikor Venyige bácsi ismét hozzáhajolt. Fejük majdnem egymásnak dőffent és a Venyige bácsi fején égnek álló hajtincs eleresztette a szemüveget, mely szépen, ügyesen átvándorolt a Mester orrára. Csoda tudakos képe lett ettől a Mesternek. Tettszett is neki a dolog. Orrán a pápaszemmel, vígan csaholva fel s alá nyargalászott a szobában. Jolán és Venyige bácsi majd megszakadtak a kacagástól. Végre aztán Venyige bácsi már féltette a szemüvegét és megszabadította Mester fejét szokatlan díszétől. Lassan a kutya is megnyugodott és boldogan kussadt le Jolán lábához. Venyige bácsi birtokba vette az elbitorolt szemüveget és amint buzgón törülgette, zsörtölődve valamit motyogott a bajusza alatt. Azán elkezdte a pipáját tömködni s a mosolygásból komolyra fordult arccal mondta: — Óriási! Azért én mégsem értem!

— Mit, apus? — kérdezte Jolán csodálkozó tekintettel.

Venyige bácsi rágyújtott és a pipáját szipákolva meglengette, csak úgy, a csutora mellől szólta oda Jolánnak: — Hát ezt az egész levélhistóriát.

— Pedig olyan természetes — nevetett Jolán. — Hiszen apus is tudott róla. Megírtam akkor, hogy a házigazdámék kutyái, a Cigány, meg a Mester, rögtön hozzám szegődtek. Különösen a Mester, annyira megbarátkozott velem, hogy nem hagyott el soha.

— Az tudom — pöfékelte bodor füstfelhőkben Venyige bácsi —, csak azt nem értem, hogy miért nevelsz te ezen a levélen, óriási! Nem értem. Pedig valljuk meg, hogy — enyhén szólva — kicsit szemtelen hangú levélke, aminőt nem vártunk Gál Imrétől.

Jolán nevető arca elkomolyodott. — Hát igaz, hogy a levél hangja — azonban mielőtt még a megkezdett mondatot befejezte volna — kiragyogott az arca s már megint kacagva toltult ajkára a szó: — de aki ilyen hangú levelet ír, annak a tollát a féltékenység vezeti. Féltékeny Gál Imre, féltékeny énreám.

— Óriási! Féltékeny, hát féltékeny — dohogott Venyige bácsi. — Értem, ezt is megértem, csak azt nem, hogy miért kell ezen nevetni? Nincs ezen nevetni való, éppenséggel nincs. Óriási.

— De van — kacagott Jolán. Dallamosan zengő hangja szinte énekelt, amint folytatta: — Mert aki féltékeny, — az — szerelmes.

— No és aztán? Óriási! Szerelmes, hát szerelmes — dörmögött okvetetlenkedve Venyige bácsi. — Mit nevelsz te ezen?

Jolán felugrott és egyszerre az apja ölébe telepedett. Felborzolta a haját, cibálta a bajuszát, megráncigáta a fülét, hízelegve bújt hozzá, mint a doromboló cica s halkan, szinte csak suttogva mondotta: — Szerelmes Gál Imre... énbelém szerelmes... szeret... engem szeret... — Aranyoshajú fejét apja vállára fektette és könnyesedő szemmel kuncogott: — engem szeret... engem...

— Óriási! — dünyögött Venyige bácsi s hogy Jolánt jobban habusgathassa, félretette a pipát. — És aztán? — kérdezte Jolántól, miközben szeliden simogatta csillogó seiyemhaját.

— Aztán? — ismételte a kérdést Jolán és egyszerre megpendült. Kacagva bugyborékolta ajkáról a szó: — Lefényképeztetem Őuraságát, a Mestert, teljes való mivoltában. Új szalaggal, hogy mindenki lássa, mennyire szeretjük a Mestert. És... aztán... egy jól sikerült képet elküldünk Gál Imrének.

— Óriási! — helyeselt Venyige bácsi és elgondolkozott. Lehet, hogy igaza van Jolánnak. Gál Imre szereti, na és Jolán... fülíg szerelmes... hátha a jó Isten is úgy akarja... Talán egymásnak is teremtette őket. Nem is lenne rossz megoldás; jó házasság lenne, annyi szent. És neki egy gondal kevesebbje volna, mert Gál Imre oldalán biztosítottan tudná Jolán sorsát.

Venyige bácsi megcsókolta Jolánt és végezetül mint elhatározott döntő szót, hangosan mondotta: — Óriási! — Utána zavartan köhintett és Jolánra pillantva, kissé elgondolkozott. Idegesen porolgatta a kabátját és aztán vidáman mosolyogva ment ki a szobából. Nem fért meg benne ez a hirtelen jött, nagy ujdonság. Sietett, hogy azon melegében elmondhassa Fürth doktornak.

— Na, Venyige bácsi, — fogadta a főorvos és félretette a csontkeretes nagyító-üveget, amivel valamit vizsgálgatott, amikor Venyige bácsi benyitott hozzá. — Úgy látszik, a napba nézett, mert csak úgy ragyog az arca.

— Úgy van valahogy, főorvos uram, — jelentette ki Venyige bácsi boldogan. — Elmentek a felhők, kisütött a nap...

— Jolán? — érdeklődött melegen a főorvos és felállt a vizsgáló-asztaltól.

Venyige bácsi vígan bólintott a fejével: — Úgy kacag, mintha az esztét vesztette volna. Óriási! Nem volt még ilyen jó kedve... —

— Vajjon mitől lett ilyen kedve?

— Levelet kapott. Egyszeribe úgy elment a rossz kedve, minden bánata, mintha elfűjták volna...

— Na ugyan! — csodálkozott Fürth doktor és barátság-

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17. — „
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18.50 „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50 — 25. — „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt 7.60 „
a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán,

Telefon: József 321—78.

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelre.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Vigyázz!
mert nem minden fémtisztító
Sidal

A legjobb
gyártmányu

GYERMEKKOCSIK

a legdúsabb választékban

HOCHMANN LAJOS-nál

Budapest, VII., Erzsébet kör t 4.

Telefon: József 418—90.

Ugyanott: réz, vas és kerti butorok matracok, paplanok, stb. Vidékre megrendelést azonnal elintézzük. — Képes árajánlat díjtalan. Legelőnyösebb fizetési feltételek.

KATONAI ESŐKÖPENY gummizott kaki- P45
szövetből, csuklyával

KÖRGALLÉR minden hosszban csuklyával P 50

Négy havi részletfizetésre is kaphatók

PANNONIA gummikereskedelmi Rt. Budapest VI., Andrassy-út 19. Tel. Aut. 268-54

gos arca szinte örömet tükrözött. — Ki tudta, ilyen jó kedvre hangolni?

— Gál Imre.

Fürth doktor összehúzta a szemöldökét: — Az a szép csendőrmester? A volt díszbetegünk?

— Az — felelte Venyige bácsi s hosszan elmondotta, hogy mi volt a levélben, és miket mordított neki Jolán.

— Úgy látszik szereti azt a fiút, — jegyezte meg Fürth doktor közömbösre hangolt szóval.

— Nagyon szereti — szólt Venyige bácsi és vállát vonogatta, mint aki nem tehet róla; aztán mintegy megerősítésül bökte rá: — Óriási!

Fürth doktor elkomorodott; szótlanul tekintett ki az ablakon. Lenn a völgyben, mint karcsú fekete kígyó szaladt egy vonat a hegyek közé. Lehangoltan nézett a távolodó vonat után, olyan fájó érzéssel, mintha elvitt volna valakit. Egy kedves gondolatot, mely a szívéhez nagyon közel állt... Elvitte a sors vonata. Elment a kedves gondolat, mielőtt még való életre válhatott volna. Elment és egyre messzebbre távolodik...

Lassan eltűnt a vonat a kéklő hegyek között, hosszúkás füstpázmák úszkáltak utána. Ezekbe kapaszkodott még Fürth doktor lelke, mint az elábrándozott merengő az utolsó emléke. Lassan-lassan ezek is a távol kódéba vesztek...

Elment a vonat; nem maradt utána semmi. Fürth doktor úgy érezte, mintha ott állana lenn a vasuti állomáson és kétségbeesetten nézne az elsuhanó vonat után, mely nem vette fel. Mely itt hagyta őt. Elment nélküle...

.... Fátyolos lett a szemüvege, feltolta a homlokára s az ujjával megtörölte a szeme szögletét. Majd hirtelen visszafordult az ablaktól és levette fejéről a szemüveget.

— Hát ha szereti Jolán, férjhez kell adni hozzá, — mondotta vontatottan és a szemüvegére lehelve elkezdte törölni.

— Én is azt gondolom — szólt Venyige bácsi. — Ezért is jöttem most fel a főorvos úrhoz, hogy megtudjam a véleményét...

— Mire nézve? — kérdezte Fürth doktor kelletlenül.

Venyige bácsi idegesen simogatta borostás állát: — A főorvos úr véleményét szeretném kikérni, hogy hozzáadhatom-e Jolánt, ha Gál Imre valóban megkéri a kezét?

— Hogyne adhatná! — felelt rá Fürth doktor. Feltette ragyogóra kitakarított szemüvegét és úgy nézett Venyige bácsira: — Nagyon derék fiú az a csendőrmester. Úgy emlékszem, hogy valami érdekkesztje is van...

— Nem úgy értettem főorvos úr kérem — vágott a szavába Venyige bácsi. — Mint orvosnak mi a véleménye, hogy Jolán férjhez mehet-e egyáltalán?

— Ja úgy? — szólt Fürth doktor és keskeny, finom ajkait a hajába mélyesztve, hátrasimította a haját: — Hogyne, nyugodtan férjhez adhatja. A minap már mondtam magának Venyige bácsi, Jolán meggyógyult, ma már teljesen egészséges, hála Istennek.

— Meg a főorvos úrnak — toldotta meg Venyige bácsi, a meg nem csökkenő hála föllelkesült hangján.

Fürth doktor legyintett a kezével. — No, no. — Mint mindig, most is szerényen kitért a hálálkodás elől. Kedvesen mosolyogva nyújtotta kezét búcsúzásra. — Adja férjhez Jolánt. Meglátja majd Venyige bácsi, milyen szép, egészséges unokái lesznek!

Venyige bácsi boldogan felkacagott: — Óriási! — Aztán mélyen meghajolva köszönt el. Amikor a kilincsre tette a

kezét, megállt, mert Fürth doktor utánaszólt: — Várjon csak.

— Tessék parancsolni — fordult vissza szolgálatkészen Venyige bácsi.

Fürth doktor az ajtóig jött utána: — Az ímént azt mondta, hogy Jolán le akarja fényképeztetni a kutyáját. Hát mondja meg Jolánnak, hogy ne költsön hiába. A fényképezőgépem kitűnő. Megcsinálom én neki ezt a felvételt jobban, mint a fényképész... és ingyen. Kaphat róla annyi képet, amennyit akar.

— Köszönöm szépen — hajlongott Venyige bácsi. — Megmondom Jolánnak, köszönöm szépen.

Fürth doktor csendesen tette be az ajtót Venyige bácsi mögött. Lehajtott fejjel, tétován jött el az ajtótól. Könnyű kézzel, lassan végigsimította a homlokát és mélyet sóhajtott. Azután az ablakhoz lépett és jobbkarjával az ablakfának támaszkodott. Melegedő homlokát a hűs ablaküvegre nyomta. Soká állt így és elmerengve nézett ki az ablakon a kék hegyek felé, amerre az elébb a távolodó vonatot eltűnni látta.

12.

Másnap Fürth doktor sok dolga mellett sem feledkezett meg a fényképezésről. Rendelés után odaszólt Jolánnak: — Hallom, hogy le akarja fényképeztetni a kutyáját. Kár volna fényképészre költeni, megcsinálom én magának ezt a képet...

Jolán hálásan mosolygott: — Köszönöm a főorvos úr szívességét. Igazán olyan jó hozzám, hogy soha sem tudom meghálálni.

Fürth doktor a füle mellett engedte el Jolán hálálkodását. Szótlanul szedte elő a szekrényéből a fényképezőgépet. Kalapját a kezébe véve mondta: — Hát, ha úgy tetszik, mehetünk. A legjobb lesz a kertben.

— Igen — felelte Jolán és hárászkenőjébe burkolózva jött Fürth doktor mellett a lépcsőn. Lassan lépkedtek lefelé.

Fürth doktor egypárszor megreszelte a torkát és aztán bizonytalan hangon kérdezte: — Mire kell a fénykép?

Jolán elpirult és egyszerre olyan izgatott lett, hogy nem tudott szólni. Fürth doktor már megbánta, hogy elpirította, restelkedve jegyezte meg: — Hát csak úgy kérdeztem. Különben Venyige bácsi megmondotta...

Jolán nem felelt. Lehajtott fejjel nézte a lépcsőfokokat. Fürth doktor rápillantott és nem tudta levenni a szemét Jolánról. Olyan gyönyörű volt. A belső izgatottság enyhe pírrel vonta be hamvas arcát. Fejét szelíden lehajtva, ahogy könnyedén, kecsesen lépegetett, olyan bájos jelenség volt, hogy Fürth doktor nem tudott betelni vele. Jobb elhatározása ellenére valami folyton unszolta, hogy tovább firtassa a kérdést, amelyre Jolántól akarta meghallani a feleletet. Maga sem tudott volna számot adni róla, hogy miért erőltette, de mégis erőltette. Evvel a fényképpel akarja kigyógyítani Gál Imrét a féltékenységből?

Jolán zavartan biccentett a fejével és meggyorsította lépteit, mintha el akarna futni. Fürth doktort valami szorongó érzés fogta el. Amikor leértek a földszintre, rekedten kérdezte: — Nagyon szereti?

Jolánt meglepte a váratlan kérdés, mely, valljuk csak meg, nem is volt tapintatos. Dehát ezt csak mástól vehette volna tapintatlanságnak. Fürth doktortól, akinek annyi hálával tartozott, nem is vehette rossz néven ezt az érdeklődésszámba menő kíváncsiságot. Jolán lelkébe, mióta Gál Imrébe szeretett, valami bizonytalan érzés férközött, amellyel Fürth

REFORM RUHÁZATI R.-T. BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 7. (Félemelet).

Szíves tudomására hozzuk igen t. vevőinknek, hogy **nagy pünkösdi vásárunkat** május hó 15-től június hó 7-ig tartjuk meg. — Rendkívül dús választéku női tavaszi kabát, feltűnően jutányos árak mellett fogjuk továbbá férfi- és gyermekfelöltő-, öltöny-, tavaszi divat- és mosóárúkeszletünket. **Kedvező fizetési feltételek!** — **Telefon: Aut. 132-96.**

Arumintákat és egyes ruhadarabokat ipegtelentésre készséggel küldünk. — Vidéki megrendeléseket aznap elintézzük! == ==

Csendőrség és honvédség

számára szükséges

könyvek és térképek

kaphatók

GRILL

féle könyvkereskedésben,
Budapest, V., Dorottya-utca 2.

**BUTOR 1 életre
20 havi részletre**

**Előleg
nélkül is**

Kisipari Butorcsarnok, Dohány-u. 66.

doktorral szemben viseltetett. A nyíltszívű, gyermekes ragaszkodást ösztönszerű tartózkodás váltotta fel. Gyakran érte magát azon, hogy nem mer Fürth doktor szemébe nézni, mintha valami titkolni valója lenne. Sokszor minden ok nélkül kínosan szégyelte magát Fürth doktor előtt és olyan érzése támadt, mintha meglopta vagy megcsalta volna. Ez az érzés kergette most Jolán fejébe a vért. Ijedten megállt és kis kezét reszketve nyomta a szívére, mintha figyelne, hogy vajjon dobog-e még. Aztán felvetette szép szemét, amelynek ragyogása elárulta lelke izgatottságát, de szólni nem tudott.

Fürth doktor elfogódottan állt meg. Megkapta őt Jolán szemének különös ragyogása, melynél gyönyörűbbet még nem látott. A harmatossá váló kék szempárból kiolvasta a feleletet is. Jolán lesütötte a szemét, mielőtt megérezte, hogy Fürth doktor kifürkészte a titkát. Pár pillanatig hallgattak. Kínos csend terpeszkedett közük, mintha mind távolabbra akarná őket egymástól szorítani. Végre is Fürth doktor törte meg a csendet. Már nem volt rekedt a hangja. Határozott és tiszta volt, mint az igazi férfi hangja: — Szeresse őt Jolánka, mert megérdemli... Nagyon derék ember...

Burkus csendőr jelent.

(A Csendőrségi Lapok pályázata.)

Burkus csendőr az alább közölt feljelentést szerkesztette. Őrsparancsnoka azt mondta, hogy a jelentés nem jó. Nem magyaros, nem katonás, nem is szabályszerű. Ugy látszik Burkus csendőr nem olvassa lapunk „Magyarosan, katonásan” című rovatát.

Ki tud ebből a jelentésből egyszerű, világos, magyaros, rövid mondatokból álló, szabályszerű (Szut.) jelentést szerkeszteni?

Főszolgabíró úrnak.

Jelentem, hogy a fenti csendőrből álló járőr által bizalmas értesítés alapján helyi szolgálatban foganatosított puhatolás alkalmával megállapított, miszerint Mokuj Péter foglalkozással nem bíró kovácslegény három nap óta Nagykovácsiban tartózkodik ismeretlen okokból kifolyólag, miért is járőr által megnevezett kovácslegény kikérdezés alá vonatott, amikor is előadta, hogy rokonai látogatására érkezett a faluba, ami azonban nem igazoltatott be, amennyiben, az általa megnevezett egyének tagadásba vették a vele való rokonságban létüket és pedig úgy Elek János mint Pintér Albert asztalos segédek, akik a járőr által ezen ügyben szintén kikérdeztettek. Mialtal Mokuj Péter valótlan benyomása kétségen kívül beigazoltatott. A járőr által nyomozás közben a bizalmas értesítés szerkesztett be, miszerint Mokuj Péter, Elek János, Pintér Albert 4 évvel ezelőtt együtt voltak Vácon a fegyházban, amit most már az újból foganatosított kikérdezés alkalmával nem is tagadtak s azt a kijelentést tették, miszerint régi barátságukat akarták felújítani. Mokuj Péter, mert munkakerülő foglalkozás nélküli egyén, járőr által elfogatott s azzal adatik át tekintetes címnek, hogy Elek János és Pintér Albert asztalos segédek, mint akik e gyanus egyénnel érintkezést tartottak fenn s továbbra is megfigyelés alatt tartanak s az eredményről annak idején jelentés tétetik.

*

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő: június 1. Az eredményt a június 10-iki számunkban közöljük. A helyes megfejtők között egy értékes zsebkést sorsolunk ki.

—o—

Megfejtés.

Az 1930. évi 11. számunkban közölt feladat helyes megoldása a következő:

1.	Március	Április
	hóra	
Havizsold	60 P — f	60 P — f
Csendőrségi pótdíj	10 P 16 f	10 P 16 f
Étkezési pénzátalány	45 P — f	45 P — f
Közigazdálkodási támogatási segély	20 P — f	20 P — f
Összesen:	135 P 16 f	135 P 16 f

Jolán szemét ellepte a könny; alázatosan hajtotta le a fejét és egyszerre Fürth doktor keze után kapott.

— Nono, — tiltakozott ijedten Fürth doktor és szégyenlősen dugta hátra a kezét. Kedveskedően paskolta meg Jolán piros arcát: — Kislány, kislány, miket gondolsz? No még, mit nem!

Jolán nem tudta mit szólnon. Szeretett volna valamit mondani. Valamit, ami jól essék ennek a drága jó embernek, amit úgy a szívéből szánt volna neki. De csak egy pár szó tölult az ajkára: — Maga nagyon jó ember...

Fürth doktor úgy tett, mintha nem hallotta volna. — Hát ez aztán igazán jó — kacagott —, le akarja fényképeztetni a kutyáját és a kutya nélkül megyünk...

— Lent van apusnál az irodában — felelte Jolán — beszélgetek érte...

— Nem mintha én magát nem akarnám lefényképezni. Úgyis csinálom magáról is képet, majd örül neki valaki... — mondotta jelentős mosollyal Fürth doktor és Jolán megint elpirult. Hamar elfordult. — Kihozom a kutyát — szolt és az irodába ment. Fürth doktor borongós szemmel nézett utána.

(Folytatjuk.)

A vasúti utazási költség:

Nagytéténytől—Budapestig	— P 80 f
Budapesttől—Visegrádig	2 P 28 f
Visegrádtól—Budapestig	2 P 28 f
Budapesttől—Nagytétényig	— P 80 f

Összesen: 6 P 16 f

Március hó 1-én 6 óra 20 perctől március hó 26-án 10 óra 34 percig 20 adag vezénylési pótdíj, à 1 P 02 f 20 P 40 f

2. 10 napra napibetét, à 1 P 80 f 18 P — f
30 százalékos pótlék 5 P 40 f

Összesen: 23 P 40 f-t

kellett a visegrádi őrsközpontjához fizetnie.

3. Kórházi költség március hó 27-től 31-ig, 5 napra, 1 P 11 f ételmezési adagváltás 2½-szeresével számítva 13 P 90 f
Április hó 1-től 9-ig, 9 napra 1 P 14 f ételmezési adagváltás 2½-szeresével számítva 25 P 65 f

Összesen: 39 P 55 f

Szolgálatban sérült meg, ennek igazolása után teljes egészében a kincstár fizeti az ápolási költséget.

4. Márciusi illetéke 135 P 16 f
Ebből anyaörsén 15 napra, à 1 P 50 f napibetétet fizetett 22 P 50 f
A visegrádi őrsközpont 23 P 40 f
Nyugdíjjárulékra levontak — P 80 f
Csendőrségi emlékalap javára — P 06 f

Összesen: 46 P 76 f

Maradt tehát a március havi illetékéből 88 P 40 f

Áprilisi illetéke 135 P 16 f

Ebből anyaörsén fizetett április hó 10-től 30-ig, 20 napra à 1 P 50 fillér napibetétet 30 P — f
Nyugdíjjárulékra levontak — P 80 f
Csendőrségi emlékalap javára — P 06 f

Összesen: 30 P 86 f

Maradt április havi illetékéből 104 P 30 f

Beérkezett 24 megoldás. Leghelyesebben oldotta meg Benkő Vince csendőr (Bonyhád), kinek a kitűzött jutalmat egyidejűen elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.
Felelős üzemvezető: Győry Aladár.